

ATHENS voice

ΝΟΜΑΔΕΣ

30 άνθρωποι από 20 χώρες ζουν νομαδικά στον Ζάρο της Κρήτης

Του Λουκά Βελιδάκη

ΜΙΛΟΥΝ ΣΤΗΝ Α.Υ.

Ρόμπερτ Γουίλσον,
Άννα Δαμιανίδη, Τομ Πάλμερ,
Φίλιππος Θεοδωρίδης,
Φώτης Απέργης, Στάθης Φώτης

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

ΓΛΥΦΑΔΑ-ΒΟΥΛΑ

Της Μαρίας-Ιωάννας Σιγαλού

ΤΟ ΡΑΝΤΕΒΟΥ ΤΗΣ ΠΕΜΠΤΗΣ ...

ΤΟΥ ΠΟΙΗΤΗ ΠΟΤΗΡΗ

ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΒΡΑΔΥΑ
ΕΙΧΑΝ ΓΙΝΕΙ ΖΟΡΙΚΑ
ΜΟΥ ΕΙΧΕ ΠΑΡΕΙ ΤΟ ΜΥΑΛΟ
ΣΚΕΦΤΟΜΟΥΝ ΜΟΝΟ ΑΥΤΗ

ΔΕΝ ΜΕ ΕΝΟΙΑΖΕ
ΠΟΥ ΗΤΑΝ ΜΙΑ
ΤΟΥ ΔΡΟΜΟΥ.
ΔΙΚΗ ΣΟΥ ΚΑΘΕ
ΣΤΙΓΜΗ ΠΟΥ ΤΗΝ
ΕΠΙΘΥΜΟΥΣΕΣ

ΕΥΓΥΧΟΣ ΔΕΝ
ΚΡΑΤΗΣΕ ΠΟΛΥ

ΚΑΙ Η ΜΠΟΥΜΠΟΥ
ΤΟ ΕΙΧΕ ΚΑΤΑΛΑΒΕΙ

ΗΣΟΥΝ ΓΡΗΓΟΡΟ
ΠΟΤΗΡΙ ΑΠΟΦΕ
ΦΕΥΓΕ ΚΑΛΟ
ΒΡΑΔΥ.

ΕΠΙΤΕΛΟΥΣ ΜΟΝΟΙ.
ΕΓΩ ΚΑΙ ΑΥΤΗ
ΓΙΑ ΤΡΕΛΟ
ΞΕΦΥΛΛΙΣΜΑ

ΑΣΕ ΜΑΣ ΡΕ ΚΟΥΚΛΑ
ΜΕ ΤΙΣ #ΛΕΣ ΣΟΥ!

ΝΑ ΔΩ ...
ΠΟΙΟΣ ΚΑΝΕΙ
ΕΞΟΦΥΛΛΟ
ΣΗΜΕΡΑ ?

Εκδότης-Διευθυντής Φώτης Γεωργελάς

Σύμβουλος Έκδοσης Σταυρούλα Παναγιωτάκη
Διευθύντρια Σύνταξης Αγγελική Μπιρμπίλη

Γενική Διεύθυνση Διαφήμισης
Λουίζα Ναθαναήλ

Art Director Φώτης Πελιβαίνιδης

Διεύθυνση Web Δημήτρης Αθανασιάδης

Αρχισυνταξία
Δανάη Καμζόλα (Podcast & City Guide)
Ελένη Μπεζιριάνογλου

Editorial Manager
Ηλένα Κρητικίου

Τεχνικός διευθυντής Βάσιος Συνταίριμας

SEO Leadership Γεράσιμος Τζαμαρέλος

Υπεύθυνος ύλης Τάκης Σκριβάνος
Επιμέλεια ύλης Δήμητρα Γκρουκ
Διόρθωση κειμένων Φανή Κουλούτζου

Συντακτική ομάδα: Κ. Αθανασιάδης, Ν. Αρανίτης, Μ. Ανδριωτάκη, Σ. Βλέτσας, Κ. Βνάτσιου, Ρ. Γεροδήμος, Ν. Γεωργελάς, Μ. Γκανά, Ι. Γκομούζα, Ν. Γεωργιάδης, Κ. Γιαννακίδης, Β. Γραμματικογιάννη, Β. Γρυπάρης, Θ. Ευθυμίου, Τ. Ζαβαρέλα, Γ. Ζερβογιάννη, Μ. Ζουμπούλακη, Κ. Καϊμάκης, Σ. Καλαμαντή, Κ. Καμπόσου, Δ. Καραθάνος, Α. Κερώση, Γ. Κοροβέσης, Σπ. Λαμπρόπουλος, Α. Μανουσάκη, Μ. Μανωλοπούλου, Δ. Μαστρογιαννίτης, Β. Ματζάρογλου, Τζ. Μελιτά, Γ. Μπελεσιώτης, Γ. Νένης, Γ. Χ. Παπαδόπουλος, Δ. Παπαδόπουλος, Π. Παναγιωτόπουλος, Κ. Παναγοπούλου, Γ. Παυριανός, Μ. Προβατάς, Τζ. Ρουσάκη, Μ. Ι. Σιγαλού, Τ. Σκραπαλιώρη, Ζ. Σφρυρή, Α. Τριανταφυλλίδη, Σ. Τριανταφυλλίου, Α. Τρούγκου, Σ. Τσιτσόπουλος, Γ. Φλωράκης, Σ. Χαλδαίου, Ε. Χελιώτη, Γ. Ψύχας

Γραμματεία Σύνταξης Γεωργία Σκαμάγκα
info@athensvoice.gr
avguide@athensvoice.gr

Ατελιέ Sotos Anagnos

LOOKmag Κωνσταντίνα Βλαχοπούλου

Visual Design Θάνας Ψυλλίδης

Εικονογραφήσεις art@athensvoice.gr
Φωτό: Θανάσης Καρατζάς, Γιώργος Ζαρζώνης, Τάσος Βρεττός, Εκτορας Δ. Βούτσας, Κώστας Αμοιρίδης, Βαγγέλης Τάσης, Χρήστος Κισατζεκιάν, Δημήτρης Κλεάνθης, Μαρία Μαρκεζίη, Πέτρος Νικόλαος, Λάζαρος Γραϊκός

Account Directors
Γιώτα Αθανασοπούλου, Κωνσταντίνα Ευθυμίου,
Βόνη Ζαφειροπούλου

Direct Market Advertising Director
Άννα Αντωνίου

Direct Market Advertising Managers
Μιχάλης Δρακάκης, Εύα Βαλαμβάνου,
Νώντας Νταμπάνης, Ελεονώρα Τζεφρόνη

Advertising & Marketing Director
ATHENS VOICE Radio 102.5
Κική Μαλέροβου

Συντονισμός Διαφήμισης Μαίρη Κούρτη
marketing@athensvoice.gr
Digital Traffic Manager Εύν Ταρνάρη
Digital Advertising Coordinator Μίνα Γιαννάκη

Διεύθυνση Λογιστηρίου Έφη Μούρτζη
Λογιστήριο Ουρανία Μιχάλη,
Βασίλης Νάκος, Μαίρη Λυκούση

Διαχωρισμοί - Εκτύπωση
«Καθημερινές Εκδόσεις ΑΕ»

Athens Voice S.A.
Χαρ. Τρικούπη 22, 106 79 Αθήνα
Σύνταξη: 210 3617.360, 3617.369
fax: 210 3632.317
Διαφημιστικό: 210 3617.530,
fax: 210 3617.310
Athens Voice Radio 102.5: 210 3648.213
Αγγελίες: 210 3617.369
Λογιστήριο: 210 3617.170

www.athensvoice.gr

Αν δεν βρίσκετε την Α.Β. στα σημεία διανομής,
επικοινωνήστε: 210 3617.360, 210 3617.369
Κωδικός εντύπου: 7021
ISSN 1790-6164

ATHENS

Εβδομαδιαία εφημερίδα, διανέμεται δωρεάν.
Απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική ή μερική,
ή διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της έκδοσης
με οποιοδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό ή άλλο,
χωρίς προηγούμενη γραπτή έγκριση του εκδότη.

Κόμικ του ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ για τα 20 χρόνια Athens Voice (2003-2023)

Ο ΑΝΕΠΑΝΑΛΗΠΤΟΣ ΜΠΟΣΤ

Κυκλοφόρησε από τον Μωβ Σκίουρο ο πρώτος από τους τρεις τόμους με τα θεατρικά του μεγάλου Μπוסτ. Μικρή γεύση από τη σκηνή που η Μήδεια υποδέχεται τον Ευριπίδη στο σπίτι της: «Παρακαλώ καθήσατε, μη στέκεσθε καθέτως πλησίον είναι κάθισμα, ξαπλώσατε ανέτως...»

ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΚΥΚΛΟΣ «THE CROWN»

Οι σκηνές με τους παπαράτσι να κυνηγούν την Νταϊάνα στο Παρίσι είναι κανονικός εφιάλτης. Και ανατριχιαστική η ομοιότητα της Elizabeth Debicki μαζί της, (στο Netflix)

TO SOLD OUT ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Η Tilda Swinton στη Στέγη «ντυμένη Παζολίνι».

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ;

«Χριστούγεννα είναι να περνάς έξω από μαγαζί με απορρυπαντικά και χαρτιά κουζίνας και να ακούγεται «Ελα Φιτζέραλντ».
(από την εκπομπή του Γιάννη Νένε, 12.00-14.00, στον Voice 102,5)

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

- Κάθε πότε πλένεσαι;
- Κάθε φορά μετά το σεξ.
- Νομίζω ήρθε η ώρα να κάνεις σεξ.

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΛΙΣΜΟΣ ΑΘΗΝΑΣ

Κύριε Δούκα, δείτε τα φετινά, να μαθαίνετε τι να ΜΗ μας κάνετε του χρόνου εσείς με τη σειρά σας.

ΣΤΙΛ ΚΑΣΣΕΛΑΚΗ, SO VERY 00s

Πουκάμισο και παντελόνι δύο νούμερα μικρότερα με ανοιχτά τα 3 κουμπιά πάνω, μπατζάκια κομμένα πάνω από τον αστράγαλο, δερμάτινο σκαρπίνι με μύτη ΧΩΡΙΣ ΚΑΛΤΣΕΣ.

ΧΟΝΤΡΟΙ-ΕΣ

Κάτω τα χέρια απ' τα τραγούδια μας!

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΩΡΑ

Εκείνα που η συσκευασία τους αξίζει περισσότερο από το περιεχόμενο.

ΣΥΡΙΖΑ

They have already eaten the camel and now there is the queue.

ΧΑΒΙΕ ΜΙΛΕΪ: ΝΕΟΣ ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΑΡΓΕΝΤΙΝΗΣ

Make Argentina Great Again

ΠΡΩΤΟΣΕΛΙΔΟ

«Ο Σκορπιός με τα μάτια του χασάπη του Ωνάση».

ΣΕ ΒΛΕΠΩ!

Της ΛΕΝΑΣ ΔΙΒΑΝΗ

Σε βλέπω ξυπόλητο

Σε βλέπω, ή μάλλον δεν σε βλέπω. Τα παπούτσια σου βλέπω εγκαταλειμμένα στο πεζοδρόμιο – σταβοπατημένα, φθαρμένα, κτερίσματα μιας ζωής σκληρής. Γυρνούσαμε από το σινεμά όταν σκοντάψαμε πάνω τους.

«Μα τι έγινε;» αναρωτήθηκε η Μ. «Παράτησε τα παπούτσια του και το βαλε στα πόδια; Θα τον κυνηγούσαν. Βρε τον φουκαρά... πρόσφυγας χωρίς χαρτιά θα ήταν – αλλιώς γιατί να τρέξει; Λες να τον βούτηξαν;»

«Σταμάτα, ρε drama queen» την έκραξε ο Α. «Πιθανότατα ο άστεγος βρήκε στα σκουπίδια κανά ζευγαράκι πιο σένιο και απλώς άλλαξε παπούτσια. Αναβάθμισε το λουκ του».

«Εγώ λέω ότι συνάντησε κανέναν πατουσάκια που τον πλήρωσε για να βγάλει τα παπούτσια του και να τον απολαύσει ξυπόλυτο. Γούστα είναι αυτά!», πέταξε η Α. γελώντας.

«Η είναι ο Σταχτοπούτος και τώρα κυκλοφορεί με ένα γυάλινο loafer» γέλασε ο Α. «Εγώ λέω ότι πέθανε και τον μάζεψαν βιαστικά, οπότε ξεμείναν τα παπούτσια του στο πεζοδρόμιο» είπε η Λ.

«Σκάστε πια, ψυχανώμαλοι», έβαλε τις φωνές η Χ. που είχε ταραχτεί. «Τι άνθρωποι είστε εσείς; Ούτε πέθανε, ούτε στη φυλακή είναι. Κάποιος τον λυπήθηκε και του πήρε καινούργια παπούτσια. Υπάρχουν και καλοί άνθρωποι, ξέρετε...»

Υπάρχουν, αγαπημένη μου Χ. Δίκιο έχεις. Εγώ, ας πούμε, ευτυχώς ξέρω έναν: εσένα!

Υ.Γ. Τι μας συνέβη, αλήθεια; Τρεις μέρες είχε κολλήσει το μυαλό μου σ' αυτό το ενσταντανέ. Ασήμαντο, θα μου πείτε. Αστείο. Δεν νομίζω. Φοβάμαι μήπως σκληρύναμε τόσο που αδυνατούμε πια να σκεφτούμε το καλό...

ΤΟ ΕΞΩΦΥΛΛΟ ΜΑΣ

Αυτή την εβδομάδα το σχεδιάζει ο Νικόλας Κληρονόμος. Γεννήθηκε το 1954 και σπούδασε ζωγραφική στην ΑΣΚΤ Αθήνας με τον Π. Τέτση και σκηνογραφία με τον Β. Βασιλειάδη. Στη διάρκεια των σπουδών του απέσπασε πολλές διακρίσεις. Με υποτροφία πραγματοποίησε μεταπτυχιακές σπουδές Ζωγραφικής στο Βερολίνο, στην Ανωτάτη Σχολή Τεχνών (H.D.K.) απ' όπου απέκτησε τον τίτλο μεταπτυχιακού διπλώματος Meisterschuler. Έχει πλούσιο καλλιτεχνικό έργο με 30 ατομικές εκθέσεις και πάνω από 100 συμμετοχές σε ομαδικές εκθέσεις στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Είναι λέκτορας του Πανεπιστημίου Δυτ. Αττικής στο τμήμα Εσωτερικής Αρχιτεκτονικής. Έργα του υπάρχουν σε δημόσιες και ιδιωτικές συλλογές, Πινακοθήκες, Μουσεία, Ιδρύματα και στη Συλλογή Έργων Τέχνης της Βουλής των Ελλήνων. Έως τις 9/12 παρουσιάζει τη νέα ατομική του έκθεση στην Γκαλερί Αστρολάβος με τίτλο: «Ένα άλλο τοπίο», απ' όπου και το έργο του εξωφύλλου.

Ζευγάρι ηλικιωμένων κατεβαίνουν από τις κυλιόμενες σκάλες και ο κύριος προχωρά μπροστά αφήνοντας πίσω φορτωμένη τη γιαγιά. Η οποία του φωνάζει: «**Αμάν, βρε Περικλή, σαράντα χρόνια μαζί, μία κυρία δεν έμαθες να συνοδεύεις...**»

(Μετρό Ευαγγελισμός, Πέμπτη πρωί)

Δύο 16χρονα περίπου, αγόρι - κορίτσι. Αγόρι: (κάτι της λέει για ένα πολυκατάστημα)

Κορίτσι: **Δηλαδή τι;**
Αγόρι: **Πολυκατάστημα.**
Κορίτσι: **Ναι, δηλαδή;**
Αγόρι: **Αυτό που αγοράζεις τα πάντα.**

(Δευτέρα βράδυ, Σκουφά)

Άνθρωπος περπατάει μονολογώντας: «**Λίγο ζέστη. Λίγο κρεβάτι. Λίγο νερό.**»

(Βασιλίσσης Σοφίας, Τρίτη βράδυ)

Συναυλία Άλκηστις Πρωτοψάλτη & Γιώργου Νταλάρα. Η Άλκηστις προσπαθεί να κάνει τον Γιώργο να οπκωθεί να χορέψει: **-Έλα βρε, σήκω! -Δεν γίνεται αυτό, εδώ και χρόνια. Με έχουνε βιδώσει στην καρέκλα με ούπα.**

(Θέατρο Παλλάς, Τρίτη 14/11 βράδυ)

Στην ίδια συναυλία. Γιώργος Νταλάρας προς το κοινό: «**Ευτυχώς που είναι και η Άλκηστις και σας κάνει να γελάτε γιατί με τα δικά μου αστεία ζήτημα είναι αν έχουν γελήσει 5-6 άνθρωποι σε όλη μου τη ζωή.**»

(Θέατρο Παλλάς, Τρίτη 14/11 βράδυ)

Πεννντάρης κύριος στο κινητό του: «**Να σου πω; Δεν κοιμήθηκα οπίτι μου χτες το βράδυ... Ναι, ναι, θα στα πω... Από Instagram. Νομίζω θα πάει πολύ καλά αυτό.**»

(Θησέως, Καλλιθέα, Κυριακή πρωί)

ΓΙΑΝΝΗΣ ΝΕΝΕΣ
panikoval500@gmail.com

ΙΣΤΟΡΙΕΣ για ΑΓΡΙΟΥΣ

Όλοι έχουμε ζήσει διάφορα. Αναπάντεχα, επικίνδυνα, σοκαριστικά, απίστευτα. Ιστορίες για άγριους που τις συζητάμε στις παρέες.

Της ΓΙΟΒΑΝΑΣ ΒΛΑΣΣΟΠΟΥΛΟΥ
Φωτό: ΝΙΚΟΣ ΑΛΙΑΓΑΣ

Η Μόνικα ναυαγός

Μια τέτοια ιστορία έζησε και η Μόνικα. Η αγαπημένη μας τραγουδίστρια και τραγουδοποιός. Μας την εξιστορεί με το χιούμορ και την ψυχραιμία που δίνει η απόσταση των 11 χρόνων από εκείνο το βράδυ στην σκοτεινή και αγριεμένη θάλασσα. Μια δυνατή ιστορία επιβίωσης.

Ηταν Σάββατο 29 Σεπτεμβρίου 2012. Κολυμπάω στο σκοτάδι. Τα κύματα μοιάζουν πελώρια. Ζαλίζομαι και πίνω νερό. Κρυώνω πολύ. Στο βάθος φέγγουν δύο φάρoi. Η μόνη μας ελπίδα. Ο Φαίδωνας μου κρατάει το χέρι. Σκοπός μας είναι να φτάσουμε στη στεριά, στη Τζια, πριν μας χωρίσουν τα κύματα, πριν μας πάρει και τους δυο το ρεύμα μακριά προς την Κύθνο και κυρίως πριν μας εγκαταλείψουν οι δυνάμεις μας. Φοράω ένα ηλεκτρονικό ρολόι, πατώ το κουμπάκι και μέσα από ένα ακνό πράσινο φως βλέπω πως η ώρα έχει πάει 23:30. Κολυμπάμε ήδη 5 ώρες. «Γιατί δεν μας ψάχνει κανείς;» ρωτώ και ξαναρωτώ τον Φαίδωνα. «Γιατί δεν μας ψάχνει κανείς;» ξανά και ξανά. Ο Φαίδωνας κοιτάζει τον ουρανό, τα αστέρια ψηλά. Κλείνει τα μάτια, κολυμπάει και προσεύχεται. «Συνέχισε να μετράς» μου λέει μετά από λίγο, «έχεις και τρίτο δίσκο να βγάλεις». Αχ, ο Φαίδωνας και τα αστεία του...

Την προηγούμενη μέρα, πρωί Παρασκευής έπινα καφέ με τον φίλο και κιθαρίστα Μάνο Πατεράκη στη Πλατεία Δεξαμενής όταν χτύπησε το τηλέφωνο και μου πρότεινε ο Φαίδων να πάμε με τους φίλους του –Δημήτρη, Ελένη και Αλέξη– μία μονοήμερη εξόρμηση στη Σέριφο για να φέρουμε το φουσκωτό πίσω στην Αθήνα, ώστε να μη μείνει όλο τον χειμώνα στο νησί. Στην αρχή δίστασα μια και δεν τους γνώριζα πολύ καλά, αλλά μετά σκέφτηκα τι ωραία που θα ήταν να επισκεφτώ την πανέμορφη Σέριφο που είναι από τα αγαπημένα μου νησιά!

Σε λίγες ώρες βρίσκομαι στο λιμάνι του Πειραιά και μπαίνω στο πλοίο της γραμμής με μια παρέα που αποδείχθηκε αξιολάτρευτη. Καθ' όλη τη διάρκεια του ταξιδιού λέγαμε ιστορίες και σκαλίζαμε στίχους για το τραγούδι μου «Σημερώνει». Το βράδυ μείναμε σε ένα πολύ όμορφο σπίτι και περάσαμε ώρες να τραγουδάμε με την κιθάρα που είχε φέρει ο Δημήτρης. Ήταν μια μαγική βραδιά, γελούσαμε με τη καρδιά μας, είχα βρει 4 καινούργιους απίθανους φίλους. Το επόμενο πρωινό τα αγόρια ξύπνησαν χαράματα και πήγαν για ψαροτούφεκο. Εγώ με την Ελένη χορτάσαμε τον ύπνο και ήπιαμε τον καφέ μας χαλαρές αγναντεύοντας το πέλαγος. Σε λίγες ώρες βρισκόμασταν στο λιμάνι της Σερίφου φορώντας τα μαγιό μας έτοιμοι να ξεκινήσουμε το ταξίδι μας προς Λαύριο. Πεινούσαμε όλοι και σκεφτήκαμε να φάμε πριν ξεκινήσουμε, αλλά το Λιμενικό μας ειδοποίησε πως θα έπιανε αέρας σε λίγη ώρα οπότε μας πρότεινε να ξεκινήσουμε το γρηγορότερο. Εννοείται πως αν είχαμε φάει θα είχε αποβεί μοιραίο. Ο Φαίδωνας μίλησε με την αδερφή του στο τηλέφωνο και του είπε πως μας ετοιμάζει γαριδομακαρονάδα. Υπολογίζαμε σε 3 ώρες να είμαστε εκεί. Αχ αυτή

τη γαριδομακαρονάδα, πόσες και πόσες φορές τη σκέφτηκα... Κάναμε μια γρήγορη στάση στην Κύθνο και φάγαμε λίγα φρούτα. Είχα αρχίσει να κρυώνω κι έτσι φόρεσα ένα αδιάβροχο που βρήκα στο φουσκωτό – μου ήταν βέβαια τεράστιο αλλά κάτι έκανε. Θυμάμαι να κοιτάζω το νερό και να λέω «ποσο, σκέψου τώρα να μου ζητούσε κάποιος να μπω στη θάλασσα... με τίποτα!»

Μετά από λίγη ώρα μπαίνουμε Κάβο Ντόρο, ο αέρας έχει δυναμώσει (ίσως εκείνα τα φρουτάκια να μην ήταν καλή ιδέα γιατί αργήσαμε), τα κύματα μεγαλώνουν και το φουσκωτό ζορίζεται. Από τα μισοχαλασμένα πχεία ακούγονται οι Beatles. Είμαστε όλοι χαρούμενοι, γαλήνιοι, δεν μας πτοεί τίποτα. Σε λίγο δελφίνια πλησιάζουν. Τρελαινόμαστε από χαρά. Όμως το φουσκωτό σταματάει και μυρίζει καπνός.

Ο Φαίδωνας αμέσως παίρνει τηλέφωνο την αδερφή του για να ειδοποιήσει ότι κάποιος πρέπει να έρθει να μας πάρει, γιατί με την εφεδρική μηχανή θα κάναμε πάρα πολλή ώρα να φτάσουμε Λαύριο (πάνω απ' όλα η γαριδομακαρονάδα). Εκείνη την ώρα η Ελένη σηκώνεται να πάρει κάτι από το ντουλαπάκι πίσω από το τιμόνι. Σαφνικά πέφτει δίπλα μου, τα μαλλιά της έχουν πάρει φωτιά. «Ελένη; Ελένη μου, τι έπαθες;» Οι υπόλοιποι φωνάζουν «Φωτιά, όλοι στη θάλασσα». Κινητά, σωσίβια, όλα μπροστά μας. Όλοι πηδήξαμε στη θάλασσα πανικόβλητοι και φοβούμενοι μήπως γίνει έκρηξη. Θυμάμαι για 2 δευτερόλεπτα να σκέφτομαι «δεν είναι δυνατόν» και να διστάζω να πηδήσω. Βρισκόμαστε όλοι στο νερό. Κοιτάζουμε το φουσκωτό που το παίρνει το κύμα. Η φωτιά μεγαλώνει, κάνει μια ανάφλεξη, αλλά όχι έκρηξη. Ο Φαίδωνας θέλει να κολυμπήσει να το

INFO

Η Μονίκα επέστρεψε μέσα στο 2023 με το άλμπουμ «Proud». Από την Πέμπτη 30 Νοεμβρίου και για 4 Πέμπτες, θα βρίσκεται στο VOX live & proud. 4 παραστάσεις με ανανεωμένη rock μπάντα, με συνοδεία από έγχορδα (τσέλο, βιολί), τρομπέτα και δύο εξαιρετικές φωνές. Ένα cinematic pop ταξίδι γεμάτο συγκίνηση και πολύ ρυθμό.

πιάσει. Δεν τον αφήνουμε. Πάει το φουσκωτό, χάθηκε. Μας είπαν ότι αργότερα γύρω στα μεσάνυχτα βρήκαν κάποιο σήμα που έδωσαν τα κινητά μας, την ώρα που προφανώς βυθιζόταν κάπου κοντά στην Κύθνο.

Γυρίζω απ' την άλλη, βλέπω την Τζια. Είναι μακριά, αλλά διακρίνω σπίτια. Είναι η μόνη λύση. Η Ελένη δεν είναι σε θέση να κολυμπήσει τόσο μακριά. Έχουν καεί τα φρύδια της, πονάει. Ο Δημήτρης, το αγόρι της, μένει μαζί της, ο Αλέξης προτιμάει να μείνει μαζί τους επίσης. Εγώ με τον Φαίδωνα αποφασίζουμε να κολυμπήσουμε προς την Τζια για να φέρουμε βοήθεια. Οι άλλοι τρεις μας λένε να πάμε εμείς πιο γρήγορα κι ότι θα μας περιμέναν εκεί. Έπρεπε να κάνω κάτι αλλιώς θα τρελαινόμουν. Έπρεπε να βρω βοήθεια. Δεν φοβήθηκα ποτέ τη θάλασσα, χρόνια φανατική λάτρης του windsurf είχα συνηθίσει να κολυμπώ στα κύματα. Το ίδιο και ο Φαίδωνας, ως πολιστής, ώρες μέσα στο νερό. Ήμασταν καλή ομάδα. Πάμε. Ακόμη και τώρα που το γράφω δεν μπορώ να συγκρατήσω τα δάκρυά μου. Όταν ξεκινήσαμε να κολυμπάμε προς Τζια και αφήσαμε τους άλλους πίσω, γυρνούσα συνέχεια να δω μήπως τελικά έρχονται. Γυρνούσα ξανά και ξανά, δεν ήθελα να τους χάσω. Θυμάμαι τα πρόσωπά τους, ανέκφραστα, το Ελενάκι μου να μας κοιτάζει... Έπρεπε να φέρουμε βοήθεια. Η ώρα ήταν 18:30. Ηλιοβασιλέμα. Δυνατός αέρας, μεγάλα κύματα. «Φαίδωνα, λες στο τηλέφωνο να άκουσαν τη λέξη "φωτιά" και να στείλουν βοήθεια;» «Ναι, την άκουσαν» μου είπε, και καλά έκανε γιατί μόνο έτσι θα βρίσκαμε τη δύναμη να κολυμπάμε τόσες ώρες. Δεν νομίζω να την άκουσαν, τελικά το ραντεβού της γαριδομακαρονάδας μας έσωσε.

Σκοτεινίασε. Ο αέρας πέφτει σιγά σιγά. Αστέρια. Είναι Σαββατόβραδο. Σκέφτομαι τις πλατείες της Αθήνας γεμάτες κόσμο, γλυκιά βραδιά, όλοι θα έχουν βγει βόλτα. Οι υπόλοιποι τρεις πού να είναι άραγε; Είμαι δυνατή. Αλλά δυστυχώς δύο περιστατικά με έκαναν να πανικοβληθώ. Το ένα ήταν όταν αποφάσισα να βγάλω αυτό το αδιάβροχο που είχα φορέσει στη στάση μας στην Κύθνο. Με εμπόδιζε πολύστο κολύμπι. Θέλω να ανοίξω το φερμουάρ, ασυναισθητα σταματώ να κινούμαι και βρίσκομαι βαθιά μέσα στο νερό. Βγαίνω στην επιφάνεια φοβισμένη. Βάζω δύναμη και το φερμουάρ ανοίγει, αλλά συνειδητοποιώ πως αν σταματήσω να κινούμαι θα πνιγώ. Κι αν κουραστώ; Κι αν σταματήσω; Και μετά ήρθε το δεύτερο σοκ. Σκέφτηκα τη μαμά μου. Θεέ μου, η μαμά μου, οι γονείς μου, τι θα κάνουν αν πάθω κάτι. Αχ μαμά... Τα μάτια μου δάκρυσαν, η ανάσα μου βάρυνε. Ο Φαίδωνας με βλέπει και με καταλαβαίνει αμέσως. Τι να περνούσε άραγε και από το μυαλό του γλυκού μου Φαίδωνα... Μου σφίγγει το χέρι, με κοιτάζει με πείσμα και μου λέει «Μη σκέφτεσαι τίποτα, προχωράμε, άρχισε να μετράς κάθε χεριά που κάνεις, κολυμπάμε, θα φτάσουμε σε λίγο». Κάπου μετά τις 2.000, νομίζω, άρχισα να μετρώ σε δεκάδες, ούτε καν θυμάμαι πού έφτασα.

Βαθιά νύχτα. Ακόμη και αεροπλάνο να περνούσε στον ουρανό φωνάζαμε «βοήθεια». Και άναβα και το πράσινο φωτάκι του ρολογιού μου. Πόση αφέλεια μέσα στο κύμα... Κατά τις 12 παρά τέταρτο ακούμε ελικόπτερα. Αχ, Θεέ μου, πόσο ήθελα να δω μια σκάλα από σχοινιά να κατεβαίνει! Κάθε άλλο. Κάνουν στροφή και φεύγουν. Δυο φορές! «Φαίδωνα, πού πάνε τα ελικόπτερα; Δεν μας είδαν». Αλλά φώτισαν τον βράχο. Ήμασταν κοντά. Λίγο ακόμη. Δεν άντεχα όμως, κατά τις 01:30 το πρωί ζαλιζόμουν πολύ, τα μάτια μου είχαν γεμίσει αλάτι, κολυμπούσα πλέον στα τυφλά με το ένα χέρι και με το άλλο κρατούσα τον Φαίδωνα. Hand in Hand. «Μονικάκι, Μονικάκι... Τουλάχιστον να μας βρουν κάπου... Μονικάκι, Μονικάκι, βράχος!» Παιζέει να μου έδωσε κανά 2 χαστούκια εκεί γιατί ξύπνησα λίγο απότομα. Κάπως κατάφερα να ανέβω στον βράχο.

Τι απέγιναν οι άλλοι τρεις; Ξαπλώνω, φωνάζω με δύναμη. Φαίδωνας, ήρωας, «δεν πρέπει να μείνουμε εδώ θα πάθουμε υποθερμία». Ανεβαίνει το βουνό, βρίσκει ένα σπίτι, κάποιοι παίζουν χαρτιά 02:00 το πρωί. Οι πιο καλοί άνθρωποι του κόσμου. Με κουβάλησαν πάνω, με φρόντισαν. Η μόνη μου αγωνία ήταν μήπως ο μπαμπάς μου είχε διαβάσει κάτι στο ίντερνετ και ανησυχούσε. Τρέμαμε αλλά χαμογελούσαμε. Μου λένε «Εχθές ακούγαμε τα τραγούδια σου!», χαμογελώ, τρέμω, φοβάμαι. Ο Φαίδωνας «Οχι τώρα, παρακαλώ». «Οι άλλοι τρεις;» ρωτάμε. «Σας περιμένουν στο λιμάνι της Τζιας». Κλαίμε από χαρά.

Είχαν βρεθεί κατά τις 11:00 το βράδυ από μία οικογένεια Πολωνών που είχε νοικιάσει ένα ιστιοπλοϊκό. Ο Δημήτρης ειδοποίησε πως βρίσκονται δύο ακόμη άτομα στη θάλασσα, υπολόγισε το τόξο διαδρομής που ακολουθήσαμε προς Τζια κι έτσι σηκώθηκαν τα ελικόπτερα. Το λιμενικό μάς μετέφερε και τους 5 στο Λαύριο. Στη διαδρομή κοιτούσα από το παράθυρο το βαθύ σκοτάδι.

Εκείνη την εποχή ένιωθα αδύναμη, ανασφαλής, αγχωμένη διαρκώς. Κοιτούσα το βαθύ σκοτάδι της θάλασσας. Δεν θέλω ποτέ να ξαναγιωσω έτσι. Τα είχα καταφέρει. Μέσα σε μια νύχτα, μια ατυχία, ένα δώρο ίσως, ένα σημάδι καλύτερα, δεν ξέρω τι ήταν όλο αυτό που ζήσαμε. Αλλά όλοι μας βγήκαμε πιο δυνατοί. Ζωή. Η ζωή είναι ένα δώρο. Παλεύουμε καθημερινά και ο καθένας περνάει τη δική του περιπέτεια. Αλλά εκείνο το βράδυ ήταν το πιο σημαντικό της ζωής μου. Φτάσαμε στο Λαύριο. Τι θα γίνει με εκείνη τη γαριδομακαρονάδα τελικά;

Για πολλούς μήνες βρισκόμασταν οι 5 μας κάθε βράδυ και μιλούσαμε για την περιπέτεια μας. Μοιραζόμασταν κάθε σκέψη, κάθε στιγμή και ήμασταν χαρούμενοι, δεμένοι, αγαπημένοι. Ξαναγεννημένοι. Και οι 5 μας κάναμε από μία όμορφη οικογένεια και κάθε χρόνο την ίδια μέρα γιορτάζουμε το δώρο της ζωής. Όλα καλά. Και προχωράμε.

Στείλτε και τη δική σας στο @athensvoice.gr με την ένδειξη: Ιστορίες για άγριους

ONASSIS STEGI

Η ΚΑΤΑΡΙΝΑ & Η ΟΜΟΡΦΙΑ ΝΑ ΣΚΟΤΩΝΕΙΣ ΦΑΣΙΣΤΕΣ

Tiago Rodrigues

onassis.org

04-08.12.23

Οικογένεια / Τελετουργία / Ευρώπη / Δημοκρατία / Παράδοση / Εκδίκηση

Πόσο ηθικό είναι να σκοτώνεις κάποιον που δεν είναι ηθικός;

ΘΕΑΤΡΟ
ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΚΗΝΗ
ΤΗΣ ΣΤΕΓΗΣ
ΚΑΤΑΛΛΗΛΟ ΓΙΑ 16+

ΤΑ ΝΟΥΜΕΡΑ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Του ΣΤΑΜΑΤΗ ΖΑΧΑΡΟΥ

2,4% ανάπτυξη το 2023 και 2,9% το 2024 προβλέπει ο προϋπολογισμός, ο οποίος κατατέθηκε χθες προς ψήφιση στη Βουλή.

4,1% εκτιμάται ότι θα είναι ο πληθωρισμός στο σύνολο του 2023 και θα αποκλιμακωθεί περαιτέρω σε 2,6% για το 2024.

2.555 εκατ. ευρώ ή 1,1% του ΑΕΠ θα είναι το πρωτογενές πλεόνασμα του 2023, κοντά στις προβλέψεις του προγράμματος σταθερότητας.

152,9% του ΑΕΠ θα είναι το χρέος της γενικής κυβέρνησης το 2024 από 172,6% του ΑΕΠ το 2022 και 160,3% το 2023. «Παραδώσαμε δημόσια ταμεία με 37 δισ. ευρώ και η ΝΔ αφήνει ξανά διογκωμένο δημόσιο και ιδιωτικό χρέος» ανακοίνωνε λίγες εβδομάδες πριν τις πρόσφατες εκλογές ο ΣΥΡΙΖΑ ΠΣ.

9,9% θα είναι το ποσοστό ανεργίας το 2023 και θα μειωθεί περαιτέρω σε 9,3% το 2024. «Στη χώρα μας εργάζονται λιγότεροι από 1 στους 5 νέους, έναντι 40% στον υπόλοιπο ΟΟΣΑ», δήλωσε το ΠΑΣΟΚ στις αρχές του έτους. Μυστηριωδώς πάντως οι εργοδότες δεν βρίσκουν εργαζόμενο ούτε για δείγμα.

2,55 δισ. ευρώ έχουν προϋπολογισθεί για να διατεθούν σε μέτρα αύξησης των εισοδημάτων.

8% αύξηση προβλέπεται για το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα. εφόσον σε περίπου 225.000 ευάλωτα νοικοκυριά. «Όσα επιδόματα και να δώσει, η ΝΔ θα χάσει τις εκλογές» δήλωνε τον Φεβρουάριο ο βουλευτής ΣΥΡΙΖΑ Αλέξης Χαρίτσης. «Τα επιδόματα είναι για την Λατινική Αμερική» δήλωνε τον Ιούνιο του 2019 η σημερινή υπουργός Τουρισμού, κυρία Όλγα Κεφαλογιάννη.

11 χρόνια χρειάστηκαν για να ξεπεράσει το ΠΑΣΟΚ τον ΣΥΡΙΖΑ σε δημοσκοπήσεις.

16% έλαβε το ΠΑΣΟΚ στην πρόσφατη δημοσκοπήσεις της Opinion

© EPA/IGNACIO RONCORON

56% έλαβε στις πρόσφατες εκλογές στην Αργεντινή ο «el loco» Χαβιέρ Μιλί και εξέλεγε νέος πρόεδρος της Αργεντινής. Δηλώνει «αναρχο-καπιταλιστής». Τι άλλο θ' ακούσουμε;

142,7% είναι ο πληθωρισμός στην άλλοτε πάμπλουτη χώρα. Δεκαετίες περυσισμού και παλαβών δεξιών την έχουν ουσι-

αστικά διαλύσει.

90% αυξήθηκαν τα χρέη των Αργεντινών στις πιστωτικές κάρτες τον Μάιο του 2023, σε σχέση με τον ίδιο μήνα του προηγούμενου έτους.

104% όμως αυξήθηκαν οι μισθοί τους. Οι παλαβοί πολιτικοί κάνουν πάρτι με τέτοια σκαμπανεβάσματα.

Poll, έναντι 14,7% που έλαβε ο ΣΥΡΙΖΑ.

38,5% ήταν το ποσοστό που έλαβε η ΝΔ.

36% έδωσε στη ΝΔ δημοσκοπήσεις της GPO.

12,1% ήταν το ποσοστό του ΠΑΣΟΚ και χωρίς να αυξάνει ουσιαστικά τα ποσοστά του πέρασε τον ΣΥΡΙΖΑ που προσγειώθηκε στο 11%.

68,8% των ερωτηθέντων απάντησε ότι βλέπει διάλυση του ΣΥΡΙΖΑ.

39% ήταν η πρόθεση ψήφου για τη Νέα Δημοκρατία σε δημοσκοπήσεις της εταιρείας Marc.

14,3% ήταν το ποσοστό του ΠΑΣΟΚ που παγιώνεται δημοσκοπικά στη δεύτερη θέση, καθώς ο ΣΥΡΙΖΑ έλαβε 13,8%.

46% των ψηφοφόρων του ΣΥΡΙΖΑ βλέπει αρνητικά και μάλλον αρνητικά τον Στέφανο Κασσελάκη, έναντι 43% που τον βλέπει θετικά και μάλλον θετικά.

1.200 άνθρωποι σκοτώθηκαν από την τρομοκρατική επίθεση της Χαμάς στο έδαφος του Ισραήλ.

13% θα είναι πλέον μόνιμα ο χαμηλός συντελεστής ΦΠΑ στον τουρισμό και στις μεταφορές.

6 μήνες παράταση για τον χαμηλό συντελεστή ΦΠΑ δίδεται και στον καφέ. Ως είδος πρώτης ανάγκης προφανώς...

16,4% ήταν η τηλεθέαση της συνέντευξης του Στέφανου Κασσελάκη στον ANT1.

27,6% ήταν η τηλεθέαση συνέντευξης του Αλέξη Τσίπρα την πρώτη Μαρτίου 2016.

2,07 βαθμούς πάνω από τον μέσο όρο της περιόδου 1850-1900 έφτασε η θερμοκρασία της Γης την 17η Νοεμβρίου, σύμφωνα με την υπηρεσία Copernicus. Είναι η πρώτη φορά στην ιστορία που συμβαίνει κάτι τέτοιο.

25-29 βαθμούς υψηλότερη από τα προβιομηχανικά επίπεδα θα είναι η θερμοκρασία της Γης το 2100, ακόμη και αν όλες οι χώρες πετύχουν τους στόχους που έχει θέσει ο ΟΗΕ. Στην Κίνα γελάνε φυσικά με την απολιγνιτοποίηση της Ευρώπης.

200 ευρώ μηνιαίο επίδομα για κάθε νέο παιδί και μείωση των φορολογικών συντελεστών για οικογένειες με παιδιά, προτείνει ο Ν. Ανδρουλάκης.

4,7 παιδιά ανά γυναίκα ήταν το παγκόσμιο ποσοστό γονιμότητας της δεκαετίας του 1950 με πολύ χαμηλότερο—προφανώς—βιοτικό επίπεδο.

24 ήταν το ίδιο ποσοστό το 2017. Με φοβερή άνοδο του βιοτικού επιπέδου.

0,78 ήταν το ποσοστό πέφτουν στη Ν. Κορέα, μια χώρα με πολύ υψηλό επίπεδο διαβίωσης και υπηρεσιών στους γονείς.

173 εκατομμύρια ήταν οι γεννήσεις παγκοσμίως στα τέλη της δεκαετίας του '90 και τότε έφθασαν το μέγιστο σημείο τους.

140 εκατομμύρια εκτιμάται ότι θα είναι φέτος οι γεννήσεις παγκοσμίως και 8,6 δις ο παγκόσμιος πληθυσμός το 2050.

VERBA VOLANT

ΝΑΣΟΣ ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ

«Δεν γίνεται να συνεχιστεί ο βούρκος του διαδικτύου και επιθέσεις Πολάκη. Καλύτερα να έχεις να ανέβεις ένα δύσβατο βουνό παρά να σε ρουφήξει ο βάλτος». Ο «άχαστος» Νάσος έρχεται στα λόγια μας. Ο «βάλτος» όμως δεν δημιουργείται αυθημερόν και οι κροκόδειλοι-τρολς που ενδημούν στα βρομερά νερά του προϋπήρχαν του Κασσελάκη. Τότε όμως οι επιθέσεις αφορούσαν πολιτικούς και ιδεολογικούς εχθρούς, οπότε ο βάλτος ήταν υδροβιότοπος και οι κροκόδειλοι μπλουζάκια λακόστ.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΣΕΡΑΦΕΙΜ

«Επειδή, λοιπόν, ο νέος Πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ-Π.Σ. επαίρεται δημοσίως με τον ατυχή νεανία που αποκαλεί «σύζυγόν» του, και με τον οποίον ετέλεσε «γάμον» στην υπερατλαντική χώρα, εμμέσως υποδεικνύων πρότυπο για τη ζωή των νέων ανθρώπων και εμφανίζων ως δήθεν κανονικότητα την παρέκκλισίν του, οφείλω να κρούσω τον κώδωνα του κινδύνου από την τυχόν άμβλυση απορριψέως της ανατροπής της ανθρωπίνης οντολογίας και της παραχρήσεως της ανθρωπίνης φυσιολογίας, που αποτελεί την τραγική σωματική πρακτική της ομοφυλοφιλίας». Ο «άνθρωπος του Θεού» έχει δηλώσει επίσης ότι «η ομοφυλοφιλία είναι σιχαμερό και ακάθαρτο αμάρτημα» αλλά και ότι «οι πρακτικές της ομοφυλοφιλίας αναπόδραστα οδηγούν σε άπειρες λοιμώξεις του οργανισμού και καρκινογενέσεις».

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΒΒΑΘΑΣ

«Από το φοροεπισπρακτικό νομοσχέδιο Χατζηδάκη-Μπιστοτάκη επηρεάζονται περισσότερο από 500.000 ελεύθεροι επαγγελματίες, επιστήμονες, βιοτέχνες και έμποροι». Ο πρόεδρος της ΓΣΕΒΕΕ αφιρνεύει να εννοηθεί ότι 500.000 ελεύθεροι επαγγελματίες ζουν με λιγότερα από 10.000-11.000 ευρώ ετησίως. Αν είναι έτσι, όχι μόνο να καταργηθεί το νέο φορονομοσχέδιο αλλά να διοργανώσουμε τηλεμαραθώνια για δικηγόρους, γιατρούς, δημοσιογράφους, ηλεκτρολόγους και υδραυλικούς.

Η επέλαση των παραφρόνων

Μετά την εκλογή του Javier Milei στην προεδρία της Αργεντινής φαίνεται ότι αλλάζει, προσωρινά ίσως, το προεπιλεγμένο προφίλ των ηγεσιών

Της ΣΩΤΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

Πρόεδρος μιας μεγάλης χώρας ανεδείχθη ένας ακόμα παράφρων με αλλόκοτο χτένισμα. Δεν μπορεί να μην προσέξει κανείς το στιλ των μαλλιών: το ότι ο Ντόναλντ Τραμπ και ο Μπόρις Τζόνσον καμαρώνουν για τα ατίθασα οξυζενარიσμένα τους τσουλούφια. Όχι ότι ο Τζόνσον κουβαλάει την τρέλα του Τραμπ—την κουβαλάει όμως ο Javier Milei ο οποίος κέρδισε στις πρόσφατες προεδρικές εκλογές στην Αργεντινή. Το πρόβλημα δεν είναι τόσο το ότι ο Milei είναι δεξιός ελευθεριακός: το πρόβλημα είναι ότι οι Αργεντινοί ψήφισαν κάποιον που ομολογεί εύθυμα ότι είναι για τα σίδερα και ο οποίος στηρίζεται από μια ποικιλία εκκεντρικών: τον Ντόναλντ Τραμπ, τον Ζαΐρ Μπολονάδρου, τον Elon Musk και τα τοιαύτα.

Ο Milei έχει αποδεχθεί ήδη από τα νεανικά του χρόνια το παρατσούκλι El Loco (Ο Τρελός): γι' αυτό, περισσότερο από τις ιδέες του, αυτό που πρέπει να ανησυχεί την Αργεντινή και γενικότερα τη Λατινική Αμερική είναι η ψυχική του κατάσταση: η συναισθηματική του αστάθεια. Ως γελοίο άτομο, επί σειράν ετών τραγουδούσε δημοσίως άριες του Verdi χωρίς να διαθέτει φωνητικά προσόντα: εμφανιζόταν στην τηλεόραση μιλώντας για τη δυστυχία του πληθωρισμού (το μόνιμο πρόβλημα της χώρας του) και για τη χαρά του ταντρικού σεξ: «Κάθε άνθρωπος έχει τη δική του δυναμική. Στη περίπτωση μου, εκσπερματώνω κάθε τρεις μήνες», είχε καυχηθεί on air. (Δεν πολυκαταλαβαίνω: το «κάθε τρεις μήνες» θεωρείται σπανίως ή όχι;) Μ' αυτά και μ' εκείνα, πριν από πέντε χρόνια, ο 52χρονος σήμερα Javier Milei μπήκε στην πολιτική: το 2021 εξέλεξε στο Κογκρέσο με το κόμμα Libertad Avanza και στη συνέχεια ανεδείχθη στην προεδρία μέσα σ' ένα κύμα οργής των ψηφοφόρων για τη διαφθορά και την οικονομική κακοδιαχείριση. Τι είχες Γιάννη, τι είχα πάντα. Αλλά αν ο Milei εφαρμόσει τις ιδέες του—κατάργηση της κεντρικής τράπεζας της Αργεντινής, δολαριοποίηση της οικονομίας, νομιμοποίηση της πώλησης ανθρωπίνων οργάνων (!), μείωση των κοινωνικών δαπανών, διακοπή των σχέσεων με τη Βραζιλία και την Κίνα (;)—θα γίνει κυριολεκτικά της τρελής: στη συγκεκριμένη περίπτωση του τρελού. Όπως έχει ήδη σχολιαστεί ευρέως στα ΜΜΕ, στην προεκλογική του εκστρατεία, ο Milei, υποσχόμενος να περικόψει τις σπατάλες, κράδαινε ένα αλυσοπρίονο που συμβόλιζε, μεταξύ άλλων, την «εξολόθρευση» του ανεξέλεγκτου πληθωρισμού και την κατάργηση καμιά δεκαριά υπουργείων τα οποία θεωρεί άχρηστα. Τα ινδάλματά του είναι οι ελευθεριακοί οικονομολόγοι Murray Rothbard και Robert Lucas: ευτυχώς, οι άνθρωποι είναι νεκροί—θα τρίζουν όμως

τα κόκαλά τους. Αλλά, ας μην προτρέχουμε. Αν και στις προεδρικές εκλογές ο Milei απέσπασε το 55,69% των ψήφων, το κόμμα του ελέγχει μόνο 38 από τις 257 έδρες στην Κάτω Βουλή και 8 από τις 72 στη Γερουσία: είναι αδύνατο να επιβάλει το πρόγραμμά του· αυτό που μπορεί να επιβάλει είναι το ύψος της εξουσίας. Διερωτάται κανείς γιατί τον ψήφισε το 55,69% των Αργεντινών και γιατί οι οπαδοί του είναι τόσο ενθουσιασμένοι. Μια αιτία είναι βεβαίως η ίδια η οικονομική κατάσταση που οδηγεί σε λύσεις απελπισίας· μια άλλη είναι η κλοπή εναλλακτική του πολιτικού αντιπάλου του Milei, Sergio Massa, ο οποίος, ως πρώην υπουργός Οικονομικών, θεωρείται συνυπεύθυνος για τον καλπάζοντα πληθωρισμό—142% ετησίως—και την επιδείνωση της φτώχειας (το 40% από τα 45 εκατομμύρια Αργεντινούς ζουν σε συνθήκες φτώχειας). Έτσι κι αλλιώς, ο περονισμός έχει τελειώσει· οι Αργεντινοί αναζητούν καινούργια οράματα. Αλλά, για να τα βρουν, πρέπει κάποιος, κάποιος, να τα προβάλλουν, να τα εξηγήσουν και να τα εκπροσωπήσουν. Όποιος κι αν είναι το όραμα του Milei, ο δρόμος του δεν θα είναι εύκολος. Εκτός του ότι θα χρειαστεί να αντιμετωπίσει τα συνδικάτα και την αριστερή αντιπολίτευση, οι αποτυχίες του θα στρέψουν σύντομα εναντίον του τους ευκαριακούς οπαδούς του.

Η Αργεντινή έχει ατυχίες ως προς τις ηγεσίες

Πρόκειται για χώρα με δυναμικά τεράστιο πλούτο: εκτείνεται σε μεγάλο εύρος γεωγραφικών συντεταγμένων, το έδαφος προσφέρεται για ποικίλες καλλιέργειες και η ακτογραμμή έχει μήκος 4.665 χιλιόμετρα· η χώρα εξαγει πλήθος προϊόντων, διαθέτει λιμάνια· αξιόλογο βιομηχανικό και ενεργειακό δυναμικό. Για την κακοδαιμονία της ευθύνεται ο στρατός, ο μόνιμος δικασμός ανάμεσα στους περονιστές (στους οποίους προστίθενται κατά καιρούς οι «καστρικοί», καμιά φορά και οι τροτσκιστές) και στους αντιπερονιστές οι οποίοι τοποθετούνται συνήθως, αλλά όχι πάντοτε, στην άκρη δεξιά. Την ιστορία της Αργεντινής συνθέτουν πραξικοπήματα, αιματηρές απεργίες, πολιτικές δολοφονίες, αντάρτικο πόλεων και αλλοπρόσβαλλες διακυμάνσεις του βιοτικού επιπέδου. Τα φωτεινά διαλείμματα δεν έλειψαν, όπως ήταν π.χ. η κυβέρνηση του Raul Alfonsín που το 1983 επέβαλε πολιτικό έλεγχο στις ένοπλες δυνάμεις, εδραίωσε τους δημοκρατικούς θεσμούς και προσπάθησε να τιμωρήσει τους πραξικοπηματίες τριών δικτατοριών οι οποίες είχαν προηγηθεί και είχαν κόψει κεφάλια. Αλλά, στο μεταξί, το δημόσιο χρέος και η νομισματική κρίση οδήγησε στην αποδυνάμωση του Alfonsín και σε αλλαγή παραδείγματος: οι Αργεντινοί δοκίμασαν τον δρόμο των ιδιωτικοποιήσεων επιβάλλοντας σταθερή ισοτιμία πένσο-δολαρίου, καταργώντας τον προστατευτισμό και τους επιχειρηματικούς περιορισμούς. Για λίγο καιρό, η κατάσταση φάνηκε να βελτιώνεται, αλλά στη συνέχεια επήλθε το χάος· όχι μόνον εξαιτίας της οικονομικής πολιτικής, αλλά και εξαιτίας δομικών φαινομένων που καμιά εξουσία δεν μπορούσε να διαχειριστεί: μαζική αστυφιλία—λιγότερο από το

10% του πληθυσμού ζει σήμερα στις αγροτικές περιοχές—και αντικατάσταση της παραγωγής τοπικών προϊόντων από εισαγωγές αντίστοιχων αγαθών.

Ποια είναι σήμερα η εικόνα της Αργεντινής

Στις φτωχές συνοικίες των μεγαλουπόλεων, τις «villas miserias», ζουν περίπου 4.000.000 άνθρωποι (750.000 νοικοκυριά)· μόνο το 5% του εργατικού δυναμικού ασχολείται με τη γεωργία, ενώ το 67% ασχολείται με τις υπηρεσίες. Αν και η Αργεντινή είναι μέλος των G20, τα συστημικά της προβλήματα—το αυξανόμενο δημόσιο χρέος, η αστάθεια του νομισματικού συστήματος, η γραφειοκρατία, οι ασθενείς νόμοι σε συνδυασμό με τη διαφθορά—εντείνουν οποιαδήποτε ύφεση και κρίση. Με λίγα λόγια, οι Αργεντινοί έχουν περάσει πολλά: το 2001-2 η οικονομία παρουσίαζε τη χειρότερη εικόνα από το 1930· το 2002, το χρέος είχε αυξηθεί, το ΑΕΠ είχε συρρικνωθεί, ενώ η ανεργία ανερχόταν στο 25%, με το πέσο να υποτιμάται κατά 70%. Αλλά, μετά την πτώχευση του 2002, μια σειρά από εξωστρεφείς πολιτικές και οι εξαγωγές αγαθών συνέβαλαν σε αύξηση του ΑΕΠ, μια τάση που οδήγησε σε ανάπτυξη της οικονομίας με σταθερό ρυθμό 9% μέχρι το 2008 και με 7% το 2008. Τότε, η παγκόσμια οικονομική κρίση επηρέασε την οικονομία της χώρας, που σημείωσε μικρή ύφεση το 2009, για να επανέλθει όμως σε υψηλά ποσοστά το 2010-2011.

Ακολούθησε μια πενταετία ανάπτυξης (2003-2008) κατά την οποία δημιουργήθηκαν πάνω από 5 εκατομμύρια νέες θέσεις εργασίας, ευνοήθηκε η εσωτερική κατανάλωση και έγινε προσπάθεια να μειωθούν οι κοινωνικοοικονομικές ανισότητες οι οποίες, παρά την ανάπτυξη της μεσαίας τάξης, είναι εντυπωσιακές και επίμονες. Το ποσοστό αστικής φτώχειας μειώθηκε στο 18% στα μέσα του 2008, φτάνοντας το 1/3 από την εκτίμηση του 2002, αν και κινούνταν σε ανώτερα επίπεδα του 1976. Προπάντων, όπως εί-

πα, το κύριο και χρόνιο πρόβλημα της χώρας παρέμενε ο υψηλός πληθωρισμός, ο οποίος, το 2006, αν και επισήμως ανερχόταν στο 9%, άλλες πηγές τον υπολόγιζαν στο 12-15%· το 2008 ξεπέρασε το 15%. Το 2014 η Αργεντινή ξαναβρέθηκε σε κατάσταση χρεοκοπίας, για δεύτερη φορά μέσα σε δώδεκα χρόνια: τότε, ο επικεφαλής του υπουργικού συμβουλίου Jorge Capitanich από το φιλιπερονικό Partido Justicialista τσακώθηκε άγρια με το ΔΝΤ και τις ΗΠΑ που ζητούσαν από την Αργεντινή να πληρώσει τα χρέη της. Η κατάσταση δεν έχει αλλάξει πολύ από το 2014. Η κυβέρνηση του Mauricio Macri από το κεντροδεξιό Propuesta Republicana φαινόταν αμύηχανη και ο Macri ήταν στα μαχαίρια με την προκάτοχό του Cristina Fernández από το Partido Justicialista: ακόμα και στα θετικά μέτρα που πήρε ο Macri, η αντιπολίτευση δεν τον στήριζε. Ο πληθωρισμός έφτασε το 53% και ο ίδιος ο Macri κατηγορήθηκε για μικρά και μεγάλα σκάνδαλα, ανοίγοντας τον δρόμο για την εκλογή του προαναφερθέντος παράφρονος. Στο μεταξύ, όπως είπα, ο ετήσιος ρυθμός του πληθωρισμού έφτασε το 142%: τώρα περιμένουμε να τον πριονίσει ο Javier Milei. **A**

Εκλεπτυσμένη λογοκρισία, χοντροκομμένος πουριτανισμός

Του ΒΑΣΙΛΗ ΒΑΜΒΑΚΑ

Η απαλοιφή της λέξης «χοντρή» από την Άλκιστη Πρωτοψάλτη από το πασίγνωστο τραγούδι «Αδωνις» του Σταμάτη Κραουνάκη επανέφερε τη συζήτηση για τη λογοκρισία της σύγχρονης πολιτικής ορθότητας. Οι υπερασπιστές της πρακτικής αυτής, όλο και πληθαίνουν και στην Ελλάδα. Η συζήτηση που ξεκίνησε για τα έμφυλα, φυλετικά και άλλα στερεότυπα εδώ και δεκαετίες στον χώρο της κοινωνιολογίας, τα τελευταία χρόνια πήρε άμεση πολιτική χροιά, και η πολιτιστική βιομηχανία εγχώρια και διεθνής άρχισε να επιδιέχεται σε ένα άτυπο κυνήγι μαγισσών για το πώς λέγονταν, σκηνοθετούνταν ή τραγουδιόνταν τα πράγματα. Αν και η κρατική λογοκρισία έγινε πολύ πιο ανεκτική από ό,τι στα παλιότερα χρόνια, η «προοδευτική» λογοκρισία, ήπια και απλά, οδηγεί σε μια αναθεώρηση όλης της πολιτισμικής ιστορίας της «Δύσης». Το σώμα, η σεξουαλικότητα, η καταγωγή, έξαφνα και έξω από τα θρησκευτικά συμφραζόμενα, απέκτησε μια νέα ιερότητα. Πώς θα μιλάμε για όλα αυτά που στο παρελθόν οδηγούσαν σε διακρίσεις και στιγματισμό με βάση βιολογικά χαρακτηριστικά, τι άρθρο θα βάζουμε στα γένη, πώς θα αποτινάξουμε το αποικιοκρατικό, εξωτικό βλέμμα στους διαφορετικούς άλλους, πώς θα κάνουμε τις λέξεις να μη τραυματίζουν; Πώς θα αποσιωπήσουμε το παρελθόν μας;

Το πρόβλημα με αυτή τη νέα μορφή λογοκρισίας δεν είναι μόνο ότι επιχειρεί μια σχεδόν ανέφικτη πράξη εξωραϊσμού της πραγματικότητας. Δεν είναι μόνο ότι εμμέσως πλην σαφώς επαναφέρει την παιδαγωγική και κατευθυνόμενη μορφή διδακτικού αισθητισμού. Δεν είναι μόνο ότι στιγματίζει ανεπανόρθωτα τους υποτίθεται θύτες του παρελθόντος ή του παρόντος που δεν υπάκουσαν, αγνοούσαν ή παράβλεψαν τους κανόνες της νέας ηθικής καθαρότητας. Όλα αυτά είναι παρενέργειες ορατές, αλλά η ίδια η πραγματικότητα τα αντιπαρέχεται και μάλιστα γεννά πολιτισμικά πεδία που επιδιόχονται επιδεικτικά στην αντίθετη κατεύθυνση. Στην καταπάτηση κάθε ευπρεπούς και καλλωπισμένης αναπαράστασης, σε καλλιέργεια μιας επιθετικής ακόμη και προσβλητικής αργκό, στην διάδοση πολλαπλών προτύπων κυνισμού και σκληρών ταυτοτήτων, που προσελκύουν μεγάλο μέρος του κοινού και ειδικότερα του πιο νεανικού. Η τραπ είναι μεταξύ άλλων η υπέρβαση του πολιτικού ορθού, η πιο άγρια μορφή αγνόησης του προοδευτικού καθωσπρεπισμού, μια γιορτή της «ακαλαισθησίας» ακόμη και της αναίσθησίας. Αυτό που είναι εξίσου σημαντικό αλλά δεν γίνεται εύκολα αντιληπτό είναι ότι

η νέα λογοκρισία και λογική ακύρωσης και αφαίρεσης στιγμών του παρελθόντος, διαμορφώνει μια εφιαλτική συνθήκη επιλεκτικής μνήμης ή πολιτικοποιημένης αμνησίας. Καταργεί όχι μόνο εκφάνσεις της κοινωνικής ζωής που υπήρξαν αλλά και την ίδια μας την ικανότητα να ασκούμε κριτική σε φάσεις, αντιφάσεις ή και ακρότητες της πολιτισμικής δημιουργίας. Διότι αν συναινέσουμε αστόχαστα στην επικινδυνότητα της λέξης «χοντρή» προς αποφυγή του body shaming, πιθανότατα θα μείνουμε σε αυτή την καθουσιαστική αποδοκιμασία ενός στερεοτύπου και δεν θα δούμε τόσο τις συνθήκες μέσα στις οποίες παράχθηκε το συγκεκριμένο άσμα στη δεκαετία του '80 όσο και τις διαφορές αναπαραγωγές που ο ίδιος ο δημιουργός του έκανε στην πάροδο των ετών. Με άλλα λόγια, αν αφαιρέσουμε τη «χοντρή» (γιατί όχι και τα «φρικιά»;) από ένα τραγούδι που αποτέλεσε σχεδόν ύμνο της νέας αστικής ζωής, μιας ζωής που εμπεδώνει τον ελεύθερο χρόνο, τη διασκέδαση, την ελαφρότητα αλλά και τη δημοκρατικά περιπαιχτική συνύφεση της μεσαίας τάξης στα χρόνια της μεταπολίτευσης, δεν θα καταλάβουμε ούτε το νόημα ούτε την απήχησή του. Και ακόμη χειρότερα δεν θα καταλάβουμε πώς ο ίδιος ο συνθέτης του τα χρόνια της πρόσφατης οικονομικής κρίσης θα μεταβάλλει τους στίχους του σε ένα επιθεωρησιακό ύμνο πολιτικής και αισθητικής μισαλλοδοξίας: «Όπου κι αν πας θα 'σαι πάντα εκεί, με την ξανθά την κουλή να σε λείει Μπουμπούκο. Κι αναρωτιέμαι η καριόλα τι χρώμα φοράει βρακί. Έλα! Τα βούρλα φυτρώνουν στο βούρκο! Πάμε στον Άδωνι για φραπέ, που μας λείει κουμπούνα, φρικιά, τον σιχαίνονται και οι φοιτητές κι εκείνος βγαίνει με μια ξινή, νευρική, Ευγενία τη λένε που λες. Και κυκλοφορεί ξετσιπώτα, ένα σόι, ένα τίποτα». Αν δεν μείνει στη μνήμη μας αυτούσιο το πολύ σημαντικό άσμα του Σταμάτη Κραουνάκη, δεν θα καταλάβουμε τη μετάλλαξή του, τη μετατόπιση του ίδιου του συνθέτη από τη μελοποίηση των προσωπικών κατά βάση συναισθημάτων σε ένα πολιτικό και ιδεολογικό πλαίσιο αγανάκτησης, δεν θα μπορέσουμε ποτέ να θυμηθούμε το κοινό στο οποίο απεύθυνε την παλιά και τη νέα του εκδοχή. Καμία εκτέλεση του τραγουδιού προφανώς και δεν πρέπει να βήσει από τη συλλογική μας πολιτισμική κληρονομιά. Κάθε μία πρέπει να ακούγεται και να κρίνεται τόσο στη συνείδηση όσο και στην ασυνείδησή της. Η λήθη των συνειδητών ή ασυνείδητων λαθών μας δεν μας φέρνει πιο κοντά στην κουλτούρα του αλάθητου. Σε ένα νέο πουριτανισμό αναλήθειας μας οδηγεί αναπόδραστα. **A**

ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΑΠΟ ΤΙΣ ΙΔΕΕΣ ΤΟΥ, ΑΥΤΟ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΝΗΣΥΧΕΙ ΤΗΝ ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΑ ΤΗ ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ ΕΙΝΑΙ Η ΨΥΧΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ

ΑΝ ΔΕΝ ΜΕΙΝΕΙ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΜΑΣ ΑΥΤΟΥΣΙΟ ΤΟ ΠΟΛΥ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΑΣΜΑ ΤΟΥ ΚΡΑΟΥΝΑΚΗ, ΔΕΝ ΘΑ ΚΑΤΑΛΑΒΟΥΜΕ ΤΗ ΜΕΤΑΛΛΑΞΗ ΤΟΥ

Ο επιδραστικός φιλελεύθερος συγγραφέας μιλάει στην Athens Voice για την ελληνική οικονομία, για τα επίμονα εμπόδια της γραφειοκρατίας, για τον πόλεμο στην Ουκρανία και την αιματοχυσία στο Ισραήλ και τη Γάζα.

Ε
α μπορούσε να είναι φιγούρα που ξεπηδά από βιβλίο του Τζον Λε Καρέ. Ένας διανοούμενος που κινείται στο ομιχλώδες τοπίο του Ψυχρού Πολέμου, βάζοντας με τη στάση του ένα λιθαράκι στη μάχη των ιδεών. Στα νιάτα του εισήγαγε –λαθραία– βιβλία και φωτοτυπικά μηχανήματα στη Σοβιετική Ένωση και σε άλλες χώρες του πάλαι ποτέ ανατολικού μπλοκ, έχοντας μάθει τα κατάλληλα ψυχολογικά τρικ για να ξεγλιστράει από τους ελέγχους. Ο στόχος του ήταν η διασπορά των φιλελεύθερων ιδεών.

Ο δρ. Τομ Πάλμερ είναι ένας από τους πλέον επιδραστικούς φιλελεύθερους στοχαστές. Εκτελεστικός αντιπρόεδρος των διεθνών προγραμμάτων του Atlas Network, προσφάτως βρέθηκε στην Αθήνα προκειμένου να μιλήσει σε ημερίδα του ΚΕΦΙΜ για την οικονομική ελευθερία. Έχει διδάξει πολιτικές επιστήμες σε όλο τον κόσμο, έχει δώσει διαλέξεις για τη δημόσια επιλογή, την κοινωνία των πολιτών καθώς και την ηθική, τη νομική και την ιστορική βάση των ατομικών δικαιωμάτων στα πιο δύσκολα σημεία του ορίζοντα. Επίρμος ιδεολόγος.

Έζησε για χρόνια στην Ασία, ταξιδεύει αδιάκοπα – ήταν από τους πρώτους που πήγε στην Ουκρανία μετά τη ρωσική εισβολή. Ο Τομ Πάλμερ είναι ένας θαρραλέος άνθρωπος με ακόμα πιο θαρραλέο κι ανήσυχο πνεύμα. Τον συναντώ ένα ήρεμο απόγευμα σε κεντρικό ξενοδοχείο του Συντάγματος. Από κοντά εκπέμπει μία ήρεμη δύναμη πίσω από την εξευγενισμένη του φιγούρα. Η φωνή του σταθερή, χωρίς συναισθηματικά σκαμπανεβάσματα, ακόμα κι όταν η συζήτηση μπαίνει σε δύσκολα πεδία.

Στην Ελλάδα πρέπει να γνωρίζεις «κάποιον»

Γνωρίζει σε βάθος τα της Ελλάδας, με λεπτομέρειες που δύσκολα αναμένεις από κάποιον που δεν ζει στη χώρα. Τον ρωτάω για την ελληνική οικονομία και για το ποια είναι η «θερμοκρασία» της μετά το πέρας της υπερδεκαετούς κρίσης.

«Βασικά, η Ελλάδα βγήκε μέσα από μια γιγαντιαία φούσκα κι όπως πολλοί Έλληνες οικονομολόγοι έχουν επισημάνει προηγήθηκε ένα μεγάλο πάρτι με τη χρηματοδότηση μίας εύκολης πίστωσης – μετά από τέτοια πάρτι, οι πονοκέφαλοι είναι συνήθεις. Ο πονοκέφαλος που πέρασαν οι Έλληνες ήταν βαρύς, ένα σκληρό hang over. Τώρα είναι μια περίοδος ανάπτυξης, αλλά εύθραυστη ακόμη. Η μεταρρυθμιστική προσπάθεια πρέπει να συνεχιστεί, παραμένει δύσκολο να επιχειρήσεις στην Ελλάδα. Για παράδειγμα, αν είσαι επενδυτής και θέλεις να επενδύσεις στη Γερμανία ή στην Ελλάδα, θα επιλέξεις τη Γερμανία καθώς έχει λιγότερη γραφειοκρατία.

— Το βάρος από τη γραφειοκρατία στην Ελλάδα παραμένει μεγάλο, λοιπόν;

Η γραφειοκρατία παραμένει εξαιρετικά μεγάλο θέμα. Επίσης, η ρυθμιστική πολιτική παραμένει αρκετά προβληματική, δεν είναι εύκολο να επιχειρήσεις...

— Θα προτεινάτε σε έναν φίλο σας να επενδύσει στην Ελλάδα; Όπως και σε πολλά άλλα μέρη του κόσμου, θα χρειαζόταν έναν ντόπιο συνεργάτη, έναν Έλληνα συνέταιρο εν προκειμένω. Αυτό όμως δεν θα συνέβαινε ποτέ στην Αγγλία, στη Σουηδία ή στη Γερμανία. Η διαφορά είναι ότι ο Έλληνας συνέταιρος είναι αυτός που γνωρίζει πώς να διαφεύγει όλων αυτών των προβλημάτων της ελληνικής οικονομίας. Σε μία πιο ανοιχτή και διάφανη οικονομία, δεν χρειάζονται αυτές τις τοπικές επαφές. Είναι πιο σύννητες στην Ελλάδα, όπως για παράδειγμα και στην Ταϊλάνδη, ότι δεν μπορείς να κάνεις μπίζνες, αν δεν έχεις έναν ντόπιο ως συνέταιρο.

— Άρα, θεωρείτε δεδομένο ότι για να επενδύσεις στην Ελλάδα πρέπει να γνωρίζεις μερικούς Έλληνες...

Κάποιον, για παράδειγμα, που σου λέει «ξέρεις, η ξαδέρφη της γυναίκας μου δουλεύει σε αυτή την υπηρεσία, μπορούμε να επιταχύνουμε τα πράγματα». Αυτό είναι κατάλοιπο του πελατειακού δικτύου που οι Έλληνες κληρονόμησαν από τους Οθωμανούς.

— Μα έχουν περάσει 200 χρόνια από την ελληνική ανεξαρτησία...

Ναι, καταλαβαίνω, αλλά μερικά από αυτά τα κατάλοιπα επιμένουν και γίνονται χειρότερα από τα γραφειοκρατικά εμπόδια που υπάρχουν και σε υποχρεώνουν να αποκτήσεις διασυνδέσεις για να τα υπερβείς. Με άλλα λόγια, για να τα αντιμετωπίσεις πρέπει να απαλλαγείς από τα γραφειοκρατικά εμπόδια, ώστε να μην έχεις ανάγκη κάποιου του οποίου η ξαδέρφη εργάζεται σε κάποια υπηρεσία του Δημοσίου. Κάθε μείωση της γραφειοκρατίας απομακρύνει την ανάγκη των επαφών με την ξαδέρφη κάποιου που βρίσκεται σε

ΤΟΜ ΠΑΛΜΕΡ

Ένας θαρραλέος στοχαστής

Του ΛΟΥΚΑ ΒΕΛΙΔΑΚΗ

καίρια θέση κάποιας υπηρεσίας.

— Μεγάλο ζήτημα είναι και το ασφαλιστικό...

Οφείλω να πω ότι οι Έλληνες έκαναν καλύτερη δουλειά στη διαχείριση του ασφαλιστικού, σε σχέση με τους Γάλλους. Οι Έλληνες είχαν συνηθίσει σε συντάξεις που σε ορισμένες περιπτώσεις ήταν μεγαλύτερες από όσες είχαν ήδη προπληρώσει, και αυτό δεν ήταν βιώσιμο. Το συνταξιοδοτικό σύστημα pay as you go είναι σαν πυραμίδα, κι όταν η βάση της πυραμίδας δεν μεγαλώνει, τότε καταρρέει. Αυτό ήταν ένα θέμα που οι Έλληνες αντιμετώπισαν και ήταν οδυνηρό. Δεν είναι εύκολο να αυξήσεις το όριο ηλικίας, αλλά είναι απαραίτητο λόγω της αριθμητικής, όχι λόγω κάποιας θεωρίας ή ιδεολογίας. Πρέπει να υπάρχει μέριμνα για την αύξηση του ποσοστού ιδιωτικής αποταμίευσης και οι πολίτες να εξαρτώνται λιγότερο από το κρατικό σύστημα.

— Η ζωή στην Ελλάδα αυτή τη στιγμή είναι εξαιρετικά ακριβή, πώς μπορείς να αποταμιεύσεις; Άτομα της δικής μου γενιάς δεν πιστεύουμε ότι θα πάρουμε σύνταξη, υπάρχει απογοήτευση και δυσπιστία... κι όλο αυτό δημιουργεί μία συνολική απαξία απέναντι στους θεομύθους. Πώς θα ονομάζατε εσείς την ελληνική οικονομία και κοινωνία; Είναι φιλελεύθερη ή περισσότερο βαλκανική και ανατολιζούσα;

Είναι στη συνοριακή γραμμή. Πρόκειται για μία κοινωνία χαμηλής εμπιστοσύνης, χαμηλότερης για παράδειγμα από τη Δανία, την Πολωνία ή την Ολλανδία. Είναι πιο κοντά στο μέσο όρο των Μεσογειακών χωρών, αλλά μάλλον πιο χαμηλά από την Ισπανία.

— Όταν μιλάτε για χαμηλή εμπιστοσύνη, σε ποια σχέση αναφέρεστε;

Κυρίως στις σχέσεις των ανθρώπων που κάνουν μπίζνες μεταξύ τους και για αυτό οι οικογενειακές επαφές και γνωριμίες είναι τόσο σημαντικές. Εμπιστεύεσαι την οικογένειά σου περισσότερο. Μία ανοιχτή και διάφανη οικονομία δεν θα έδινε τόση σημασία σε αυτές τις επαφές. Όταν υπάρχει εμπιστοσύνη, μπορείς να έχεις μεγαλύτερη έκταση συναλλαγών. Κι αυτό κάνει ευκολότερο και για τους αλλοδαπούς να επιχειρήσουν στην Ελλάδα.

— Αν σας ρωτούσε ο Έλληνας πρωθυπουργός πώς θα διασφαλίσει την εμπιστοσύνη, τι θα απαντούσατε; Υπάρχει κάποια συνταγή εμπιστοσύνης;

Δεν νομίζω ότι υπάρχει και νομίζω ότι είναι η λάθος ερώτηση. Δεν μπορείς να περάσεις έναν νόμο που να επιβάλλει την εμπιστοσύνη. Μπορείς όμως να περιορίσεις τις πολιτικές που εμποδίζουν τις εκούσιες συναλλαγές ή να μειώσεις τις πολιτικές που σε υποχρεώνουν να έχεις διασυνδέσεις με ανθρώπους από το πεδίο της γραφειοκρατίας.

— Μπορείτε να μας δώσετε παραδείγματα; Η Εσθονία φερ' ειπείν, μία χώρα

μετακομμουνιστική. Όταν η μεταρρύθμιση άρχισε προήγαγε την ηλεκτρονική διακυβέρνηση, μετέφεραν τα πάντα online – η σοβιετική εμπειρία ήταν να περιμένεις σε μεγάλες ουρές, να χρειάζεσαι διασυνδέσεις, να γίνεται όλο αυτό προσωπικό, να χρειάζεσαι δηλαδή κάποιον γνωστό ή να λαδώσεις. Αλλά όταν τα πάντα είναι online δεν χρειάζεσαι να λαδώσεις ή να γνωρίζεις κάποιον. Όλο αυτό άλλαξε τον πυρήνα των σχέσεων μεταξύ του πολίτη και της γραφειοκρατίας. Αυτό είναι το κλειδί: μείωσε τα σημεία επαφών μεταξύ της κυβέρνησης και των πολιτών. Το άλλο είναι να απλοποιήσεις τα πάντα στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό. Στην Εσθονία ξεκίνησαν και είναι κάτι που πλέον βρίσκεις στη Λιθουανία, τη Λετονία και αλλού: έχουν έναν αναλογικό φόρο, που λέει π.χ. ότι έβγαλες 40.000 ευρώ, άρα πληρώνεις 10%, 4.000 ευρώ, και τέλος. Δεν χρειάζεται να πας σε δικηγόρο ή λογιστή. Είναι απολύτως αναλογικό με το εισόδημά σου, δεν υπάρχει όλο αυτό το σύμπλεγμα των φορών. Στην Ουκρανία, για παράδειγμα, είχαν ένα δυσλειτουργικό φορολογικό σύστημα, το ονόμαζαν φορολογική βελτιστοποίηση. Διαπραγματεύοσουν τον φόρο, συνεπώς κάθε επιχείρηση πλήρωνε διαφορετικό φόρο. Ερχόταν το κράτος, σου έλεγε δώσε μας αυτό το ποσό, έμπαινες σε διαπραγμάτευση και, όπως καταλαβαίνουμε, αυτό σημαίνει ότι οι εφοριακοί πολλές φορές χρηματίζονταν. Μετά την εισβολή στην Ουκρανία κατάλαβαν ότι πρέπει να απλοποιήσουν το φορολογικό πλαίσιο για να επιβιώσουν.

Η Ουκρανία είναι μια ανοιχτή κοινωνία

Ο Τομ Πάλμερ έχει επισκεφθεί την Ουκρανία ουκ ολίγες φορές, γνωρίζει πρόσωπα και πράγματα, έχει «διαβάσει» το συνολικό πνεύμα των καιρών. Τον ρωτάω γιατί μάχονται οι Ουκρανοί και πώς καταφέρνουν να αντέχουν.

«Όταν μάχεσαι για την ελευθερία σου, δεν σημαίνει μόνο μάχη για τη συλλογική ελευθερία, αλλά και για να ζει ο καθένας όπως θέλει. Η ρωσική κυβέρνηση έχει δώσει ψευδείς πληροφορίες, έχει πει ψέματα ότι άνθρωποι έχουν δολοφονηθεί επειδή μιλάνε τη ρωσική γλώσσα. Κάτι τέτοιο δεν είναι αληθές: η κυρίαρχη γλώσσα στον ουκρανικό στρατό είναι η ρωσική, όταν εκδίδουν μια ανακοίνωση μεταξύ τους είναι στα ρωσικά. Οι περισσότεροι φίλοι μου στην Ουκρανία μιλάνε ρωσικά – τώρα αυτό αλλάζει στα-

διακά ως επιλογή, αλλά αν κάποιος πει ότι μιλάω με τη γαργιά μου στα ρωσικά, είναι εντάξει. Δεν χρειάζεται να είσαι ορθόδοξος ή καθολικός ή Εβραίος, ο καθένας έχει το δικαίωμα να κάνει τις επιλογές του, δεν θέλουμε μια κρατική παρέμβαση στη θρησκευτική επιλογή των πολιτών. Αλλάζουν, επίσης, και γίνονται πιο ανοιχτοί με τους ομοφυλόφιλους, οι οποίοι υπηρετούν στον στρατό και δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα. Μιλούσα με γνωστούς μου στον ουκρανικό στρατό και μου έλεγαν «Αν δίνουν το αίμα τους για την ελευθερία μου, γιατί εγώ να παρέμβω στη δική τους ελευθερία;».

— Είναι η Ουκρανία μια ανοιχτή κοινωνία;

Ναι, κάθε μέρα και πιο πολύ. Είναι πιο ανοιχτό, πιο ανεκτικό και δεν τους κινητροδοτεί το μίσος – αυτό τους διαφοροποιεί από τη ρωσική κοινωνία, το ρωσικό κράτος ως φασιστικό καθεστώς κάθε μέρα γίνεται πιο σκληρό. Κινητοποιούνται από το μίσος. Οι Ουκρανοί πολεμάνε για τις οικογένειές τους, για τα παιδιά τους, για την ελευθερία τους. Οι Ρώσοι πολεμάνε γιατί μισούν τους Ουκρανούς. Αυτή είναι μια μεγάλη διαφορά.

— Πώς βλέπετε να τελειώνει αυτή η ιστορία;

Σε κάθε κατάσταση όπως αυτή, υπάρχουν πολλές παραμέτρους, άρα είναι εξαιρετικά δύσκολο για κάποιον να πει ότι γνωρίζει τι θα γίνει. Μπορεί να υπάρξει μια σημαντική και μη αναμενόμενη εξέλιξη στο πεδίο της μάχης, κάποιος να κάνει ένα λάθος. Είναι δύσκολο η οποία πρόβλεψη. Υπάρχει, όμως, σημαντική πιθανότητα ο ρωσικός στρατός να εκδιωχθεί από όλη την Ουκρανία, ακόμα κι από την Κριμαία. Οι Ουκρανοί είναι αποφασισμένοι,

ΠΑΝΤΑ ΑΝΑΖΗΤΟΥΣΑ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ ΠΟΥ ΘΩΛΑΝ ΝΑ ΒΑΛΟΥΝ ΤΙΣ ΡΙΖΕΣ ΤΩΝ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΙΔΕΩΝ ΣΕ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΠΤΥΧΕΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ: ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΣΤΙΣ ΑΞΙΕΣ, ΣΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥ

λένε ότι «αυτή είναι η χώρα μας». Σκεφτείτε το εξής παράδειγμα: Ένας ξένος στρατός, σήμερα, να καταλαμβάνει την Κρήτη και να μακέλευε τους ντόπιους, να βιάζε τις γυναίκες, τα κορίτσια και τα αγόρια, να βασάνιζε ανθρώπους μέχρι θανάτου, να έκλεβε αυτοκίνητα, πλυντήρια και να κατάστρεφε, ότι δεν μπορούσε να πάρει μαζί του. Τι θα έλεγαν οι περισσότεροι Έλληνες; Εντάξει, ας κρατήσουν τη μισή Κρήτη; Ας είμαστε λογικοί; Ας διαπραγματευτούμε; Δεν νομίζω... Οι περισσότεροι Έλληνες θα έλεγαν ότι πρέπει να φύγουν από τη χώρα, η Κρήτη είναι ελληνική. Και φανταστείτε, επίσης, ότι ο στρατός αυτός δεν θα σκότωνε και θα βίαζε μόνο, αλλά θα πήγαινε στα σχολεία και θα έκαιγε όλα τα ελληνικά βιβλία και θα έλεγε ότι από τώρα και στο εξής θα έχετε βιβλία στη δική μας γλώσσα. Οι Έλληνες θα έδιναν κάθε σταγόνα του αίματός τους για να το σταματήσουν αυτό. Αυτό λοιπόν συμβαίνει στην Ουκρανία. Πρόκειται για εξόντωση ενός λαού και οι περισσότεροι δεν έχουν αντιληφθεί το μέγεθος αυτής της εκστρατείας.

Γάζα: Αν κάποιος βρει τη λύση, θα πάρει 20 νόμπελ

Δεν μπορούμε να μη σχολιάσουμε τις εξελίξεις στη Μέση Ανατολή. Ο Τομ Πάλμερ σχολιάζει ότι για να κατανοήσουμε την κατάσταση, πρέπει να εξετάσουμε τι συνέβη κατά το παρελθόν, αλλά να εστιάσουμε και στο σήμερα.

«Αν, πριν από 15-20 χρόνια, είχαν συμφωνήσει για λύση δύο κρατών τα πράγματα θα ήταν διαφορετικά, αλλά πρέπει να δούμε πού βρισκόμαστε τώρα. Τα εγκλήματα και οι προκλήσεις του παρελθόντος δεν μπορούν να εξαφανιστούν. Τώρα όμως πού είμαστε; Δεν έχω δει να προτείνει κάποιος μία προφανή, βέλτιστη λύση. Άρα, δεν έχουμε την τέλεια λύση, κι ένας από τους λόγους είναι ότι υπάρχουν δύο πληθυσμοί, αμφότεροι αιχμάλωτοι εξτρεμιστών. Η Ισραηλινή κυβέρνηση, ειδικά στην Δυτική Όχθη, έχει υποστηρίξει τον επιθετικό εθνικισμό και την παραβίαση δικαιωμάτων των Παλαιστινίων κι έτσι επιδεινώθηκε το πρόβλημα. Από την άλλη, έχεις τη Χαμάς, που καθοδηγείται από μια ιδεολογία εξόντωσης, είναι ξεκάθαροι, λένε “Σκοτώνουμε Εβραίους, όχι Ισραηλίτες”, και έχουν την ενίσχυση (σε όπλα, χρήματα, πληροφορίες) από το Ιράν. Οι Άραβες φίλοι μου έχουν έναν εύσχημο τρόπο για να περιγράψουν την κατάσταση: “Το Ισραηλινό κράτος θα πολεμήσει το Ισραήλ μέχρι του τελευταίου Άραβα”. Καταλαβαίνετε το αστείο, οι Πέρσες και οι Άραβες δεν είναι το ίδιο και το Ιράν δεν νοιάζεται για τους Άραβες και για το πόσο αίμα θα κυθεί. Αυτό κάνει ακόμα πιο περίπλοκη την κατάσταση. Το Ιράν υποστηρίζει την ισλαμική τζιχάντ, τη Χαμάς και τη Χεζμπολάχ. Αν ανοίξεις το πρόβλημα πέραν από τη Γάζα και τη Δυτική Όχθη και πας στον Λίβανο, θα δεις ότι η χώρα βρίσκεται σε ένα μόνιμο καθεστώς ανισορροπίας, λόγω της Χεζμπολάχ, η οποία υποστηρίζεται με μισό δισ. δολάρια ετησίως, σε χρήμα, όπλα και πυρομαχικά που μπαίνουν μέσω της Συρίας. Εδώ βρισκόμαστε. Αν είναι κάποιος τόσο ευφυής που μπορεί να λύσει αυτό το πρόβλημα, δεν θα δικαιούται μόνο το βραβείο Νόμπελ, αλλά ίσως 20 τέτοια βραβεία.

— Το αδιέξοδο είναι πλήρες;

Δεν θα το έλεγα, μπορούν να γίνουν κάποια πράγματα, σταδιακά, όπως το να υπάρχει μεγαλύτερος σεβασμός για τα δικαιώματα ιδιοκτησίας των Παλαιστινίων στη Δυτική Όχθη, οι οποίοι πολλές φορές έχουν γίνει θύματα αρπακτικών διαθέσεων με την ενίσχυση της ισραηλινής κυβέρνησης. Αυτό μπορεί να αλλάξει, πολλοί Ισραηλινοί έχουν αντιληφθεί τις αρνητικές συνέπειες αυτών των πράξεων και ότι η τρέχουσα κυβέρνηση δεν ήταν έτοιμη για αυτή την επίθεση. Θα σας δώσω ένα παράδειγμα από το πεδίο του εμπορίου: Η κυβέρνηση του Ισραήλ επέβαλε εμπόριο για πολλά προϊόντα στη Γάζα, εξαντλώντας την

τοπική κοινωνία που είχε κάθε καλή διάθεση να είναι φιλική απέναντι στους Ισραηλινούς. Ήταν αυτοί με τους οποίους έκαναν εμπόριο, για παράδειγμα με χυμούς φρούτων – αυτοί οι άνθρωποι ήταν που υποστήριζαν μία πιο φιλική σχέση με το Ισραήλ. Αν θεμελιώσεις εμπορικές σχέσεις, μειώνεις την πιθανότητα της βίας, δεν την εκμηδενίζεις, αλλά την κάνεις λιγότερο πιθανή.

— Τι μέλλει γενέσθαι;

Τώρα, ειλικρινά φοβάμαι. Θα δούμε αιματοχυσία, αλλά και την επιθυμία για εκδίκηση που θα ριζώσει βαθιά στις ανθρώπινες καρδιές και βραχυπρόθεσμα θα κάνει να μοιάζει απίθανη μια ειρηνική συμφωνία. Μακροπρόθεσμα όμως, η συνύπαρξη είναι πιθανή με το εκούσιο εμπόριο, να στέλνει ο ένας στον άλλο φρούτα και φάρμακα, όχι ρουκέτες. Πώς θα γίνει αυτό; Είναι δύσκολο. Το Ισραήλ πρέπει να δείξει σεβασμό στα δικαιώματα ιδιοκτησίας στη Δυτική Όχθη. Φοβάμαι ωστόσο ότι θα δούμε περισσότερο αίμα. Ξέρω Ισραηλινούς που έχασαν συγγενείς και Παλαιστίνιους που έχασαν συγγενείς ή σκοτώθηκαν και ήταν φιλελεύθερων ιδεών, ζούσαν κάτω από δύσκολες καταστάσεις, υπό την εξουσία της Χαμάς. Πονάει η καρδιά μου...

Ο άνθρωπος που μετέφερε παράνομα βιβλία στο «Σιδηρούν Παραπέτασμα»

Ο δρ. Τομ Πάλμερ είναι βαθιά ιδεολόγος, ένας μαχητής της ελευθερίας από τα νιάτα του. Στη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου, επισκέφθηκε πολλές φορές τη Σοβιετική Ένωση κι άλλες χώρες του ανατολικού μπλοκ. «Βοηθούσα στο να περάσουν κρυφά μεταφρασμένα βιβλία για την ελεύθερη οικονομία, το κράτος δικαίου και τη δημοκρατία. Βοηθούσα στο να μπαίνουν παράνομα φαξ και φωτοτυπικά μηχανήματα».

— Κινδυνεύσατε; Σας συνέλαβαν;

Ναι, με είχαν συλλάβει ορισμένες φορές στη Σοβιετική Ένωση και στην Τσεχοσλοβακία. Για μένα δεν ήταν τόσο επικίνδυνο, ως αλλοδαπός. Για τους ντόπιους ο κίνδυνος ήταν μεγαλύτερος, εκείνοι ήταν πιο θαρραλέοι.

— Πώς καταφέρνατε να περνάτε τα βιβλία;

Κάτι που έμαθα από τη γραφειοκρατία: πάντα κρατούσα όλα τα έγγραφα με την κόκκινη σφραγίδα. Και στους συνοριακούς ελέγχους, έδειχνα τις σφραγίδες κι έλεγα ότι έχω επίσημη πρόσκληση από το υπουργείο Παιδείας, από την Ακαδημία των Επιστημών, ότι πάω να κάνω διαλέξεις στο Πανεπιστήμιο της Μόσχας. Έλεγα «Αν αργήσω, εσεις θα πρέπει να λογοδοτήσετε και θα έχετε πρόβλημα». Άρα, το σκέφτονταν και με άφηναν. Δεν έπρεπε ποτέ να παραδεχθείς τίποτα, έπρεπε να είσαι και να παραμένεις αδαμάντινος στην καρδιά. Αν με ρωτούσαν γιατί έχω πάνω μου δύο φωτοτυπικά μηχανήματα, απαντούσα ότι «πάντα ταξιδεύω με δύο φωτοτυπικά μηχανήματα, πρέπει να κάνω διαλέξεις, πρέπει να παραδώσω σημειώσεις. Πώς αλλιώς θέλετε να το κάνω;». Αυτός ήταν ο τρόπος: Έλεγες, ότι «ναι, πάντα το κάνω αυτό», κι ότι έχω επίσημη πρόσκληση.

— Σε ποιον δίνετε αυτά τα βιβλία και τα μηχανήματα;

Σε φιλελεύθερους στοχαστές, σε πανεπιστήμια κ.λπ.

— Σε ποια περίοδο το κάνετε;

Πριν από την πτώση του τείχους του Βερολίνου. Την περίοδο της δεκαετίας του '80, όχι μόνο στη Σοβιετική Ένωση, αλλά και στην Ανατολική Ευρώπη. Πάντα αναζητούσα ανθρώπους που ήθελαν ναβάλουν τις ρίζες των φιλελεύθερων ιδεών και στις δικές τους παραδόσεις. Ναβάλουν ρίζες ελευθερίας σε όλες τις πτυχές της ζωής: στην οικονομία, στις αξίες, στο κράτος δικαίου. **A**

RACHEL HARPAZ

«Η δημιουργία μιας φωτογραφίας που συγκίνησε κάποιον είναι το πιο υπέροχο συναίσθημα»

Μιλήσαμε με την Ισραηλινή φωτογράφο για την έκθεσή της “Family Album” στην Αθήνα

■ **Εκίνησε** να φωτογραφίζει ως έφηβη. Εκείνη την εποχή δυσκολευόταν να εμπλακεί κοινωνικά με τους συμμαθητές της στο λύκειο, οπότε η φωτογραφική μηχανή ήταν το εργαλείο για να τους κάνει να αναζητήσουν την παρέρ της. Σπούδασε Φωτογραφία και Ιστορία της Τέχνης στο “The School of Modern Photography” και αργότερα συνέχισε τις σπουδές της στην Ψυχολογία.

Τη δεκαετία του '80 άρχισε να ταξιδεύει στην Ελλάδα για να παρακολουθήσει μουσικές παραστάσεις. Η Ισραηλινή Rachel Harpaz άρχισε να εκθέτει ωστόσο, στην χώρα μας, χωρίς να το θέλει. Περπατούσε στην Πλάκα και είδε μια μικρή γκαλερί/κατάστημα με αντικείμενα που της άρεσαν. Άρχισε να μιλάει με την ιδιοκτήτρια για τη φωτογραφία δρόμου και συνέχισαν οι συζητήσεις τους μέχρι που οδήγησαν στην πρώτη της ατομική έκθεση στο Smart Box με θέμα “Graffiti” το 2016. Από τότε δεν είναι λίγες και οι συλλογικές εκθέσεις που έχει κάνει στη χώρα μας, με πιο πρόσφατη βέβαια την ατομική έκθεσή της, που θα δούμε στο iFocus gallery “Family Album”.

Η Rachel πίστευε πάντα ότι η παιδική της ηλικία ήταν συνθησιμένη, μέχρι που συμμετείχε σε ένα εργαστήριο και εκεί της ήρθε η ιδέα να χρησιμοποιήσει παλιά

οικογενειακά άλμπουμ ως φωτογραφική έρευνα. «Είπα σε έναν στενό φίλο ότι δεν έχω οικογενειακά άλμπουμ και δεν έχω ιδέα πώς να ασχοληθώ με αυτό το θέμα. Το μόνο που είχα ήταν η πλαστική σακούλα με τις φωτογραφίες, ανέγγιχτη 40 χρόνια και δεν θυμόμουν τι περιείχε. Άδειασα τη σακούλα και άρχισα να εργάζομαι διαισθητικά. Κοιτούσα τις φωτογραφίες και άκουγα τις εσωτερικές μου εικόνες και το συναίσθημά μου. Ήμουν μοναχοπαίδι. Η έκθεση είναι ο τρόπος μου να ανατρέξω στην παιδική μου ηλικία, στις αναμνήσεις μου, να αναζητήσω τις μνήμες που λείπουν, ο τρόπος μου να φανταστώ εκείνα τα χρόνια και να κατανοήσω το πρόσωπο/τη γυναίκα που έγινα ως αποτέλεσμα του να μεγαλώνω με μια άρρωστη μητέρα και να την χάνω σε νεαρή ηλικία».

Το τρέχον πρότζεκτ της είναι η λήψη φωτογραφιών στα Εξάρχεια, οπότε μπορεί να την πετύχεις κάπου εδώ γύρω και να σε αποτυπώσει με τον φακό της. Αυτό το έργο συγκρίνει τη διαδικασία εξευγενισμού στα Εξάρχεια με μια γειτονιά στο Τελ Αβίβ. Υπάρχουν πολλές ομοιότητες, αλλά και διαφορές στον τόπο, στην κουλτούρα κ.λπ. Θα παρουσιαστεί στο Τελ Αβίβ το καλοκαίρι του 2024, ενώ η ίδια ελπίζει να το εκθέσει και στην Αθήνα κάποια μέρα.

INFO

Έναρξη έκθεσης: 18/11/23, στις 18.00.

Καθημερινές 12.00-18.00, Σαββατοκύριακο 18.00-20.30
iFocus gallery, Ακαδημίας 57 και Ιπποκράτους 13, Αθήνα

Η ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ

ANNA ΔΑΜΙΑΝΙΔΗ

ΜΙΛΑΕΙ ΓΙΑ ΤΟ ΝΕΟ ΤΗΣ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ
«**Δυο καλοκαίρια και μισό φθινόπωρο**»

ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΔΗΜΟΥ - ΦΩΤΟ: ΤΑΣΟΣ ΑΝΕΣΤΗΣ

Η

Αθηναία δημοσιογράφος και συγγραφέας, που ξεκίνησε την πολυετή καριέρα της το 1975, στο νέο εφηβικό μυθιστόρημά της «*Δυο καλοκαίρια και μισό φθινόπωρο*», από τις εκδόσεις Μεταίχμιο, αφηγείται την ιστορία τεσσάρων φίλων οι οποίες βιώνουν την καταπίεση του οικογενειακού τους περιβάλλοντος, με φόντο το δικτατορικό καθεστώς, κατά τη διάρκεια της ευαίσθητης περιόδου της ενλικιώσής τους. Αν και μυθιστόρημα, το έργο έχει πολλά αυτοβιογραφικά στοιχεία από τη ζωή της νεαρής τότε συγγραφέως, που άφησε πίσω τις σπουδές της στη Νομική Θεσσαλονίκης για να ασχοληθεί αποκλειστικά με τη λογοτεχνία και τη δημοσιογραφία.

— Το παιδικό βιβλίο είναι οπωσδήποτε μία από τις συγγραφικές ειδικότητές σας, με τη συλλογή «*Το ωραιότερο πράγμα του κόσμου*» (2012) να είναι ένα από τα πιο πρόσφατα παραδείγματα. Το «*Δυο καλοκαίρια και μισό φθινόπωρο*» δεν είναι ακριβώς παιδικό, αλλά εφηβικό βιβλίο, κάτι σαν ένα «*bildungsroman*», με φόντο τη δικτατορία της 21ης Απριλίου. Πατή επιλέξατε να γράψετε αυτό το βιβλίο σήμερα; Έγραφα παραμύθια όταν τα παιδιά μου ήταν μικρά. Έχω πολλά ανέκδοτα, δεν εκδίδονται εύκολα τα παιδικά βιβλία. Κι αυτά άργησαν να βγουν, υπάρχει δυσπιστία, ίσως, αν δεν είσαι αποκλειστικά του παιδικού; Δεν ξέρω. Για μένα ήταν ένα είδος ξεχωριστό. Μου άρεσε πολύ, το διασκέδασα, αλλά όταν είδα πόσο δύσκολο ήταν να εκδοθούν, σταμάτησα να τα γράφω. Μην ξεχνάτε ότι δούλευα πάντα σε εφημερίδες γράφοντας κείμενα.

Δεν ξέρω γιατί ολοκληρώθηκε αυτό το τελευταίο βιβλίο αντί για διάφορα άλλα που έχω στα συρτάρια. Μπορεί να θέλω να καταλάβω πράγματα που μας συμβαίνουν και έχουν την πηγή τους στη νεότητά μας, που συνέπεσε δυστυχώς με τη δικτατορία. Το πώς μας καθόρισε, σαν ανθρώπους και σαν πολίτες. Ίσως αυτή η ανάγκη να υπήρξε πιο επιτακτική από άλλες. Ίσως, απλώς οι συγκεκριμένες ηρωίδες να ήταν πιο συμπαθητικές από άλλες.

— Ενώ το θέμα το οποίο πραγματεύεστε είναι σκληρό και αποτελεί μία μαύρη σελίδα στην ιστορία της Ελλάδας, το βιβλίο που έχετε γράψει είναι τρυφερό. Εκφράζει με κάποιες ανησυχίες, όμως οι περισσότερες από αυτές έχουν να κάνουν με τις τέσσερις έφηβες πρωταγωνίστριες, τους τσακωμούς με τους γονείς τους και γενικά το χάσμα των γενεών, που φαντάζομαι την εποχή εκείνη ήταν πιο αισθητό απ' ό,τι σήμερα. Τι σας έκανε να δώσετε μεγαλύτερη έμφαση εκεί;

Πράγματι, το θέμα μου είναι οι σχέσεις με τους γονείς και πώς αυτές καθορίστηκαν και από την πολιτική. Το χάσμα των γενεών εκείνη την εποχή ήταν που ξεσήκωνε τον δυτικό κόσμο – η σεξουαλική επανάσταση, οι χίπις, οι ελευθερίες που ζητούσαν οι νέοι. Εκείνο το κίνημα άλλαξε την καθημερινότητά μας, τη ζωή μας, τους νόμους μας, τον κόσμο μας, αλλά εμείς δεν μπορούσαμε να συμμετέχουμε, το απαγόρευε το καθεστώς. Και δεν μπορούσαμε εύκολα να αντιταχθούμε στους γονείς, κυρίως αν ήταν αριστεροί, άρα έπρεπε να τους υπερασπιζόμαστε. Υπάρχει μια ηρωίδα που ζει αυτές τις δυσκολίες. Οι φίλες της θεωρούν τους γονείς της φιλελεύθερους, εκείνη όμως δεν μπορεί να συγκρουστεί μαζί τους κι αυτό την καταπιέζει. Και γενικά καμία δεν επαναστατεί εναντίον των γονέων, κά-

νουν μικρά, δειλά βήματα μόνο. Αποκομμένες από τα ευρωπαϊκά, μυρίζαμε το γίνεσθαι, αλλά δεν γινόταν να το γευτούμε.

— Αμέσως μόλις διάβασα την περίληψη του «*Δυο καλοκαίρια και μισό φθινόπωρο*» μου ήρθε στο νου το βιβλίο «*Τα γενέθλια*» της Ζωρζ Σαρρή. Υπάρχουν κάποιες βασικές επιρροές σας, όσον αφορά το συγκεκριμένο μυθιστόρημα; Κάποιοι συγγραφείς, ίσως, οι οποίοι αποτελούν σημείο αναφοράς;

Έχω διαβάσει πολύ από παιδάκι, αλλά τότε δεν κυκλοφορούσαν τα βιβλία της Ζωρζ Σαρρή και της Άλκης Ζέη. Διαβάσαμε βιβλία μεγαλίστικα – Ουγκώ, Ντίκενς, Μπροντέ, Τσέχωφ, Ρομαίν Ρολάν, το «*Ένα δέντρο μεγαλώνει στο Μπρούκλιν*» – και από παιδικά μόνο Βερν και Πνελόπη Δέλτα. Όλα τα αγάπησα, όλα ήταν συγκλονιστικά, μέχρι μια ηλικία τουλάχιστον. Στην εφηβεία μας διαβάσαμε και πολλή ποίηση. Κάποια στιγμή καταβροχθίσουμε τον Καζαντζάκη. Μου φαίνεται τόσο παράξενο τώρα, δεν κοιμόμουν αν δεν τελείωνα το βιβλίο που είχα αρχίσει. Κουτουλούσα στο μάθημα από την αϋπνία. Κι ύστερα όλο τον Καραγάτση που είχε και τα σεξουαλικά στοιχεία, εννοείται και Βενέζη και Μυριβήλη. Και όλον τον Ξενοπούλο, που έχει γράψει άπειρα δε! Κάποια στιγμή συντονίστηκα με τα διεθνή ρεύματα, αλλά πάντα διάβαζα και διαβάζω τους Έλληνες. Δεν ξέρω ποιοι αποτελούν σημεία αναφοράς. Ό,τι πείτε εσείς!

— Έχοντας ακούσει τη συζήτησή σας με την Κατερίνα Σκινά, στην παρουσίαση του βιβλίου στο βιβλιοπωλείο Επί Λέξει, θυμάμαι πως είχατε αναφέρει ότι ενώ στο μυθιστόρημα τα κορίτσια συναναστρέφονται με αγόρια «ελεύθερα», στην πραγματικότητα άτομα διαφορετικών φύλων σπάνια βρισκόντουσαν μεταξύ τους σε τέτοιες ηλικίες. Αυτό, βέβαια, έχει αλλάξει άρδην σήμερα. Πώς σας φαίνεται αυτή η αλλαγή μέσα στα χρόνια. Έχει μόνο θετικά ή και αρνητικά στοιχεία;

Μια χαρά είναι η αλλαγή αυτή. Ζηλεύω. Δεν βλέπω κανένα αρνητικό στοιχείο. Τα χαίρομαι τα παιδιά μου που κάνουν παρέα αγόρια κορίτσια, τόσο φιλικά, τόσο άνετα. Εμείς υποφέραμε, οι απαγορεύσεις μας έκαναν εκατέρωθεν κουτοπόνηρους. Χάλια ήταν. Λένε μερικοί μεγάλοι ότι σήμερα οι νέοι δεν φλερτάρουν. Δεν το πιστεύω. Μπορεί να μην είναι τόσο λιμασμένοι για φλερτ, σεξ και έρωτα σαν εμάς, αλλά έχουν περισσότερες ευκαιρίες να διαλέγουν. Προσέχουν περισσότερο. Ας πουν οι ίδιοι αν έχει αυτό κάποια αρνητικά στοιχεία. Εγώ δεν τα βλέπω.

— Ο σύζυγός σας, Δημήτρης Ψυχογιός, είναι και εκείνος ένας σημαντικός συγ-

γραφέας και δημοσιογράφος. Τι ρόλο έχει παίξει η σχέση σας στην καριέρα σας; Επηρεάζετε ο ένας από τον άλλο; Διαβάζει ο ένας τα έργα του άλλου, πριν προωθηθούν σε κάποιον εκδότη; Το γράψιμο του Δημήτρη ήταν για μένα ελκυστικό πριν ακόμα τον γνωρίσω. Έχει στην πολιτική αδέκαστη ματιά, αυστηρή και δίκαιη, που τη χρειαζόμουν και τη χρειάζομαι ακόμα για να ερμηνεύω τα γεγονότα. Δεν συμφωνούμε πάντα πολιτικά, διαφωνούμε συχνά, αλλά με επηρεάζει. Δεν ξέρω αν εγώ τον επηρεάζω αντίστοιχα. Καμιά φορά διαβάζουμε ο ένας τα βιβλία του άλλου, καμιά φορά όχι. Τώρα τελευταία εκείνος έχει απαρνηθεί τη λογοτεχνία κι εγώ έχω δυσκολευτεί με τα φιλοσοφικά βιβλία που ετοιμάζει. Ελπίζω να αλληλοδιαβαστούμε πάντως κάποια στιγμή. Τα άρθρα του όμως τα διαβάζω ανελλιπώς, είναι η πρώτη μου δουλειά κάθε πρωί, τις μέρες που γράφει στην εφημερίδα. Είναι μεγάλη ευχαρίστηση να διαβάζεις έξυπνα, διορατικά, ακόμα και πικρά κείμενα, και τον θεωρώ τον καλύτερο αρθρογράφο εφημερίδας εδώ και χρόνια. Είμαι μόνιμη θαυμάστριά του.

— Η πορεία σας στη δημοσιογραφία είναι μακρά και αξιόπαινη. Αν δεν κάνω λάθος είχατε κάνει τα πρώτα σας βήματα το 1975, λίγο μετά δηλαδή την πτώση της Χούντας. Αν και στο «*Δυο καλοκαίρια και μισό φθινόπωρο*» δεν μιλάτε εκτενώς για τις πολιτικές εξελίξεις, ακόμα και η ακριβής αναφορά σε δρόμους, μαγαζιά, μάρκες ρούχων ή ακόμα και ζαχαρωτών, εμπεριέχει κάτι από το δημοσιογραφικό σας «*δαιμόνιο*». Είναι κάτι συνειδητό αυτό;

Νομίζω ότι αν κι έχει φανταστικά πρόσωπα, μοιάζει λίγο με ρεπορτάζ – όσο με βοήθησε η μνήμη μου. Έχω ανάγκη να καταγράψω τα μέρη της Αθήνας που ζήσαμε. Το κέντρο της, που έχει καταστραφεί, θέλω να θυμάμαι ότι κάποτε ήταν φωτεινό και ζωντανό, και μάλιστα τότε ελπίζαμε ότι θα γινόταν καλύτερο, δεν φανταζόμασταν την εγκατάλειψη που επήλθε. Πονάει η ψυχή μου όταν ανεβαίνω τη Σταδίου, τον δρόμο που περνούσαμε με τον πατέρα μου για να πάμε στο γραφείο του, κι ήταν τόσο περήφανος για την πόλη μας. Συνειδητά ήθελα να θυμίσω ότι κάποτε ζούσαμε εδώ, ας υπάρχει κάποιο γραμμένο.

— Μιλώντας για άλλες επαγγελματικές ενασχολήσεις που τροφοδοτούν ένα έργο τέχνης, όπως αυτό το μυθιστόρημα, διαβάζουμε στο βιογραφικό σας πως έχετε σπουδάσει και Νομική στη Θεσσαλονίκη. Στο μυθιστόρημα ο πατέρας μίας εκ των πρωταγωνιστριών είναι δικηγόρος και μάλιστα «*αριστέρος*». Τι ρόλο έχουν παίξει οι σπουδές σας στην ψυχογράφηση τέτοιων χαρακτήρων στα έργα σας;

Σπούδασα νομικά επειδή ακριβώς ο πατέρας μου ήταν δικηγόρος και το ήθελε πολύ, αλλά δεν τα πίστευα, κι έφταιγε πάλι η Χούντα. Θεωρούσα ότι κάπως μας ξεγελάει εκεί. Ίσχυε, αλλά όχι απόλυτα. Τρία χρόνια σπουδές με Χούντα, έπρεπε να ζήσει κανείς τη διαφορά που ζήσαμε όταν έπεσε η Χούντα, την τελευταία χρονιά επιτέλους, για να καταλάβει τι είχε χάσει, πόσο στεγνά, φτωχά, χαζά, είχαν περάσει εκείνα τα πρώτα χρόνια. Τέλος πάντων, έμαθα κάποια βασικά πράγματα, χρήσιμα για την πολιτική σκέψη και σκευή της δη-

μοσιογραφίας. Για τους χαρακτήρες πιο πολύ ρόλο έχουν παίξει οι σπουδές γαλλικής λογοτεχνίας που έκανα στο Γαλλικό Ινστιτούτο παράλληλα, για τις οποίες διάβασα πολύ περισσότερο. Λογοτεχνία και πάλι λογοτεχνία.

— Υπάρχει ένας γενικότερος θαυμασμός για τη λεγόμενη «*γενιά του Πολυτεχνείου*» από πλευράς των μεταγενέστερων γενεών. Σας ρωτάνε συχνά για αυτή την εποχή; Ποιες είναι οι δικές σας αναμνήσεις από τότε;

Θαυμασμός υπήρχε παλιά, τώρα την κατηγορούν για τα πάντα τη γενιά του Πολυτεχνείου. Με ρωτούσαν κάποτε, τώρα τα ξέρουν όλα. Και να ρωτάνε, δεν καταλαβαίνουν την απάντηση. Τις προάλλες διάβαζα διάλογο στο Facebook όπου ένας νέος έγραφε ότι ζηλεύει την εμπειρία του Πολυτεχνείου του '73! Δηλαδή, ζηλεύει που ζήσαμε εμείς στην εφηβεία μας τη Χούντα, όλη εκείνη τη μιζέρια, τους φόβους, πέρα από όλα τ' άλλα, εφτά χρόνια, και φτάσαμε πλέον το '73 να κάνουμε εκείνη την εξέγερση! Τι να πεις; Αυτό είναι αρρώστια. Και οι γονείς μας έζησαν στιγμές έντονης έξαρσης όταν έτρεχαν να πολεμήσουν, όταν έμπλεκαν με την αντίσταση, όταν πανηγύριζαν στην απελευθέρωση, αλλά δεν διανοηθήκαμε ποτέ να τους ζηλεύσουμε. Πέρασαν πόλεμο και Κατοχή. Υπάρχει μια τεράστια παρεξήγηση εκεί πέρα, αλλά δεν θα λυθεί, έχει πλέον πετρώσει.

Οι αναμνήσεις μου είναι πολύ αντιπρωϊκές. Τις έχω γράψει, τα λέω αυτά συνέχεια, ξανά και ξανά. Το ηρωικό κλίμα που καλλιεργείται δεν ευνοεί καθόλου την κατανόηση.

— Σήμερα έχουμε διάφορες ελευθερίες που σε καμία περίπτωση δεν ήταν δεδομένες στο ότι και τόσο μακρινό παρελθόν. Από τις μίνι φούστες ή τα τζιν, τα ερωτικά ραντεβού, ή και σε πολιτικό επίπεδο τον κομμουνισμό και άλλες ιδεολογίες που μέχρι πριν μερικές δεκαετίες διώκονταν ποινικά, έχουμε φτάσει στην αποδοχή της διαφορετικότητας σε φυλετικό και σεξουαλικό επίπεδο. Σε κάθε περίπτωση, η κατάσταση θα μπορούσε να βελτιωθεί ακόμα περισσότερο. Προς ποια κατεύθυνση θα θέλατε να δείτε αλλαγές και τι είδους;

Τα γνωστά. Γάμος για όλους –τους ομοφυλόφιλους, δηλαδή, που τώρα τον στερούνται– και τεκνοθεσία για όλους. Δικαιώματα στους μετανάστες, διευκόλυνση της πολιτογράφησης, ειλικρίνεια απέναντί τους. Αναγνώριση των δικαιωμάτων τους. Να μπορούν τα παιδιά τους να μαθαίνουν τη μητρική τους γλώσσα στα σχολεία. Να παίρνουν αμέσως την ελληνική ιθαγένεια. Υπάρχουν πολλά να γίνουν.

— Είναι μάλλον κοινότυπη η τελευταία ερώτηση που θα σας κάνω, αλλά υπάρχει κάποιο πρότζεκτ που έχετε στο μυαλό σας τώρα; Τι έχουμε να περιμένουμε εμείς οι φανατικοί αναγνώστες σας;

Το πρότζεκτ είναι, αν καταφέρω να συνεχίσω να δουλεύω με χαρακτήρες που περιμένουν στο συρτάρι ή πιο σωστά στο κομπιούτερ, να βρω κάποιους συμπαθείς σαν τα τέσσερα κορίτσια και να κάνουμε λίγο παρέα. Σταμάτησα την τακτική συνεργασία με την εφημερίδα, άρα κάτι πρέπει να κάνω για να μην έχω τύψεις που απολαμβάνω τόσα πολλά και διάφορα πράγματα στη ζωή. Να βάλω στόχους! **A**

Λένε μερικοί μεγάλοι ότι σήμερα οι νέοι δεν φλερτάρουν. Δεν το πιστεύω. Μπορεί να μην είναι τόσο λιμασμένοι για φλερτ, σεξ και έρωτα σαν εμάς, αλλά έχουν περισσότερες ευκαιρίες να διαλέγουν.

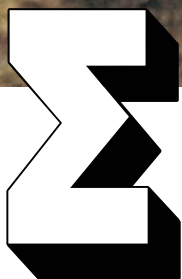
30 ΑΝΘΡΩΠΟΙ 20 ΑΠΟ ΧΩΡΕΣ ΖΟΥΝ ΝΟΜΑΔΙΚΑ ΣΤΟΝ ΖΑΡΟ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

Ο ΖΑΡΟΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΓΙΝΕΤΑΙ
ΤΟ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ ΕΝΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥ-
ΠΟΥ ΠΕΙΡΑΜΑΤΟΣ, ΜΕ ΨΗΦΙΑ-
ΚΟΥΣ ΝΟΜΑΔΕΣ ΑΠΟ ΟΛΟ ΤΟΝ
ΚΟΣΜΟ ΝΑ ΒΙΩΝΟΥΝ ΤΗ ΖΩΗ
ΠΛΑΪ ΣΤΟΝ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ

ΤΟΥ ΛΟΥΚΑ ΒΕΛΙΔΑΚΗ
Φωτό: Greece Avnea Retreat

ΤΙΣ ΝΟΤΙΕΣ ΥΠΩΡΕΙΕΣ ΤΟΥ ΟΡΟΥΣ ΣΑΜΑΡΙ, παρακλάδι του Ψηλορείτη, βρίσκεται χωμένος ο Ζάρος, ένα γραφικό χωριό που απέχει 43 χιλιόμετρα από το κέντρο του Ηρακλείου της Κρήτης. Σε αυτό το σκηνικό έστησαν τον δικό τους προσωρινό τόπο 30 ψηφιακοί νομάδες, συμμετέχοντας σε ένα διαφορετικό εγχείρημα.

Από τις 3 Νοεμβρίου έως τις 30 του ίδιου μήνα, μία ομάδα ανθρώπων από όλη τη Γη γίνονται μέρος μιας ξέχωρης εμπειρίας συνεχίζοντας ταυτόχρονα τις δουλειές τους online. Πρόκειται για το πρώτο χωριό για ψηφιακούς νομάδες στην Ελλάδα. Διοργανώτρια η Ολλανδέζα Λότους Βρίτζμα, μία full time digital nomad, η οποία τα τελευταία 3,5 χρόνια ταξιδεύει αδιάκοπα.

Μιλώντας στην *Athens Voice*, λίγο πριν αρχίσει αυτή η νέα εμπειρία, εξηγεί ότι διάγει μια νομαδική ζωή κάνοντας πράξη το όνειρό της. Χάνει κάτι (αναφέρει την οικογενειακή ζωή, πίσω στο Άμστερνταμ), αλλά κερδίζει πολλά άλλα: «*Εμπειρίες, γνώση, ελευθερία...*». Όλη αυτή η διαδικασία φέρνει στον νου «*Τον δρόμο*» του Τζακ Κέρουακ, αλλά με μία έντονη προσαρμογή στη συγκυρία, στις ιδιαιτερότητες και τις ανάγκες της εποχής. Κυρίως στις δυνατότητες. Τόσο η 30χρονη Λότους όσο και οι λοιποί συμμετέχοντες είναι ψηφιακοί ιθαγενείς: Εργάζονται από οπουδήποτε καθώς δεν απαιτείται η φυσική τους παρουσία σε ένα γραφείο – γραφείο σου είναι όπου βρίσκεται το laptop σου και έχεις μια στοιχειωδώς καλή σύνδεση στο Ίντερνετ. Όπου γης και τόπος εργασίας – η ζωή του ψηφιακού νομά.

Η Λότους οργάνωσε αυτή την ομαδική εμπειρία στο Μέξικο και στην Ινδονησία, προτού επιλέξει την Ελλάδα ως τον επόμενο σταθμό της. Γιατί στον Ζάρο; Γιατί από εκεί κατάγεται ο σύντροφός της και εξ αρχής ήθελαν να δημιουργήσουν κάτι εκεί. Λίγες ημέρες αφότου άρχισε το εγχείρημα, ρωτάω τη Λότους ποιες είναι οι πρώτες εντυπώσεις των 30 νομάδων: «*Το λατρεύουν. Απολαμβάνουν να εργάζονται έχοντας αυτή τη μαγευτική θέα των βουνών. Νιώθουν ότι μπορούν να επανασυνδεθούν εδώ. Αγαπούν το φαγητό και τη φιλοξενία των Κρητικών*».

Τριάντα άνθρωποι από μία σειρά χωρών (μεταξύ άλλων ΗΠΑ, Καναδάς, Ιρλανδία, Πολωνία, Ιταλία, Σουηδία, Αιθιοπία, Αίγυπτος, Ταϊλάνδη) και ηλικίας από 23 έως 42 ετών, βιώνουν μια αδιάκοπη διεθνή και τοπική διάδραση, μεταξύ τους αλλά και με τους ντόπιους, οι οποίοι έχουν καλοδεχθεί τους νομάδες. Ένα πείραμα που μοιάζει με win-win σενάριο. Η Λότους διευκρινίζει ότι η Avnea (η εταιρεία της) επέλεξε τα πρόσωπα, δεν μπορούσε να λάβει μέρος ο οποιοσδήποτε: «*Είχαμε συνεντεύξεις με τους ενδιαφερόμενους. Επιδιώξαμε να επιλέξουμε ανθρώπους που όντως ήθελαν να έχουν διάδραση, όχι μόνο να καταναλώσουν*».

Και οι 30 συμμετέχοντες επισκέπτονται για πρώτη φορά την Ελλάδα (τουλάχιστον ως ψηφιακοί νομάδες) και προέρχονται από τον χώρο της τεχνολογίας, της φωτογραφίας, του design, ενώ πολλοί εξ αυτών είναι επιχειρηματίες και life coaches.

«*Ο Ζάρος είναι ένα μέρος όπου μπορούμε να αποσυνδεθούμε από τη φασαρία της καθημερινότητας, να επανασυνδεθούμε με τον εαυτό μας. Αλλά υπάρχουν περισσότερα, καθώς στο χωριό η έμπνευση μπορεί να συναντήσει την επαγγελματική ανάπτυξη, οι επαγγελματίες – όπως οι νομάδες μας – μπορούν να συγκεντρωθούν, να εργαστούν με πάθος, να μοιραστούν, να μάθουν, να ανταλλάξουν και να δημιουργήσουν. Θα ζήσουμε τη μεσογειακή ζωή του χωριού, αλλά θα είμαστε μια καταπληκτική φυλή επαγγελματιών που ήρθαν εδώ για να χαλαρώσουν, να ταξιδέψουν και να δουλέψουν. Ναι, νομίζω ότι μπορείτε ήδη να φανταστείτε ότι αυτή θα είναι μια απίστευτη και μοναδική εμπειρία*».

Η Λότους είναι θιασώτης της νομαδικής ζωής. «*Δεν είχα διαμέρισμα τα τελευταία 3,5 χρόνια, δεν έχω κλειδιά. Αυτό το διάστημα επισκέφτηκα παραπάνω από 30 χώρες – στο Μεξικό έμεινα για 6 μήνες, σε κάποιες 2-3 εβδομάδες. Έζησα, μεταξύ άλλων, στη Νικαράγουα, στην Ινδία, στην Ιορδανία, στο Ελ Σαλβαδόρ, στην Ονδούρα, στο Μεξικό*».

«*Με το να διάγω μια νομαδική ζωή κι εγώ, κατάλαβα πόσο δυνατό είναι όταν συνδεόμαστε, πόσο μπορούμε να μεγαλώσουμε, να γίνουμε καλύτεροι, είναι σημαντικό να συνδεόμαστε*» λέει. Τη ρωτάω πώς βγάζει τα προς το ζην. «*Επί 2 χρόνια εργάζομαι στον χώρο της εμπειρίας και των social media. Είμαι επίσης μέντορας για ανθρώπους που επιθυμούν να είναι ψηφιακοί νομάδες*». Είναι μια νέα γυναίκα της εποχής της. «*Έχω την ελευθερία να πηγαίνω όπου θέλω. Ήταν πάντα το όνειρό μου κι έτσι τώρα ζω μία ονειρική ζωή. Χάνεις κάποια πράγματα όπως η οικογενειακή ζωή, αλλά ζεις εντελώς διαφορετικές καταστάσεις, που άλλοι άνθρωποι δεν έχουν ζήσει, βιώνεις μια ιδιαίτερη εμπειρία*».

«*Με το να διάγω μια νομαδική ζωή κι εγώ, κατάλαβα πόσο δυνατό είναι όταν συνδεόμαστε, πόσο μπορούμε να μεγαλώσουμε, να γίνουμε καλύτεροι, είναι σημαντικό να συνδεόμαστε*» λέει. Τη ρωτάω πώς βγάζει τα προς το ζην. «*Επί 2 χρόνια εργάζομαι στον χώρο της εμπειρίας και των social media. Είμαι επίσης μέντορας για ανθρώπους που επιθυμούν να είναι ψηφιακοί νομάδες*». Είναι μια νέα γυναίκα της εποχής της. «*Έχω την ελευθερία να πηγαίνω όπου θέλω. Ήταν πάντα το όνειρό μου κι έτσι τώρα ζω μία ονειρική ζωή. Χάνεις κάποια πράγματα όπως η οικογενειακή ζωή, αλλά ζεις εντελώς διαφορετικές καταστάσεις, που άλλοι άνθρωποι δεν έχουν ζήσει, βιώνεις μια ιδιαίτερη εμπειρία*».

Γιατί στην Κρήτη και γιατί στον Ζάρο;

Ο σύντροφός της, ο Πώργος, είναι από την Κρήτη. Γνωρίστηκαν στο Άμστερνταμ και πάντα έλεγαν ότι πρέπει να κάνουν κάτι στο νησί, «*διότι το τοπίο είναι υπέροχο, υπάρχει πλούσια κουλτούρα, υπάρχουν αυθεντικοί και φιλόξενοι άνθρωποι*».

«*Υπάρχουν τόσα ωραία πράγματα εδώ – θέλαμε να οργανώσουμε κάτι στην Κρήτη, αλλά ταξιδεύαμε, εμφανίστηκε η πανδημία, τα σχέδια έμειναν πίσω. Τώρα αποφασίσαμε ότι ήρθε η ώρα και προχωρήσαμε σε αυτό το εγχείρημα. Ο Πώργος το συν-διοργανώνει με μένα και κάνει όλες τις επαφές με τους ντόπιους*».

Κάποιοι από τους νομάδες μένουν σε δωμάτια, κάποιιοι σε ξενοδοχεία, όλοι βιώνουν την εμπειρία της ζωής στο χωριό. «*Οι ντόπιοι έχουν ενθουσιαστεί και συνεργαζόμαστε με τον πολιτιστικό σύλλογο. Είναι πολύ φιλόξενοι, μας συνδράμουν – θα έχουμε μουσικές βραδιές κι ό,τι άλλο χρειαζόμαστε*».

ΔΕΝ ΕΙΧΑ
ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΤΑ
ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ 3,5
ΧΡΟΝΙΑ, ΔΕΝ
ΕΧΩ ΚΛΕΙΔΙΑ.
ΑΥΤΟ ΤΟ ΔΙΑ-
ΣΤΗΜΑ ΕΠΙΣΚΕ-
ΦΤΗΚΑ ΠΑΡΑ-
ΠΑΝΩ ΑΠΟ 30
ΧΩΡΕΣ – ΣΤΟ
ΜΕΞΙΚΟ ΕΜΕΙΝΑ
ΓΙΑ 6 ΜΗΝΕΣ,
ΣΕ ΚΑΠΟΙΕΣ 2-3
ΕΒΔΟΜΑΔΕΣ.
ΕΖΗΣΑ, ΜΕΤΑΞΥ
ΑΛΛΩΝ, ΣΤΗ
ΝΙΚΑΡΑΓΟΥΑ,
ΣΤΗΝ ΙΝΔΙΑ,
ΣΤΗΝ ΙΟΡΔΑΝΙΑ,
ΣΤΟ
ΕΛ ΣΑΛΒΑΔΟΡ,
ΤΗΝ ΟΝΔΟΥΡΑ,
ΣΤΟ ΜΕΞΙΚΟ.

-Λότους

ΜΙΑ ΑΧΡΗΣΤΗ ΜΑΧΗ ΓΙΑ ΤΗ ΛΩΡΙΔΑ ΤΗΣ ΟΛΓΑΣ

© ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ / EUROKINISSI

Του ΝΑΣΟΥ Γ. ΚΟΚΚΙΝΟΥ*

Είναι σαφές και κοινά αποδεκτό ότι η κίνηση των πεζών στην Αθήνα, και όχι μόνο, είναι άκρως προβληματική. Το ίδιο αποδεκτό είναι και η ανάγκη, στα πλαίσια της βιώσιμης κινητικότητας στις πόλεις μας, για μείωση της χρήσης του ΙΧ και ηριμοδότησης των μέσων μαζικής μεταφοράς, των ποδηλάτων για την κίνηση των πεζών και των ΑΜΕΑ. Αυτή θα πρέπει να είναι, και θα είναι, η πολιτική μεταφορών στον Δήμο της Αθήνας. Τα παραπάνω επιγραμματικά, ώστε να συμφωνήσουμε επί της αρχής και να αποφυγούμε όλη αυτήν την ακατάσχετη φλυαρία των κάθε είδους ειδικών. Επί του προκειμένου η Όλγας, ένας συνδετήριος αλλά πολύτιμος δρόμος, με πρόφαση τα μέτρα για τον κορωνοϊό, έκλεισε τον Μάιο του 2020 με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου και επικύρωση με ΚΥΑ η οποία μετά από προσφυγές κατοίκων ακυρώθηκε στο ΣΤΕ. Ο Δήμος επιμένει, χωρίς καμία νομιμότητα, στην απαγόρευση της διέλευσης των οχημάτων η οποία πλέον εναπόκειται μόνον στην καλή διάθεση συμμόρφωσης των οδηγών.

Αυτό που έμεινε είναι το βαμμένο με μπογιά (κόκκινη για τους πεζούς, κίτρινη για τους ποδηλάτες) οδόστρωμα και η τεράστια δυσάρεσκεια των πολιτών, κατοίκων και περαστικών οδηγών, που βλέπουν καθημερινά την πολύτιμη αυτή οδική υποδομή αχρηστευμένη και συγχρόνως έρημη και άδεια από αυτούς για τους οποίους υποτίθεται ότι σχεδιάστηκε.

Στην κυριολεξία ελάχιστη έως μηδενική είναι η κίνηση πεζών και μηδενική αυτή των ποδηλάτων

Το ισχυρότερο επιχείρημα στο γιατί πρέπει να ανοίξει η Όλγας είναι απλώς το **γιατί κακώς έκλεισε**. Αυτό αποδείχτηκε περίτρανα με την «πilotική» εφαρμογή της τα τρία τελευταία χρόνια. Τα μεν ποδήλατα δεν έχουν κανένα λόγο να ηγαινοέρχονται σε ένα κλειστό και απομονωμένο «ποδηλατοδρόμιο (1)», οι δε πεζοί—κατά κύριο λόγο επισκέπτες των αρχαιολογικών χώρων και του Παναθηναϊκού Σταδίου— σαφώς προτιμούν τη μερική σκίαση και άνετη οδευση επί του πεζοδρομίου παραπλεύρως του Ζαππείου, αφού διασχίσουν εγκάρσια τη ζώνη παρέμβασης.

Αυτοί που έκλεισαν την Όλγας έπασαν παταγωδώς έξω στις προβλέψεις τους και οφείλουν να το παραδεχτούν. Ήταν μια κίνηση που έγινε για λόγους εντυπωσιασμού και έμπλεξε όλους εμάς σε μια αχρείαστη και στείρα αντιπαράθεση με αποκορύφωμα την πρόσφατη επίκληση της εύρεσης αρχαιοτήτων. Το παραπάνω όμως επιχείρημα αποδεικνύεται σαθρό, αφού και κάτω από την Αμαλία υπάρχει ένας τεράστιος αρχαιολογικός χώρος, ρωμαϊκής περιόδου, ο οποίος είχε αποκαλυφθεί με τα έργα του μετρό στο Σύνταγμα, και στη συνέχεια καλύφθηκε με ασφάλτο!

Στη Μ. Βρετανία το bike locker πιάνει μία θέση πάρκινγκ και χωράει δέκα ποδήλατα

Η νέα δημοτική αρχή θα πρέπει να προχωρήσει άμεσα σε μία μελέτη σωστής διεύθυνσης της κυκλοφορίας, αποκατάστασης των κρασπέδων των νησίδων της σήμανσης και της σηματοδότησης, ώστε να επανέλθει ο δρόμος σε μία ακόμα πιο βελτιωμένη από πριν διαμόρφωση. Αξίζει να σημειώσουμε την επιπλέον χρηστική αξία του δρόμου αυτού, μια και εκεί γινόταν η αποβίβαση-επιβίβαση και στάθμευση σημαντικού αριθμού τουριστικών λεωφορείων με επισκέπτες της Ακρόπολης.

Όσον αφορά τη χρήση του ποδηλάτου, αυτό που χρειάζεται δεν είναι κλειστά χρωματισμένα «ποδηλατοδρόμια», αλλά ένα εκτεταμένο παρόδιο ή στεγασμένο δίκτυο συστημάτων για την ασφαλή στάθμευση και φύλαξή τους, ως κίνητρο για να αυξηθεί η καθημερινή χρήση του στην πόλη. Το πρόβλημα του ποδηλάτη δεν είναι η αποκλειστική λωρίδα κυκλοφορίας, αλλά η στάθμευση και ασφαλής φύλαξη του ποδηλάτου στον προορισμό.

Θα πρέπει ο Δήμος να πάρει την πρωτοβουλία, σε συνεννόηση με την υπηρεσία του μετρό και του προαστιακού, για τη δημιουργία χώρων φύλαξης ποδηλάτων στους σταθμούς. Χώροι φύλαξης ποδηλάτων (bike lockers) επίσης θα πρέπει να προβλέπονται εξ αρχής στον σχεδιασμό της νέας γραμμής 4 του μετρό.

Το ποδήλατο δεν είναι παιχνίδι, είναι εργαλείο για τη βιωσιμότητα των πόλεών μας, γι' αυτό χρειάζονται συντονισμένες κινήσεις και στοχευμένες ενέργειες. **A**

(1) Ποδηλατοδρόμιο: Αδόκιμος όρος που κυκλοφορεί κατά κόρον στα δημοτικά συμβούλια αντί του ποδηλατοδρόμου, και στην εφαρμογή του καταλήγει σε μία αχρηστευμένη λωρίδα οδοστρώματος, περιορισμένου μήκους, οριοθετημένη με κρσπεδο που υποτίθεται θα ηγαινοέρχονται ποδήλατα.

*Ο Νάσος Κόκκινος είναι Πολιτικός μηχανικός - Συγκοινωνιολόγος

ΡΟΜΠΕΡΤ

Η πρόβα έχει μόλις τελειώσει, αλλά στο θέατρο-στολιδί του Πειραιά ο Θεόδωρος Οικονόμου συνεχίζει να σκορπά (ζωηρές) νότες καθισμένος στο πιάνο. Η Ρένη Πιττακή, η Καρουφυλλιά Καραμπέτη και η Λουκία Μιχαλοπούλου, μες στα «αναγεννησιακά» κοστούμια τους, έχουν μόλις εγκαταλείψει το μινιμαλιστικό σκηνικό με τις τρεις ανισούψεις καρέκλες αφήνοντας τον χορευτή Αλέξη Φουσεκλή, με το πρόσωπο λευκοβαμμένο, να δοκιμάζει μεθοδικά τη γεωμετρική, στιλιζαρισμένη κινησιολογία – χαρακτηριστική της καλλιτεχνικής γλώσσας του Ρόμπερτ Γουίλσον. Από την πλατεία, ακάματος ο εικονοκλάστης δημιουργός συζητά με τους συνεργάτες του κάποιες ακόμα λεπτομέρειες, πριν ξεκινήσουμε αυτή την κουβέντα.

Δεν έχει περάσει διετία από την τελευταία μας συνάντηση, με αφορμή τότε τον «Οθέλλο» στην Εθνική Λυρική Σκηνή. Στα 82 χρόνια του πλέον, το καλαντάρι των παραστάσεων του εξακολουθεί να τον φέρνει σε διαφορετικές ηπείρους και δεν δείχνει καμία διάθεση να φρενάρει. «Τον επόμενο Σεπτέμβριο θα παρουσιάσω το “Μόμμι Ντικ” στο Ντίσελντορφ και έχω πολλά σχέδια για το Watermill για τα 85α γενέθλιά μου», μου λέει γελαστός. Προς το παρόν, πάντως, και ενώ «τρέχει» η έκθεσή του στην γκαλερί Bernier/Eliaades, αναμετρείται για πρώτη φορά με το δημιουργικό σύμπαν ενός παλιού του γνώριμου, του Έντουαρντ Άλμπι, σκηνοθετώντας τις «Τρεις ψηλές γυναίκες» στο Δημοτικό Θέατρο Πειραιά.

Η θνητότητα και οι επιλογές μας στη ζωή κεντρίζουν την πένα του Αμερικανού συγγραφέα, που εμπνέεται εδώ από τον χαρακτήρα της δικής του μητέρας. Αντιμέτωπη πια με το τέλος του βίου της, περιβάλλεται από δύο φροντιστρίες, οι οποίες παίρνουν τη μορφή του νεότερου εαυτού της. Του φαντάζει ακόμα παράξενο που καταπάστηκε με αυτό το βραβευμένο με Πούλιτζερ κείμενο. Δεν είχε ποτέ σκεφθεί να ανεβάσει, παραδέχεται.

«Γνώριζα τον Έντουαρντ και ο κόσμος του ήταν πολύ διαφορετικός από τον δικό μου. Πάντα σκεφτόμουν όμως ότι τα έργα του –ίσως όχι το “Tiny Alice”, αλλά το συγκεκριμένο– θα μπορούσαν να παρουσιαστούν περισσότερο με τον τρόπο του παραλόγου ή πιο σουρεαλιστικά και όχι νατουραλιστικά και ψυχολογικά, όπως ανεβαίνουν. Για μένα το να βρίσκεσαι στη σκηνή είναι κάτι τεχνητό. Δεν μιλάς και δεν περπατάς με τον ίδιο τρόπο γιατί βρίσκεσαι στη σκηνή. Ειδικά σήμερα στο θέατρο στις ΗΠΑ μιλούν σαν να είναι στην τηλεόραση. Τα πάντα πρέπει να είναι κατανοητά. Τι γίνεται όμως αν δεν καταλαβαίνεις; Είναι εντάξει να αφήνεις το κοινό να χάνεται».

— Ποιες είναι αυτές οι τρεις γυναίκες και πώς συνδέονται μεταξύ τους;

Δεν προσπαθώ να τις ερμηνεύσω. Απλά λέω ότι είναι τρεις γυναίκες ή μία. Μπορείς να σκεφτείς γι' αυτό όπως θέλεις. Αυτό είναι το πρόβλημα: οι σκηνοθέτες και οι ηθοποιοί έχουν ιδέες στο κεφάλι τους που πρέπει να τις αντιληφθείς πριν να σχηματίσεις τη δική σου. Όμως αν δεν έχεις ιδέα, τότε υπάρχουν πολλά να σκεφτείς. Δουλεύω εδώ και 57 ή και περισσότερα χρόνια στο θέατρο και ποτέ μα ποτέ δεν είπα σ' έναν ηθοποιό τι να σκεφτεί. Τους δίνω κατευθύνσεις για τη ρυθμολογία και τις τονικότητες των φωνών, αλλά δεν μιλώ καθόλου για ερμηνεία. Δεν παρεμβαίνω στο τι σκέφτονται. Είναι αδύνατον να πεις σε κάποιον τι να νιώσει.

— Γιατί ξεχωρίσατε τις συγκεκριμένες Ελληνίδες ηθοποιούς με τις οποίες συνεργάζεστε; Ποιες υποκριτικές τους ποιότητες εκτιμήσατε;

Εκτιμώ στην καθεμιά τους, το ποιες είναι ως άτομα. Η Ρένη έχει τραχιά φωνή. Η Λουκία μιλά σε υψηλότερο τόνο. Η Καρουφυλλιά έχει διαφορετική φωνή. Όταν τις ακούω να μιλούν φυσικά, αυτό έχει ήδη πολύ ενδιαφέρον. Και μετά μπορώ να το αλλάξω. Στην αρχή, βέβαια, τις ανέβασα στη σκηνή σιωπηλές. Μια εδώ, μια εκεί, η άλλη παραπέρα. Ποια είναι η ένταση ανάμεσά τους χωρίς να κάνουν τίποτα; Και όταν η μία σπκώνεται ή κοιτά την άλλη, τι συμβαίνει;

— Η έννοια του χρόνου είναι σημαντική στη δουλειά σας αλλά και σ' αυτό το έργο. Σας απασχολεί ο χρόνος, το γεγονός ότι μεγαλώνουμε, ο θάνατος ίσως;

Όλα μου τα έργα είναι μια κατασκευή χώρου και χρόνου. Η ζωή μου είναι η δουλειά μου. Δεν είναι ότι σπκώνομαι το πρωί και λέω: τώρα πρέπει να δουλέψω. Η δουλειά μου είναι τρόπος ζωής, τρόπος σκέψης. Δεν βλέπω διαφορά ανάμεσα στη δουλειά που κάνω στο θέατρο ή οπουδήποτε και στη ζωή. Είναι αδιαχώριστα. Μεγάλωσα στο Τέξας, στον νότο των ΗΠΑ, και έμαθα πολλά από την κουλτούρα της μαύρης κοινότητας γιατί οι Αφροαμερικανοί τραγουδούσαν όπως ανασίαιναν. Είχαν τραγούδια

για όταν έπλεναν τα ρούχα τους, για τις κηδείες, για τον γάμο, για τη συγκομιδή του βαμβακιού. Τα spirituals δεν είχαν να κάνουν με διασκέδαση ή με κάτι που μάθαιναν στο σχολείο, ήταν ένας τρόπος ζωής. Είναι εκπληκτικό το ότι δεν μπορείς να βρεις ένα τραγούδι σε ολόκληρο το ρεπερτόριό τους που να έχει να κάνει με διαμαρτυρία, με κάτι αρνητικό. Άνθρωποι που ήταν αλυσσοδεμένοι, σκλάβοι, έγραφαν μουσική για την ελπίδα.

— Πώς συνδέεται αυτό με τη φιλοσοφία σας;

Νομίζω πως οι ρίζες της δουλειάς μου πάνε πίσω στην αφροαμερικανική κουλτούρα. Πώς ανεβάζεις τη «Μήδεια»; Πώς απεικονίζεις μια τραγική, σκοτεινή στιγμή; Πρέπει να το κάνεις με φως, δεν υπάρχει άλλος τρόπος. Όλες αυτές οι φρικτές παραγωγές της Μήδειας είναι τόσο βαρετές γιατί την παίζουν τραγικά. Θυμάσαι τον «Οθέλλο»; Ξεκινά με μια καταγίδα, με πολύ δυνατή, πομπώδη μουσική. Στην παράσταση στην ΕΛΣ πρόβαλλα στην αρχή ένα σιωπηλό φιλμ με έναν ελέφαντα που πέθαινε. Αυτά τα επτά λεπτά σιωπής έκαναν την καταγίδα δυνατότερη. Καθετί χρειάζεται το αντίθετό του. Αυτό συμβαίνει με τα πάντα. Είναι τα λόγια στο πίσω μέρος του κειμένου που δίνουν δύναμη στις λέξεις.

— Αυτό το διάστημα παρουσιάζετε και την «Τρικυμία» στη Σόφια. Έχει κάποια ιδιαίτερη σημασία η καταγίδα στη δουλειά σας;

Υπάρχει πάντα μια καταγίδα, δεν ξέρουμε ποτέ πότε θα χτυπήσει. Είναι σαν να περιμένεις το ψωμί του τοστ να πεταχτεί από τη φρυγανιέρα.

— Στο τέλος του έργου οι τρεις γυναίκες συζητούν για την ευτυχία με την Α –τη μεγαλύτερη σε ηλικία– να δηλώνει ότι η ευτυχέστερη στιγμή είναι «Όταν τελειώσουν όλα. Όταν σταματάμε. Όταν μπορούμε να σταματήσουμε». Πώς θα προσδιορίζετε την ευτυχία; Είναι ένα μπισκότο σοκολάτας (σ.σ. γελώντας). Δεν ξέρω τι είναι η ευτυχία.

— Αναλογίζεστε τη διαδρομή σας στη ζωή; Χρειάζεται

ΠΟΥΠΛΩΣΟΝ

«ΤΟ
ΘΕΑΤΡΟ
ΜΠΟΡΕΙ
ΝΑ ΕΙΝΑΙ
ΜΙΑ
ΣΤΙΓΜΗ
ΓΙΑ ΝΑ
ΟΝΕΙΡΕΥ-
ΕΣΑΙ»

Περιμένοντας τις
«Τρεις ψηλές γυναίκες»
που σκηνοθετεί στο
Δημοτικό Θέατρο
Πειραιά, συζητήσαμε με
τον διάσημο καλλιτέχνη
για το θέατρο,
τις αναφορές
και τα σχέδιά του.

Της ΙΩΑΝΝΑΣ ΓΚΟΜΟΥΖΑ

να κοιτάμε πίσω για να προχωρήσουμε;

Απολύτως. Στην πραγματικότητα, παρ' ότι κανείς δεν θα το σκεφτεί με αυτόν τον τρόπο, η δουλειά μου είναι πολύ κοντά στο κλασικό αρχαίο ελληνικό θέατρο. Δημιουργώ μια εικόνα στη σκηνή, ένα είδος μάσκας για ένα κείμενο. Αυτό που βλέπουμε όμως, δεν εικονογραφεί αυτό που ακούμε. Αναζητώ την οπτική φόρμα παράλληλα με την ηχητική και ελπίζω μέσω αυτού του δυϊσμού να ενδυναμώσουν το ένα το άλλο, χωρίς να χρειάζεται να εικονογραφήσουν το ένα το άλλο.

— Υπάρχει κάποια στιγμή/εικόνα που επιμένει να επιστρέψει στη σκέψη σας;

Μόλις ανοιγόκλεισα τα μάτια μου κι εσύ επίσης. Τι είδες; Δεν ξέρεις, συμβαίνει πολύ γρήγορα, σωστά; Όμως, ίσως για μια πολύ σύντομη στιγμή να ονειρεύεσαι. Δημιουργώ έργα μεγάλης διάρκειας –ένα διήρκεσε 24 ώρες, ένα άλλο 7 ημέρες– και οι θεατές καμιά φορά αποκοιμούνται. Τα μάτια τους αρχίζουν να κλείνουν, οπότε οι ονειρικές εικόνες αναμειγνύονται με τις εξωτερικές κι έτσι μου έλεγαν: «οι κόκκινοι ελέφαντες ήταν υπέροχοι». Όμως, δεν είχα βάλει κανέναν κόκκινο ελέφαντα. Παρακολουθώντας θέατρο στη Νέα Υόρκη, έβλεπα ότι όλα συνέβαιναν και συνέβαιναν, και αναρωτιόμουν γιατί δεν σου δίνουν χρόνο να σκεφθείς; Θα προτιμούσα να πάω στο πάρκο και να παρακολουθώ τους ανθρώπους να περπατάνε, να κοιτάζω τα σύννεφα να αλλάζουν, να δω ένα πουλί να πετάει και να προσγειώνεται σε ένα δέντρο. Οπότε, όταν ξεκίνησα τις δικές μου παραστάσεις, σκεφτόμουν περισσότερο τον χρόνο με τη φύση. Το θέατρο μπορεί να είναι μια στιγμή για να ονειρεύεσαι, να σκέφτεσαι.

— Έχετε, αλήθεια, μετανιώσει για κάτι;

Για το ότι ποτέ δεν έχω ανεβάσει την όπερα «Τριστάνος και Ιζόλδη» του Βάγκνερ.

— Τι σας εντριγκάρει περισσότερο στις μέρες μας;

Το γεγονός ότι κάθε στιγμή είναι διαφορετική γιατί είναι η μόνη σταθερά στη ζωή.

— Το ζήτημα που σας απασχολεί περισσότερο στην εποχή μας;
Προσεύχομαι για ειρήνη ελπίζοντας ότι το μίσος που εξαπλώνεται παγκοσμίως μπορεί να αναστραφεί μέσω της τέχνης και του πολιτισμού. **A**

©ΘΟΜΑΣ ΣΑΪΣΚΑΛΑΚΗΣ

ΠΛΑΤΩΝ ΡΙΒΕΛΛΗΣ

«Η ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ, ΟΠΩΣ
Η ΠΟΙΗΣΗ, ΕΙΝΑΙ ΑΠΟ ΤΑ
“ΑΧΡΗΣΤΑ” ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ
ΣΗΜΑΣΙΑ ΣΤΗ ΖΩΗ»

Της ΠΗΝΕΛΟΠΗΣ ΜΑΣΟΥΡΗ

Τον συνάντησα μετά από 27 χρόνια. Ήταν σαν να μην πέρασε μια μέρα, το ίδιο φιλικός. Περιμένοντάς μας στο λιμάνι της Σύρου ξεχώριζε ανάμεσα στο πλήθος, όπως το 1990 που ετοίμαζε τις διαλέξεις του σε μια γωνιά της πλατείας Κολωνακίου. Σήμερα επιλέγει άλλον τρόπο ζωής. Ο ήρεμος, σχετικά απομονωμένος παράδεισός του στη Σύρο έχει την υπογραφή της συζύγου του διακοσμήτριας εσωτερικών χώρων Νανάς Καραμαγκιώλη. Τον αποτυπώνει με εσωτερικότητα και φωτογραφική μαεστρία. Δίπλα στη συλλογή της με τον ζαλιτικό αριθμό των Architectural Digest, βρίσκονται οι εκδόσεις του Φωτοχώρου με τις φωτογραφίες της που μαρτυρούν την αγάπη της για την κατοικία με το χαρακτηριστικό αίθριο. Η κουζίνα φιλοξενεί τις καλοζωισμένες γάτες τους που γουργουρίζουν από ευχαρίστηση όταν βλέπουν επισκέπτες. Τα καταπράσινα, υγιή φυτά και το κτήμα με τις ελιές παισιώνουν την θετική ενέργεια του καλωσορίσματος. Το υπόγειο, ειδικά διαμορφωμένο για να υποδέχεται τα μέλη του Φωτογραφικού Κύκλου, είναι ένας εξαιρετικά φροντισμένος χώρος που ενισχύει τη φιλική διάθεση για επικοινωνία.

Η ελκυστική προσωπικότητα του Πλάτωνα Ριβέλλη γεμίζει τον χώρο. Μέσα σε 23 χρόνια η διδασκαλία του ελάχιστα έχει αλλάξει. Κρατάει τον ίδιο ανθρωπιστικό χαρακτήρα, ενώ εκπλήσσει με αναφορές στη μνήμη του οικογενειακού παρελθόντος του, κάτι που δεν συνήθιζε να κάνει παλιότερα. Συμφιλιωμένος με τον χρόνο, με ακόμα μεγαλύτερο data δεδομένων, σπάνια ξεχνά τα εκατοντάδες ονόματα δημιουργών. Είναι αυτός που μας έμαθε την Τέχνη της Φωτογραφίας, που συνδέθηκε με τον καθένα ξεχωριστά και δεν έχει ξεχάσει κανέναν μας. Μας δίδαξε τον Ταρκόφκι, τον Φελίνι, τον Μπαχ, τον Κερτέζ, τον Ατζέτ, τον Στραντ και πολλούς ακόμα με έναν τρόπο που δεν άκουγες πουθενά. Στα 20 μας, μας έδειξε την πεμπτουσία της τέχνης και τελικά τον δρόμο για ζωή. Ο Κύκλος ήταν το ευγενές φυτώριο πολλών Ελλήνων φωτογράφων. Δεν μπορώ να σκεφτώ φωτογράφο της γενιάς μου ή μετέπειτα καλλιτέχνη που να μην πέρασε από τον πάντα γεμάτο κόσμο ισόγειο της Τσακάλωφ, που τις Τετάρτες και τις Πέμπτες στις προβολές του έργου φωτογράφων ο κάδος του σκουπιδιάρικου της Σκουφά ήταν ο μόνος που τάραζε την απόλυτη προσήλωσή μας. Πλέον αυτό το ιστορικό σημείο συναντήσεων, που θα μπορούσε να γίνει μουσείο, άλλαξε χρήση και μόνο ένα μικρό τμήμα του υπάρχει για να θυμίζει τα ένδοξα νιάτα και την κουλτούρα των 90s.

Αισθάνομαι πολύ τυχερή και κομπάζω που υπήρξε δάσκαλός μου. Ίσως κάποιες φορές αισθάνομαι τύψεις που ακολούθησα ελάχιστα τη θαυμάσια διδασκαλία του, μετά από 30 χρόνια όμως μπορώ να αξιολογήσω πόσο καθοριστική ήταν. Ο Πλάτων, όπως πάντα τον αποκαλούμε και όχι τυχαία μια και πάντα είναι προσηνής και ευπρόσιτος, είναι ο δάσκαλος φωτογραφίας που για καλή μας τύχη μιλά ελληνικά και τα μιλά υπέροχα!

Ξεκίνησα να διδάσκω το 1981 και πλέον κλείνω 30 χρόνια σε μία εποχή που είχε χαθεί ακόμα και ο σκοτεινός θάλαμος. Δεν υπήρχαν εξαρτήματα, εγώ και οι μαθητές μου τα παραγέλαμε. Κάποτε ένας κύριος μεγάλης ηλικίας με ρώτησε τι σημαίνει δάσκαλος φωτογραφίας. Εύλογο ερώτημα! «Αυτή τη στιγμή φωτογραφίζουν και με κινητά τηλέφωνα, τι παραπάνω μπορείς να τους μάθεις;» με ρώτησε. Υπάρχουν πολλά που πρέπει να μάθει κάποιος. Αυτό που μου έδωσε μεγάλη χαρά είναι ότι, έχοντας μορφωθεί μόνος μου μέσα από το διάβασμα και την οικογένειά μου – η παιδεία της δικής μου εποχής δεν ασχολιόταν με τις τέχνες και δεν είχα βγάλει κάποια σχολή –, όλο αυτό είχα την ευκαιρία να το μεταδώσω όσο μπορούσα στους μαθητές μου. Σε μερικούς άρεσε και το δέχτηκαν, ενώ για άλλους δεν λειτουργήσε και απομακρύνθηκαν.

Έκανα τον δάσκαλο σε έναν τομέα που τότε δεν υπήρχαν δάσκαλοι. Στην αρχή δεν ήξερα τι να λέω, ήμουν φωτογράφος αλλά όχι επαγγελματίας, έτσι χρησιμοποίησα τη λέξη καθηγητής. Κακώς, γιατί είναι επίσημη λέξη πανεπιστημίων και σοβαρών ιδρυμάτων. Στην ουσία είμαι δάσκαλος και στα χρόνια που πέρασαν απέδειξα ότι αυτό με ενδιαφέρει και κάνω καλύτερα από κάθε τι άλλο. Ο δάσκαλος έχει ανάγκη από έναν μαθητή με τον οποίο μπορεί να επικοινωνεί. Αν ο μαθητής αισθανθεί ότι η διδασκαλία του κάνει καλό και τη θέλει, έχει πετύχει η επικοινωνία. Για μερικούς είμαι πολύ καλός δάσκαλος και πιθανόν αδιάφορος για άλλους.

Εμπλουτίζω το ενδιαφέρον ανθρώπων, νεότερων συνήθως από μένα, για αυτά που έχουν σχέση με την ποίηση της ζωής. Τα σημαντικά πράγματα είναι τα πιο διαφορετικά και μυστηριώδη, άρα όταν κάποιος ταυτίζεται ευκολότερα με κάποιον δάσκαλο και μοιράζεται μαζί του ένα όραμα ζωής είναι λογικό να δημιουργείται μια δυνατή σχέση. Πιστεύω ότι οι μαθητές μου στην πλειοψηφία τους θα πουν ότι κάτι κέρδισαν όσο έμειναν μαζί μου – κάποιοι μόνον περισσότερο από άλλους. Οι σχέσεις μαθητείας δεν τελειώνουν εύκολα.

Η διδασκαλία της τέχνης δεν εξαντλείται στη μετάδοση γνώσεων. Το ότι οι πανεπιστημιακές σπουδές γύρω από τις τέχνες έχουν γίνει μόδα διεθνώς, είναι ίσως εν μέρει παράλογο. Καταλαβαίνω ότι έχει να κάνει με την αποδοχή της κοινωνίας, αλλά δεν νομίζω ότι η τέχνη υπέφερε τις εποχές που υπήρχαν μαθητευόμενοι πλάι στους μεγάλους μαέστρους της ζωγραφικής ή στον κινηματογράφο όταν κάποιοι πήγαιναν βοηθοί σκηνοθέτη για να μάθουν τη δουλειά. Δεν χρειάζεται να έχεις περάσει από τρίτοβάθμια εκπαίδευση για να γίνεις καλλιτέχνης.

Όλοι οι μεγάλοι καλλιτέχνες είχαν ανάγκη από άτομα που θα τους μιλούσαν για την τέχνη τους. Θυμάμαι μία φράση του Άγγλου ζωγράφου Μπέικον, που έλεγε πως δεν υπάρχει μεγαλύτερη χαρά από το να έχεις κάποιον που μπορείς να επικοινωνήσεις, να καταλάβει αυτό που κάνεις και να σου πει μια γνώμη. Η ιστορία της διδασκαλίας εμπεριέχει ένα πρώτο κομμάτι που αφορά την επίσκεψη σε κάποιον για να τον ακούσω, να δω αν με ενδιαφέρει η τοποθέτησή του. Για κάποιους έρχεται η στιγμή που φεύγουν και ψάχνουν άλλον μέντορα, άλλοι συνεχίζουν να έχουν επαφή. Και κάπως έτσι αυξάνεται μια συγκεκριμένη ομάδα ανθρώπων με τους οποίους περνάμε χρόνια, μοιραζόμενοι συμβουλές και απόψεις.

Κάποτε στη Σύρο, στο καλοκαιρινό μάθημα, κάποιος ψιθύρισε στη γυναίκα του «και τώρα γιατί μιλάμε και χάνουμε την ώρα μας με τον Μπαχ;». Δίκιο είχε, από την άλλη πλευρά όμως για να κάνει καλύτερη φωτογραφία μπορεί να χρειάζεσαι και λίγο σινεμά και λίγο ποίηση ώστε να φύγεις από την εφαρμοσμένη πλευρά της φωτογραφίας. Ως δάσκαλος λαμβάνω ποικιλία σχολίων. Έχω σε αρχείο στον υπολογιστή μου δύο κατηγορίες σε σχέση με τη διδασκαλία μου, υβριστικά mail, φοβερά ενδιαφέροντα, αλλά και πολύ θερμές και συγκινητικές ευχαριστίες. Αν θέλεις να είσαι τίμιος δάσκαλος προφανώς θα έχεις και από τα δύο.

Η τέχνη δεν είναι επάγγελμα, κι αν δεν ξεκαθαρίσεις τις προθέσεις σου την έχεις πατήσει χοντρά. Η τέχνη για κάποιους βέβαια μπορεί να σημαίνει οικονομική ή κοινωνική επιτυχία. Για μια απειροελάχιστη μειοψηφία ατόμων, όμως, δεν σημαίνει καθόλου αυτό. Δεν παράγεις έργο με σκοπό τη μεταπώληση και την καθιέρωσή σου. Η φωτογραφία, όπως η ποίηση, είναι η τέχνη που σε απελευθερώνει, είναι από τα «άχρηστα» που έχουν σημασία στη ζωή.

Η ουσία της φωτογραφίας είναι ο χρόνος. Στη φωτογραφία, ιδιαίτερα στην καλλιτεχνική, θα διαπιστώσεις ότι το να φωτογραφίζεις κάτι που υπάρχει και εσύ το «αποκόβεις» από τον κόσμο και το διασώζεις, είναι πηγή χαράς. Το μόνο πράγμα που έχουμε στη ζωή είναι το παρελθόν, παρόν δεν υπάρχει, την ώρα που το λες γίνεται αυτόματα παρελθόν και μας ακολουθεί, με αυτό ζούμε. Πολλές φωτογραφίες που συνοδεύουν τη ζωή μας από την παιδική ηλικία, υποκαθιστούν τη μνήμη μας ή τη συμπληρώνουν. Δεν είναι τυχαίο ότι η μητέρα του Φελίνι είχε πει: «Παιδί μου, αυτό που παρουσιάζεις εσύ σαν παιδική ηλικία, δεν συνέβη έτσι στο Ρίμινι». Και αυτός της απάντησε: «Αφού το θυμάμαι έτσι, έτσι έγινε». Το κομμάτι της μνήμης είναι κάτι πολύ δυνατό, είναι η βάση για να ξεκινήσει κανείς να προβληματίζεται γύρω από την τέχνη της φωτογραφίας. Όποιο συναίσθημα και αν προκαλεί είναι θετικό.

Κάποτε ξαναγούσα έναν κύριο σε μια έκθεση από αυτές του Κύκλου στο ΕΑΤ-ΕΣΑ. Βλέποντας μια φωτογραφία όπου φαινόταν το μπούστο και λίγο κεφάλι από μία γυναίκα που κρατούσε ένα μωρό στην αγκαλιά της, παρατήρησε ότι δεν αποτυπώνονταν ο καμμός και η αγάπη της μάνας. Η φωτογράφος που ήταν δίπλα απάντησε: «Δεν είναι μάνα, είναι θεία». Η φωτογραφία κάποιες φορές αποτελείται από θραύσματα, ένα κομμάτι χώρου, ένα κομμάτι χρόνου, έχει σαν βασικά στοιχεία την αφαίρεση, τη δύναμη του παρελθόντος και της περιγραφής. Είναι πρόβλημα όμως όταν δεν λέει τίποτα παραπάνω από ό,τι δείχνει. Αν δούμε αρχαία κιονόκρανα πεσμένα στο έδαφος ή π.χ. τον Παρθενώνα είναι μια πληροφορία που αναγνωρίζουμε εύκολα αλλά δύσκολα την υπερβαίνουμε. Η φωτογραφία διατρέπει τον κίνδυνο της πληροφορίας, συγκρούεται μαζί της, κι αν η πληροφορία είναι πολύ δυνατή δεν αφήνει περιθώριο για να εισχωρήσει η ποίηση. Όλα αυτά, λοιπόν, απαιτούν πολλή σκέψη από τον δημιουργό και κάνουν την επιλογή δύσκολη.

Υπάρχουν πολλές παρεξηγημένες αντιλήψεις και καλό είναι να τις θίγουμε. Ζούμε σε μία εποχή politically correct και ακτιβισμού, ότι όλα πρέπει να συμβάλλουν σε κάτι που ωφελεί το γενικό καλό. Άρα αν κάνεις φωτογραφία, ζωγραφική, μουσική, θέατρο, πρέπει να ενσωματώσεις στο έργο σου έναν στόχο. Εγώ αυτό δεν το δέχομαι. Εκτιμώ πολύ και θαυμάζω τους ανθρώπους που δίνουν τον οβολό τους στον πλησίον τους, αλλά δεν υπάρχει ούτε λόγος ούτε χρησιμότητα στο να το κάνεις μέσω της τέχνης.

Αν θέλεις να κάνεις τέχνη με συγκεκριμένο στόχο, όπως π.χ. διαφήμιση, θα σε καθοδηγήσει η διαφήμιση, ενώ αν κάνεις τέχνη με στόχο το καλό, π.χ. να βοηθηθούν οι φτωχοί, κάνεις μία μπουρδα. Δεν θα βοηθηθούν οι φτωχοί επειδή έκανες ένα έργο που δείχνει κάτι θλιβερό. Αν θέλεις να προσέφερες κάτι πραγματικό ακτιβισμό. Από την ώρα που η φωτογραφία ή οποιαδήποτε τέχνη παίρνει έναν χαρακτήρα εφαρμοσμένο γίνεται όχι απλώς κακή αλλά και ελαφρώς γελοία – όπως για παράδειγμα έργα με θέματα που έγιναν κατά τη διάρκεια ολοκληρωτικών και κομμουνιστικών καθεστώτων. Αν θελήσεις να συμμετέχεις σε έναν πόλεμο, δεν θα πας να τον φωτογραφίσεις, θα πας να πολεμήσεις.

Για μένα η τέχνη η οποία έχει μπολιαστεί από τους κανόνες της διαφήμισης είναι απορριπτή. Αν πάλι απλώς παράγεις πληροφορία είσαι ρεπόρτερ. Όμως και αυτό

έχει καθεί πια, γιατί τη μεγάλη δύναμη την έχει η τηλεόραση και το ίντερνετ. Ξέρουμε άλλωστε πως τα πάντα μπορούν να γίνουν με επεξεργασία. Εφόσον οι καλοί δημοσιογράφοι δεν κάνουν λογοτεχνία, γιατί ο καλός φωτογράφος για την εφημερίδα πρέπει να κάνει καλλιτεχνική φωτογραφία; Είχε γίνει μία προσπάθεια από μερικές καλές αγγλικές εφημερίδες να εικονογραφούν το κάθε άρθρο με μία φωτογραφία που να μην έχει σχέση με το κείμενο. Θα αναφερθώ στον Κύρου, της Εστίας, που είχε μια πολύ μικρή εφημερίδα με τρία φύλλα και στο τέλος τοποθετούσε μια σειρά από φωτογραφίες εντελώς άσχετες με την επικαιρότητα, κάτι σαν έκθεση φωτογραφίας.

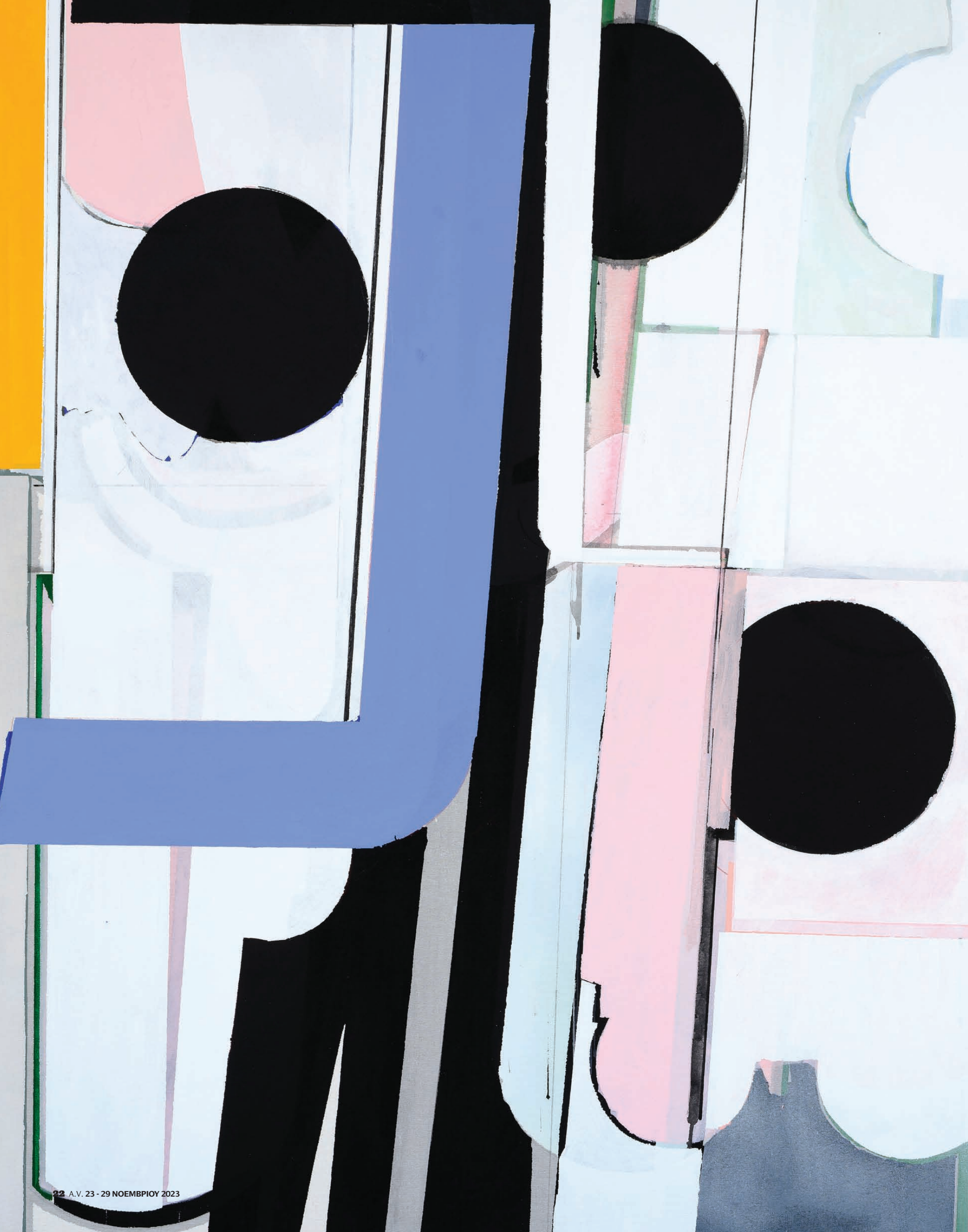
Η φωτογραφία δεν είναι κάτι δεδομένο γι' αυτόν που την τράβηξε. Δεν είναι τυχαίο ότι ο Γκάρνι Γουίνγκραντ έκανε την τεράστια τρέλα να μην εμφανίσει τις φωτογραφίες του γιατί ήθελε να αποστασιοποιείται. Το έκανε αυτό γιατί δεν ήθελε να είναι κοντά στη στιγμή που τις τράβηξε, με αποτέλεσμα τραγικό... να πεθάνει νέος και να μη δει τα τελευταία 4.000 φιλμ του. Δεν λέω να φτάνουμε σε αυτή την υπερβολή, αλλά πρέπει από απόσταση να τις βλέπεις και εκεί βοηθάει η παρουσία ενός άλλου ανθρώπου που τον εμπιστεύεσαι. Ο φωτογράφος δεν θα γίνει διάσημος, γιατί όσο βελτιώνεται η δική του μάτια τόσο μικρότερο θα είναι το καλλιτεχνικό μέγεθος κοινό.

Σήμερα είμαι υπέρ των εκθέσεων, ενώ παλιά δεν ήμουν γιατί με ενοχλούσε η έπαρση. Αν όμως κάποιος μπορεί να διατηρήσει τη σεμνότητά του, οι εκθέσεις είναι καλό να γίνονται γιατί μέσω αυτών εκτίθεται στα μάτια άλλων και μπορεί η έκθεση να λειτουργήσει σαν παύση. Ένα βιβλίο εξυπηρετεί την ανάγκη του φωτογράφου να καταγράψει μερικά σημεία της πορείας του, γνωρίζοντας εκ των προτέρων ότι σχεδόν αποκλείεται να βγάλει το κόστος του. Αν κάποιος φωτογράφος θέλει να ασχοληθεί επαγγελματικά με τη φωτογραφία με οποιοδήποτε τρόπο, μάλλον θα κάνει τη φωτογραφία του να υποφέρει.

Αγαπώ την τέχνη του παρελθόντος, δεν έχω τη δύναμη ή την ικανότητα να βρω κάτι τόσο σημαντικό στις μέρες μας. Εάν δεν κάνω ταπεινά αυτό που κάνω, αναγκαστικά θα καταλήξω σε ψευτοεξυπνάδες και θεωρώ επονειδιστη την προσπάθεια για κάτι καινούργιο, το οποίο απλώς θα εντυπωσιάσει επιφανειακά κάποιον θεατή που δεν ξέρει να κρίνει.

Δύο είναι τα στάδια της φωτογραφίας. Το πρώτο είναι όταν φωτογραφίζεις, το δεύτερο όταν είσαι μόνος σου και κοιτάς τις φωτογραφίες. Φωτογραφίζεις αυτό που σε συγκινεί, όχι αυτό που βλέπεις μέσα από τον φακό σου και χωρίς να σκέφτεσαι κανονίζεις το κάδρο σου και τραβάς. Την αντικρίζεις για πρώτη φορά αργότερα, στο σπίτι σου. Τότε βλέπεις τι έκανες και αν αυτό είναι ακριβώς αυτό που είδες. Χρειάζεται όμως να υπάρχει μεταμόρφωση και για αυτό ενώ τραβάμε πολλές φωτογραφίες μας μένουν λίγες. Χρειάζεται να έχουμε το σωστό κριτήριο για να μπορούμε να βλέπουμε τον κόσμο και να τον μεταμορφώνουμε.

Ο φωτογράφος που αγαπάει τη φωτογραφία, είτε βλέπει φωτογραφίες άλλων είτε περπατάει, τροφοδοτεί την τέχνη του. Άρα το πρώτο πράγμα είναι να αγαπάς το μέσο, να φωτογραφίζεις όχι για να βγάλεις βιβλία ή να γίνεις πλούσιος. Το δεύτερο σημαντικό είναι να φωτογραφίζεις συχνά και πάντα αποκλειστικά μόνος σου – οι άλλοι σε αποσπούν. Επίσης σημαντικό να μη φωτογραφίζεις επί πολλές ώρες, διότι χάνεις την ένταση που χρειάζεσαι για να δεις τον κόσμο. Για αυτό η φωτογραφία είναι δύσκολη, αυτός όμως είναι και ο λόγος που είναι ενδιαφέρουσα. Δάσκαλος δεν είναι αυτός που θα σου μάθει πέντε τεχνικά κόλπα, είναι αυτός που θα σου δώσει την εμπιστοσύνη στη φωτογραφία που κάνεις και θα σου εξηγήσει γιατί είναι καλή ή γιατί θέλει βελτίωση. **A**

Ο πίνακές του αρθρώνουν με τη γλώσσα της αφαίρεσης, με μοτίβα, πλέγματα, γραμμές και καθαρό χρώμα, όλα εκείνα που δομούν την καθημερινότητά του: τη θέα από το ολόφωτο εργαστήριό του στο Μοναστηράκι και τις σκιές από τα κτίρια που το περιβάλλουν, τις βόλτες με την κόρη του Νεφέλη σε παιδικές χαρές, τις συναντήσεις με σκισημένες αφίσες σε τοίχους παλιών σπιτιών στ' Αναφιιώτικα και με σπαράγματα της αρχαίας κληρονομιάς.
«Η Αθήνα έχει πολύ σημαντική θέση στο έργο μου» αναγνωρίζει. «Μου αρέσει η αναπόφευκτη βρομιά της – παρ' όλο που μισώ τη μουντζούρα στο νεοκλασικό, τον βανδαλισμό στον δημόσιο χώρο. Με ιντριγκάρει το ατελές, η αγριάδα της, γιατί βλέπεις την αδυναμία του ανθρώπου. Κι από την άλλη, η καθαρότητα, αυτό το λευκό φως που όταν κατεβαίνεις το μεσημέρι την Ιπποκράτους τυφλώνεσαι, οι έντονες φωτοσκιάσεις. Σ' αυτήν την πόλη χάνεις τον προσανατολισμό σου, ψάχνεις πάντα τον ορίζοντα».

Στη νέα του δουλειά, που επιγράφεται «Misremembered memories» και παρουσιάζει στην γκαλερί Ζουμπουλάκη, ενσωματώνει οπτικά σύμβολα, όπως ο κύκλος –που σχεδιάζεται από το περίγραμμα των ντραμς του–, αφηρημένα γράμματα, σχεδιάσματα που παραπέμπουν σε μέρη του σώματος ή άλλες οντότητες. «Ο τίτλος έχει να κάνει με τα όνειρα, με το *déjà vu*, με τον φόβο να μην ξεχάσουμε. Αναφέρεται σε κάτι που θυμάμαι κάπως λανθασμένα, κάπως αλλιώς. Τα τελευταία χρόνια με τον ερχομό των παιδιών, η ζωή είναι πολύ γρήγορη σε σημείο που κάποιες φορές αναρωτιέμαι: αυτό το έζησα; Πότε έγινε; Το έκανα ή το ονειρεύτηκα;»

Θέλει στα τελάρα του να αποτυπώνονται τα αντιθετικά δίπολα της ζωής: το αρσενικό και το θηλυκό –και το πώς «κουμπώνουν» ή και όχι μεταξύ τους–, το καλό και το κακό, όσα θαυμάζει και όσα απεχθάνεται, αλλά και η ζήλεια, οι ενοχές του. «Η τέχνη που έχει δύναμη είναι αυτή που εκφράζει τα αιώνια ζητήματα που απασχολούν τον άνθρωπο. Στην άκρη του τούνελ είναι ο έρωτας και ο θάνατος, η ύπαρξη. Έχω αντίσταση στη σύγχρονη εμμονή που υπάρχει με την ιδιαιτερότητα. Δεν με αφορά. Δεν έκανα ποτέ σημαία ένα σοβαρό πρόβλημα υγείας που αντιμετώπισα ή το ότι κατάγομαι από την Κύπρο που είναι μισή χώρα. Σκέφτομαι “ποιον αφορούν τα προβλήματά μου;” Ενώ η καλή πλευρά της ζωής κάποιον αφορά. Μπορεί να επιλέγω να κρύβω τις φοβίες μου. Μπορεί όλο αυτό να είναι μια συνειδητή προσπάθεια να δείξω μόνο την καλή πλευρά της ζωής – πέρα από το σκεπτικό της “θετικής ενέργειας”. Δεν θέλω να καταγγείλω ούτε να προκαλέσω με την τέχνη μου. Υπάρχει και η ποίηση, ο λυρισμός. Για μένα τα πράγματα έχουν να κάνουν με αυτό που θεωρώ ωραίο, την προέκταση της χαράς που αισθάνεσαι μέσα σου». Δεν μπορεί να ζωγραφίσει αν δεν νιώθει καλά. Και είναι πάλι φορές που μπαίνει στο ατελιέ με τέτοιον ενθουσιασμό που περνούν ώρες για να καταφέρει να δουλέψει. «Η ματαιώση, η δυσκολία έρχεται από πιο βαθιά υπαρξιακά ερωτήματα: θα αρέσει σε κάποιον αυτό που κάνω; Πώς επαναλαμβάνεις κάτι πολύ ωραίο που δημιούργησες; Έχω ανάγκη την αποδοχή, είμαι ανασφαλής άνθρωπος».

Μπροστά στον καμβά, πάντως, όλα ξεκινούν από το χρώμα. Είναι «εθισμένος» στο να το βλέπει να βγαίνει από το σωληνάριο και να το απλώνει. Αρχίζει με σχήματα και γραμμές, αφίνει πλέον χώρο και στην πιτσιλιά, στο μελετημένο «λάθος», σβήνει και ζωγραφίζει πάνω σε παλιά του παραστατικά έργα που έχει «αποκηρύξει» – «είναι πολύ λυτρωτικό, σαν να δίνεις τα παλιά σου ρούχα». Κι αυτό το λουλούδι που αχνοφαίνεται κάτω από το πλακάτο κόκκινο στον πίνακα που ονομάζει *Impatient youth*; «Μπορεί σιγά σιγά να αρχίσουν να παρεισφρέουν στη ζωγραφική μου πιο παραστατικά στοιχεία. Το επόμενο βήμα είναι να δω τι μπορεί να κάνει μια φιγούρα – με μοντέλο ή χωρίς», αποκαλύπτει δείχνοντάς μου ένα σχέδιο που δούλεψε μόλις λίγες μέρες πριν και φαίνεται να ανοίγει τη ματιά του και σε άλλες ατραπούς. Μπαίνοντας, βέβαια, στον χώρο της γκαλερί στο Κολωνάκι δεν μπορείς να μην προσέξεις και το καινούργιο του «παιχνίδι» με την τρισδιάστατη φόρμα. «Πολλά σχήματα της ζωγραφικής μου είναι σαν να ζητούν να βγουν από τον καμβά. Με ενδιαφέρει η τέχνη του Άντονι Κάρο, η καθαρότητα στα σχήματα, και επίσης μου άρεσαν πάντα τα σκηνικά, οι βιτρίνες». Κάπως έτσι προέκυψε η πολύπτυχη κατασκευή *Family*, σαν να πιάστηκαν σε χορό οι φόρμες που δραπέτευσαν από τους πίνακές του.

Όπως και να 'χει, πάντως, η μουσική –από κλασική και φολκ μέχρι ελληνικά, έντεχνα ή και λαϊκά– τον συντροφεύει πάντα την ώρα που δουλεύει. Σε μια γωνιά του ατελιέ τα ντραμς προσφέρουν μια άλλη δημιουργική διεξοδο ή γίνονται ακόμα και «στένσιλ» για τους κύκλους στις συνθέσεις του. «Δεν μπορώ να ζήσω χωρίς μουσική. Ελπίζω οι πίνακές μου να έχουν ρυθμό, τόνους που επαναλαμβάνονται, δυναμώνουν ή χαμηλώνουν, όχι στις πινελίες αλλά στον τρόπο που είναι δομημένο το έργο. Σύνθεση, χρώμα, στο λεξιλόγιο και των δύο τεχνών βρίσκουμε κοινούς όρους. Τώρα που το σκέφτομαι θα είχε πολύ ενδιαφέρον να δοκιμάζαμε με έναν μουσικό ή μέσω τεχνητής νοημοσύνης να παίζουμε τα έργα. Αν π.χ. το πορτοκαλί είναι το ντο ματζόρε, πώς θα ακουγόταν ένας πίνακας; Ελπίζω τα έργα μου να έχουν τον ήχο των *Beatles* γιατί δημιούργησαν πολύ ποιοτικά ποπ τραγούδια, κάτι που δεν είναι εύκολο». **A**

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ ΕΛΠΙΖΕΙ ΤΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΝΑ ΕΧΟΥΝ ΤΟΝ ΗΧΟ ΤΩΝ BEATLES

Η νέα του έκθεση, η έμπνευση από τη ζωή στην Αθήνα, η σχέση του με τη μουσική. Μια ώρα με τον Κύπριο ζωγράφο στην γκαλερί Ζουμπουλάκη.

Της ΙΩΑΝΝΑΣ ΓΚΟΜΟΥΖΑ

ΦΩΤΗΣ ΑΠΕΡΓΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ ΤΟ ΝΟΗΜΑ ΚΑΙ ΤΟ ΑΙΣΘΗΜΑ ΔΙΑΡΚΕΙ

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΦΛΩΡΑΚΗ

- ❶ Με τον Sun Ra στην Ακρόπολη, 1984
- ❷ Με τον Διονύση Σαββόπουλο
- ❸ Με τον Νάιτζελ Κένεντι και τις σαμπάνιες του στο Δάσος Οράγκενγουντ στο Άμστερνταμ
- ❹ Με τους Rolling Stones στο Ολυμπιακό Στάδιο, 1988
- ❺ Με τον Μίκη Θεοδωράκη, 1988
- ❻ Με τον Άκη Πάνου στη Φυλακή Κομοτηνής (φωτό Στ. Ελληνιάδη)

Φώτης Απέργης με την ευκαιρία της έκδοσης του βιβλίου του **«Γίνεται παρεξήγηση και δίνουν την εξήγηση»** μοιράζεται τις σκέψεις του για τη μουσική, τη διαδικασία της συνέντευξης, αλλά και μερικούς σπουδαιούς μουσικούς που συνάντησε στη σαραντάχρονη διαδρομή του στον Τύπο και στο Ραδιόφωνο.

Ακόμη και τα παιδιά, ένα από τα πιο δύσκολα κοινά στην ιστορία της κοινωνίας μας, μαγεύονται από τις ιστορίες. Οι κριτικές, οι συνεντεύξεις, τα άρθρα και οι αντιπαραθέσεις των «ειδικών» δεν έχουν να τους πουν τίποτα. Οι ιστορίες είναι το ζήτημα! Σε μια εποχή που πολλά βιβλία γράφονται με την –ας πούμε– τεχνική των συνεντεύξεων, όπου δηλαδή οι εμπλεκόμενοι σε κάποιο μουσικό θέμα συνομιλούν με τον συγγραφέα-συνεντευκτή εκφράζοντας ευθέως τη γνώμη τους, ο Φώτης Απέργης στο βιβλίο του **«Γίνεται παρεξήγηση και δίνουν την εξήγηση»**, ένα βιβλίο που θα μπορούσε να φιλοξενηθεί απλώς και μόνο μερικές από τις εκατοντάδες πολύ σημαντικές συνεντεύξεις που έχει πάρει, επιλέγει να αφηγηθεί ιστορίες. Ιστορίες για τη μουσική και για την κοινωνία, ιστορίες που το νόημα και το αίσθημα διαρκεί. Στη συζήτηση που ακολουθεί «δίνει την εξήγηση», όπως ακριβώς έκανε κάποτε και ο Μάνος Χατζιδάκις, φράση του οποίου είναι και ο τίτλος του βιβλίου.

— Πόσο διαφορετικό είναι το να παίρνει κανείς συνέντευξη το 1982 από το να την παίρνει σήμερα, τεχνικά και επί της ουσίας;
Η πρόοδος των τεχνικών μέσων είναι εντυπωσιακή. Και με κινητό κανείς πλέον αξιοπρεπή ηχογράφηση. Όσον αφορά

την «ουσία», εξαρτάται πώς το βλέπει κανείς. Ένας καλός δημοσιογράφος έχει από τον εαυτό του τις ίδιες απαιτήσεις που είχε και τότε. Αν, αντίθετα, είναι ενδοτικός στο κλίμα που χαρακτηρίζει σε μεγάλο βαθμό τη σημερινή εποχή, μπορεί να αρκείται σε κολακευτικά πορτρέτα ή και να στήνει ανταλλάγμα δημοσιεύματα και εκπομπές. Ευτυχώς, υπάρχουν πολλοί που αντιστέκονται.

— Δεν επιλέξατε να εκδώσετε ένα βιβλίο με ορισμένες από τις συνεντεύξεις που έχετε πάρει. Αντίθετα, το διαρθρώσατε σχεδόν σαν μυθιστόρημα. Πώς πήρατε αυτήν την απόφαση;
Είπα να δοκιμάσω τον εαυτό μου λίγο περισσότερο. Από τις συνεντεύξεις αφαίρεσα τα επικά και μέρη και κράτησα εκείνα τα αποσπάσματα που αντέχουν μέχρι σήμερα, αποκαλύπτοντας την ιστορία και τον συναισθηματισμό κάθε προσωπικότητας. Έτσι, προτίμησα να συμπεριλάβω συζητήσεις με τον Λουκιανό Κηλαηδόνη και τον Μάνο Ελευθερίου, αφήνοντας απ' έξω π.χ. τον Μπόμπι Μακ Φέριν, τη Τσετσιλία Μπάρτολι, τον Άλις Κούπερ και άλλες διασημότητες για τις οποίες δεν αισθάνθηκα το ίδιο. Προσπάθησα να αφηγηθώ τις συναντήσεις μαζί τους, όπως έκανα όλα αυτά τα χρόνια όταν το έφερνε η κουβέντα στην παρέα μου: αποκαλύπτοντας επίσης άγνωστα, πολύ συχνά, στιγμιότυπα και ιστορίες που συνδέονταν με τους ίδιους και με τη συγκυρία. Π.χ. είχε σημασία υπό ποιες συνθήκες κατακεραυνώσε ο Χατζιδάκις την «Αυριανή». Πότε τραγούδησε ο Σαββόπουλος το «Κωλοέλληνες». Και πότε εγκατέλειψε ο Βολφ Μπίρμαν τη Δυτική για την Ανατολική Γερμανία και αντίστροφα. Οι συγκυρίες αυτές καθρέφτιζαν τις προσδοκίες ή και τις ψευδαισθήσεις ενός ολόκληρου κόσμου. Τέλος, κατέγραφα νύξεις για το πώς, με τις δεκαετίες, άλλαζαν ο δημόσιος λόγος, η μαζική κουλτούρα, η δημοσιογραφία και η μουσική.

— Σας ενδιαφέρει σε πολύ μεγάλο βαθμό το κοινωνικό περιβάλλον από το οποίο έρχονται οι άνθρωποι με τους οποίους μιλάτε. Για ποιους λόγους του δίνετε τόσο μεγάλη σημασία;
Δεν μας καθορίζει σε μεγάλο βαθμό το περιβάλλον μας; Μια περιήγηση σ' αυτό εξηγεί πώς ένας καλλιτέχνης οδηγήθηκε στις επιλογές του έργου, της ίδιας της ζωής του. Δεν μπορώ π.χ. να φανταστώ ότι ένα τόσο ανεξάρτητο πνεύμα όπως ο Άκης

Πάνου θα μου έλεγε ότι **«η δικτατορία του Μεταξά ήταν υπέροχη»** και **«τα εφτά χρόνια του Παπαδόπουλου ήταν λουλούδι»**, αν ο πατέρας του δεν ήταν επί 41 χρόνια διαχειριστής της Βασιλικής Φρουράς.

— Θα θέλατε να μιλήσουμε για τον Μάνο Χατζιδάκι; Τι το ιδιαίτερο είχε αυτός ο άνθρωπος ως προς την προσωπικότητά του;
Δεν μπορώ να ξεχωρίσω εύκολα τη μουσική του από τη γοητεία της προσωπικότητάς του. Δεν ήταν πάντα ψύχραιμος. Ωστόσο, τις περισσότερες φορές είχε μια σπάνια ικανότητα να αποδίδει τα του Καίσαρος τω Καίσαρι, όταν μιλούσαμε για πολιτική. Μπορούσε να αποκαλύπτει ακριβοδίκαια τα στερεότυπα εκείνα που κολάκευαν τις προκαταλήψεις μας. Και να τα κάνει όλα αυτά με θάρρος που έφερνε σε αμχανία τον συντηρητικό κόσμο, με χιούμορ και ευγένεια που έκανε απολαυστική κάθε συζήτηση μαζί του. Όταν οι συναντήσεις μας τελείωναν και κατέβαινα τα σκαλοπάτια του πρώτου ορόφου όπου βρισκόταν το διαμέρισμά του στην οδό Πηγίλλης, ένοιωθα σαν να πετάω.

— Και ο Μίκης Θεοδωράκης;
Υπήρξε το άλλο μισό της νεότερης συλλογικής μας μνήμης. Η καρδιά του χτυπούσε πάντα στον ρυθμό των επίμονων αγώνων και των επίπονων ματαιώσεων του ελληνισμού. Είχε κι εκείνος μια υπερβολική πλευρά, το ξέρουμε. Αλλά τι σημασία έχει πια; Κάθε φορά που άρχιζε μια συζήτηση, έμοιαζε σαν να σε παρσούρει σ' ένα συναρπαστικό ταξίδι όπου η ευρωπαϊκή ιστορία του 20ού αιώνα συναντούσε την προσωπική του περιπέτεια, τη μουσική δημιουργία και τους μύθους που έομιγαν με την αλήθεια. Αυτό, ανάμεσα σε άλλα, θα θυμόμαστε όσοι τον γνωρίσαμε. Αυτό θα μας γλυκαίνει.

— Ποιους άλλους Έλληνες συνθέτες, τραγουδιστές ή μουσικούς έχετε ξεχωρίσει γι' αυτό που είναι ως προσωπικότητες;
Αρκετοί είναι σημαντικές προσωπικότητες. Και αρκετές επίσης. Αλλά, αν έπρεπε να διαλέξω έναν τρίτο μετά τον Χατζιδάκι και τον Θεοδωράκη, θα ήταν ο Διονύσης Σαββόπουλος. Υπήρξε και πιο κοντά στη δική μου γενιά. Ο λόγος του είναι όπως τα τραγούδια του. Η ευγενική μουσικότητα της Μεσογείου και η ηλεκτρική έξαρση του ροκ μελοποιούν μια απρόβλεπτη, εντελώς προσωπική στιχομουργική που έχει την ανάγκη να περιέχει ό,τι μας ενώνει και ό,τι μας συνεγείρει. Την πλήρωσε κάποτε και αυτός, όπως και οι δύο προηγούμενοι. Είναι το εύσημό τους απέναντι στον δεξί και στον αριστερό λαϊκισμό, που μοιάζουν περισσότερο απ' όσο θέλουν να πιστεύουν εκείνοι που τους υποτάσσονται.

— Κατηγοριοποιούνται οι μουσικοί ως προς την προσωπικότητά τους σε σχέση με τη μουσική που υπηρετούν; Εννών, υπάρχουν κάποια κοινά στοιχεία στους ανθρώπους γύρω από την κλασική μουσική που να τους διαφοροποιούν από εκείνους γύρω από την jazz ή τη rock;
Η πειθαρχία στην παρτιτούρα είναι βασική για έναν κλασικό σολίστ. Αντίθετα, για έναν τζαζίστα είναι απαραίτητο το ταλέντο του δημιουργικού αυτοσχεδιασμού. Η καθημερινή προσήλωσή σε ένα μουσικό είδος προφανώς επηρεάζει τον καλλιτέχνη. Όμως, δεν νομίζω ότι πρόκειται για απαραίτητο κανόνα. Κερνώντας σαμπάνια και ύπνο τασιγάρα τους θεατές που είχαν παεί να τον συγκαλούν μετά τη συναυλία του, ο Νάιτζελ Κένεντι μου έλεγε ότι αποφάσισε να «ξεχάσει» τα περισσότερα απ' όσα του δίδαξε ο αγαπημένος δάσκαλός του Γεχούνη Μενουχίν, για να αναπτύξει μια ελεύθερη προσωπικότητα, που του επέτρεπε να φλερτάρει μουσικά και με τον Τζιμί Χέντριξ.

— Αγαπάτε τις συνεντεύξεις αλλά αγαπάτε και τις ιστορίες, ιδίως τις κρυμμένες, αυτές που προκύπτουν συχνά στο τέλος των συνεντεύξεων, όταν έχει κλείσει το κασετόφωνο. Τι σας κάνει να επιδιώκετε να αφηγηθείτε όσο το δυνατόν περισσότερες από αυτές στο βιβλίο σας;
Ο περιορισμένος χώρος της εφημερίδας και ο χρό-

νος του ραδιοφώνου. Δεν επέτρεπε να αφηγηθώ τις περισσότερες από αυτές όταν δημοσιεύαμε τις συνεντεύξεις – αντίθετα, τώρα είχα αυτή την άνεση. Και μάλιστα μπορούσα να τις συνδέσω με άλλες, στις οποίες με οδηγούσαν οι συνειρμοί. Μου αρέσουν οι ιστορίες. Ιδίως εκείνες των οποίων το νόημα και το αίσθημα διαρκεί. Δεν είμαι ο μόνος. Εδώ και αρκετά χρόνια, καθώς διαψεύδονται πολλά που πριν έμοιαζαν αδιάφευστα, οι άνθρωποι δεν αρκούνται πλέον στις απόψεις. Μέσα από ιστορίες προσπαθούν να καταλάβουν πώς φτάσαμε έως εδώ. Έχει, βέβαια, σημασία ο αφηγητής να σέβεται αυτή την ανάγκη του κοινού. Και να τις μοιράζεται μαζί του με θέρμη, γλαφυρότητα και προ πάντων αξιοπιστία.

— Είναι τελικά οι ιστορίες το μέσο που κρατά τις κοινότητες των ανθρώπων κοντά;
Οι ιστορίες, με αυτή την έννοια, είναι κομμάτια και αποσπάσματα της συλλογικής μας μνήμης. Αλλά είναι λεία και μας αρέσει να τα χαϊδεύουμε, άλλα κοφτερά και μας πληγώνουν. Σήμερα που παραδιδόμεστε συχνά στη συλλογική μας αμνησία, έχουν ακόμα μεγαλύτερη σημασία για να θυμίζουν ότι η ιστορία δεν έχει την ηλικία του ίντερνετ. Ποτέ δεν θα την έχει.

— Πότε μια συνέντευξη είναι πραγματικά επιτυχημένη για εσάς;
Κατ' αρχάς, όταν καταγράφει όλες τις ουσιαστικές πληροφορίες, τις σχετικές με τον λόγο για τον οποίο έγινε. Ξέρω, μοιάζει λίγο γραφειοκρατικό, αλλά είναι κουραστικές οι συνεντεύξεις όπου ο δημοσιογράφος συναγωνίζεται π.χ. τον σκηνοθέτη ή τον πρωταγωνιστή σε θεωρητικές μεγαλοστομίες, ενώ ακόμα αγνοούμε ποιο σ' αλήθεια είναι το θεατρικό έργο και το ιστορικό του υπόβαθρο. Επίσης, μια επιτυχημένη συνέντευξη αναδεικνύει όσο το δυνατόν περισσότερα από την προσωπικότητα του καλλιτέχνη, χωρίς να τον κολακεύει ή να τον υπονομεύει. Και τέλος, όταν είναι γραμμένη δίχως ανάγκη για επίδειξη, αντίθετα με καλά, στρωτά ελληνικά – όχι δηλαδή εκείνα που κορπάζουν στις μέρες μας σαν μεταφρασμένα αγγλικά.

— Πώς προετοιμάζεστε για μια συνέντευξη; Ποια είναι τα όπλα που πρέπει να έχει ένας δημοσιογράφος μπροστά σε κάποιον μουσικό;
Αλίμονο, δεν πρόκειται για όπλα. Ανανεώνω την πληροφόρηση για τη ζωή και το έργο του και επιτομάζω πολλές ερωτήσεις – έστω και αν πρόκειται για κάποιον που έχω ξανασυναντήσει πολλές φορές. Ακόμα και αν υποβάλω μόνο τις μισές, μου παρέχουν την άνεση να ενδίδω στις εμπενήσεις της στιγμής. Βέβαια, και η προετοιμασία θέλει προσοχή. Κάποτε έκανα μια ερώτηση στον Σαρλ Αζναβούρ, βασιζόμενος σε μια συνέντευξη ξένου δημοσιογράφου: **«Διάβασα πως έχετε πει ότι το γεγονός πως είστε άσχημος δεν σας εμπόδιζε να πρωταγωνιστήσετε στο σινεμά»**. Ξαφνικά σκοτεινίασε: **«Εγώ ποτέ δεν είπα ότι είμαι άσχημος! Οι δημοσιογράφοι γράφουν ό,τι θέλουν»**. Ευτυχώς η γκάφα μου δεν είχε άλλες συνέπειες. Με έσωσε, νομίζω, το γεγονός ότι οι Αρμένιοι και οι Έλληνες διατηρούμε μια κοινή έχθρα απέναντι σε άλλους. Γιατί να προσθέσουμε μια παρεξήγηση ανάμεσά μας;

— Έχουν υπάρξει μεγάλες απογοητεύσεις μέσα στα χρόνια; Κάποιοι μουσικοί από τον οποίο περιμένατε πολλά, να δώσει μια μέτρια ή και κακή συνέντευξη;
Μεγάλες απογοητεύσεις, όχι. Ήδη το ραντεβού με μια σημαντική προσωπικότητα είναι ένας καλός λόγος για να ξεκινήσεις με καλή διάθεση τη μέρα σου. Οι μικρές απογοητεύσεις είναι μέσα στο πρόγραμμα. Οι διασημότητες συναντούν δημοσιογράφους όλη την ώρα. Δεν πείθουν πάντα τους εαυτούς τους να αναδείξουν την πιο ευγενική, οξυδερκή πλευρά τους. Υπάρχουν όμως και ευχάριστες εκπλήξεις. Στην αποκλειστική συνέντευξη που πήρα από τον Μικ Τζάγκερ το 1993, δεν θυμίζε καθόλου τον αντάρτη που θα περίμενε κανείς. Αν και χαρακτήρισε τις ερωτήσεις μου «δύσκολες», καθώς επικεντρώνονταν στις προσωπικές ελπίδες και τις απογοητεύσεις του, τις απάντησε με

πολλή ευγένεια: **«Η μεγαλύτερη αλήθεια»** είπε, **«είναι ότι ο κόσμος δεν σε γνωρίζει ποτέ σ' αλήθεια, δεν ξέρει ποτέ το αληθινό σου πρόσωπο»**.

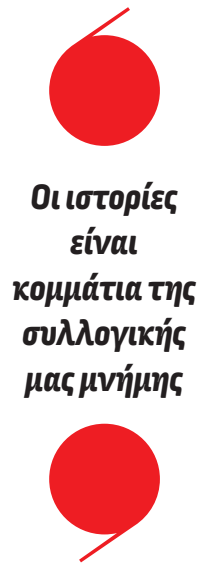
— Έχετε εξοργίσει ποτέ κάποιον στον οποίο παίρνετε συνέντευξη ή/και έχετε εξοργιστεί;
Σε μια εποχή που είχαμε πολλές περιοδείες παιλαίων ρόκερ, η Μάριαν Φέιθφουλ νευρίασε που τη ρώτησα αν το ροκ ταιριάζει αποκλειστικά με τη νεότητα. Νόμιζε ότι υπονόησα κάτι για την ηλικία της, κάτι που δεν μου είχε περάσει καν από το νου. Ευτυχώς, μαλάκωσε όταν άρχισε να κάνει μαύρο χιούμορ με την αυτοκτονία του Κερτ Κομπέιν: **«Η Κόρτνεϊ Λαβ μου είπε ότι κάθονταν και άκουγαν συνέχεια έναν δίσκο μου, το “Strange Weather”. Είναι πολύ λυπητερός δίσκος και δεν ήταν το καλύτερο που μπορούσε να κάνει κάποιος στην κατάσταση που του. Τελικά, πέτυχε τον στόχο του...»**

— Ως διευθυντής μουσικών σταθμών της ΕΡΤ ποιο είναι το όραμά σας; Τι θα θέλατε να συμβαίνει στο ελληνικό ραδιόφωνο;
Οι περισσότεροι ιδιωτικοί μουσικοί σταθμοί είναι ρυθμισμένοι σύμφωνα με τη στενότερη αντίληψη της αγοράς. Να ένας λόγος παραπάνω για να μην έχει η δημόσια ραδιοφωνία την ακροατικότητα ως κύριο γνώμονα. Οφείλουμε να δίνουμε φωνή σε κάθε σημαντικό καλλιτεχνικό έργο που ανήκει στη συλλογική μας μνήμη, και να το κάνουμε με ζωντάνια και σύγχρονη επινοητικότητα. Οφείλουμε όμως και να στηρίζουμε τις ελπιδοφόρες νέες προσπάθειες που μπορεί να αποτελέσουν τη συλλογική μνήμη της επόμενης γενιάς.

— Πόσο έχει επηρεάσει η τεχνολογία τον τρόπο που ακούμε μουσική;
Πολύ! Στην πραγματικότητα η νέα τεχνολογία επηρεάζει και τη δημιουργία της μουσικής. Η λειτουργία του cd player και του τηλεκοντρόλ μας προετοίμασαν για μια εντελώς διαφορετική, συχνά διακοπτόμενη ακρόαση μουσικής, που οδήγησε με τη σειρά της και σε νέα μουσικά έργα τα οποία μπορούν να διακόπτονται συχνά χωρίς πρόβλημα. Η σχέση δημιουργίας και τεχνολογίας, μάλιστα, δεν αφορά μόνο τα εποχικά τραγούδια. Οι δισκογραφικές εταιρείες της κλασικής μουσικής ενίσχυσαν τα τελευταία χρόνια τις παραγωγές μπαρόκ, βλέποντας ότι το είδος αυτό έχει γίνει δημοφιλές στις αντίστοιχες πλατφόρμες, για τον απλουστάτο λόγο ότι πχει πιο «εύκολο» ανάμεσα στους νεότερους ακροατές. Τελικά, δεν είναι να απορείς που πολλά τραγούδια σήμερα είναι γραμμένα με προδιαγραφές ringtone.

— Δεν υπάρχει ιδίωμα με το οποίο να μην έχετε ασχοληθεί στη δημοσιογραφική σας καριέρα. Σήμερα τι μουσική ακούτε στο σπίτι;
Αυτή που έχω λιγότερο χορτάσει. Κλασική και τζαζ. Με γοητεύουν ιδίως οι απρόβλεπτες, δημιουργικές συναντήσεις ανάμεσα όχι μόνο σ' αυτά, αλλά σε όλα τα μουσικά είδη. Ανέκαθεν υπήρχαν. Σε προηγούμενους αιώνες μάλιστα, που η πληροφόρηση ήταν πολύ φτωχότερη, ήταν ακόμα πιο αξιοθαύμαστες. Τότε και τώρα μαρτυρούν νέες τομές στις κοινωνίες και τους πολιτισμούς – είτε μιλάμε για τους ουγγρικούς χορούς του Μπραμς, είτε για τις **«Bachianas Brasileiras»** του Βίλα Λόμπος, είτε για το **«Sketches of Spain»** του Μάιλς Ντέιβις.

— Τι θα ευχόσασταν να συμβεί στη μουσική τα επόμενα χρόνια;
Το 1996 ο Φίλιπ Γκλας μου είπε ότι, κατά τη γνώμη του, θα υπάρξουν στο μέλλον περισσότερα περισσότερα απ' όσα έχουν υπάρξει μέχρι σήμερα. Ήταν μια πολύ ευχάριστη ιεροσύλη κουβέντα, που με οδήγησε τα επόμενα χρόνια να ρωτήσω πολλούς σημαντικούς δημιουργούς ποια ήταν η γνώμη τους γι' αυτή. Ξεχωρίζω τις απαντήσεις του Κουρτ Μαζούρ και του Αλκίνουου Ιωαννίδη, που μοιάζουν πολύ: **«Δεν αρκούν τα αριστουργήματα, πρέπει και να τα έχουμε ανάγκη»** είπε ο πρώτος. **«Δεν φτάνουν οι μεγάλοι δημιουργοί. Πρέπει να ξαναγίνουμε μεγάλοι ακροατές. Να λειτουργήσουμε ξανά σαν κοινωνία»** είπε ο δεύτερος. Αυτό εύχομαι για τα επόμενα χρόνια. **■**

Διεθνές Χριστουγεννιάτικο BAZAAR στο Παλιό Αμαξοστάσιο

Το περιμένουμε κάθε χρόνο τέτοια εποχή με πολλή μεγάλη χαρά. Είναι το μπαζάρ που διοργανώνει τόσο άψογα το Φιλανθρωπικό Σωματείο «Οι φίλοι του Παιδιού» με τη συμμετοχή σχεδόν όλων των Πρεσβειών που βρίσκονται στην Αθήνα. Είναι το πιο πολυφωλιτικό, πολύχρωμο και multi culti bazaar που μπορείς να επισκεφτείς στην Αθήνα αυτές τις ημέρες. Στον χώρο του **Παλιού Αμαξοστασίου ΟΣΥ** στον **Κεραμεικό το Σάββατο 2/12 και την Κυριακή 3/12** θα διοργανωθεί για 23η χρονιά το φετινό Διεθνές χριστουγεννιάτικο bazaar σε ένα χαρούμενο άκρως μουσικό και εξωστρεφές περιβάλλον στον ημιυπαίθριο χώρο του Παλιού Αμαξοστασίου. Μπορείς να περιηγηθείς στα περίπτερα της κάθε χώρας και να δοκιμάσεις από γλυκές και αλμυρές γεύσεις, μέχρι αξεσουάρ για το σπίτι και τον εαυτό σου, παιχνίδια, καπέλα, κοσμήματα και καλιά από την Ανατολή, αλλά και ό,τι άλλο φανταστείς. Μέχρι αυτή τη στιγμή έχουν δηλώσει συμμετοχή χώρες όπως: **Αργεντινή, Γκάνα, Μπαγκλαντές, Κίνα, Κύπρος, Κολομβία, Αίγυπτος, Αιθιοπία, Γκάμια, Ουγγαρία, Ινδονησία, Ιταλία, Ακτή Ελεφαντοστού, Κουβέιτ, Λιθουανία, Μαδαγασκάρη, Μολδαβία, Πακιστάν, Παναμάς, Παλαιστίνη, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβενία, Ν. Αφρική, Σλοβακία, Ταϊλάνδη, Τουρκία, Ουκρανία, Βιετνάμ, Θιβέτ** και μέχρι να ξεκινήσει θα έχουν προστεθεί και άλλες.

Τι καλύτερος τρόπος από αυτόν για να εγκαινιάσετε τα δικά σας Χριστούγεννα; Ταυτόχρονα όμως θα ενισχύσετε το έργο του Φιλανθρωπικού Σωματείου «Οι φίλοι του Παιδιού» που έχει ως στόχο τη στήριξη παιδιών που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας. Στα 35 χρόνια λειτουργίας του, το Σωματείο έχει σπρίξει πάνω από 15.000 παιδιά και 6.500 άπορες οικογένειες. Φέτος τα έσοδα θα διατεθούν για τον Παιδικό Σταθμό και το φιλανθρωπικό έργο του Σωματείου.

Χορηγός επικοινωνίας είναι η **ATHENS VOICE**.

**Παλιό Αμαξοστάσιο ΟΣΥ,
Πειραιώς & Ερμού, Κεραμεικός,
Σαβ. 2/12 και Κυρ. 3/12
από τις 10 π.μ. έως 8 μ.μ.
με ελεύθερη είσοδο**

TOMMY HILFIGER
Check midi φόρεμα €258,90

PEDRO GARCIA
Δερμάτινα μποτάκια illsa

SWATCH
Ρολόι Wondrous Winter Wonderland €105

THE BODY SHOP
Vanilla Pumpkin κρέμα σώματος €18

EYES OPTICS
Γυαλιά ηλίου Unisex Mr Leight χειροποίητα από τη Γαλιανία €620

CALZEDONIA
Διχτυωτό Καλσόν με μοτίβο μεγάλα λουλούδια €7,45

Thanksgiving look

Επιμέλεια:
ΜΑΡΙΑ ΙΩΑΝΝΑ ΣΙΓΓΑΛΟΥ

Οι (κολοκυθό) σουπες είναι βελουτέ και τα υφάσματα βελούδινα

PENNY BLACK
Παλτό με επένδυση Enigma 3-in-1

KALOGIROU
Τσάντα Hereu Bombon Woven €304

KANAKIS JEWELS & WATCHES

Δώρα αξίας με ιστορία

Εδώ και 60 χρόνια το όνομα Κανάκης είναι συνδεδεμένο με το κόσμημα που επισφραγίζει τις πιο εμβληματικές στιγμές στη ζωή ενός ανθρώπου. Στην 7ης Μαρτίου 1944 στον αριθμό 8, στη Νίκαια, θα βρεις μία τεράστια συλλογή από κοσμήματα σε χρυσό και ασήμι, εφάμιλλα με έργα τέχνης που θα κοσμήσουν τα αγαπημένα πρόσωπα που θα τα φορέσουν.

Γραμμές κλασικές ή σύγχρονες με έμφαση στο μινιμαλισμό που ανδεικνύουν την προσωπικότητα. Διαχρονικές επιλογές για τον αρραβώνα, τον γάμο και τη βάπτισμα, αλλά και για άλλες σημαντικές περιστάσεις.

Στις συλλογές θα βρεις ιδιαίτερα δαχτυλίδια, όπως μονόπετρα ή με ορυκτές πέτρες, και σίγουρα βέρες. Ακόμα κολιέ και μενταγιόν χρυσά ή ασπρένια που κάνουν την τέλεια επιλογή για δώρο ακόμα και για τις ημέρες των γιορτών που έρχονται. Σύντομα θα μπορείς να βρεις και τη συλλογή με τα γούρια για το 2024, που θα είναι one of a kind. Το σημαντικότερο όμως είναι ότι θα βρεις εκεί ανθρώπους που θα σε βοηθήσουν με μεράκι να μετατραπεί η ιδέα σου σε κόσμημα για να έχεις το custom κομμάτι που σου ταιριάζει.

Ρίξε μια ματιά στο e-shop kanakis-jewels.gr και μόλις ευκαιρήσεις μία επίσκεψη στον καλαίσθητο χώρο του κοσμηματοπωλείου θα σου επιτρέψει να δεις ακόμα περισσότερα.

Ναταλι Δήμου

7ης Μαρτίου 1944 αρ.8, Νίκαια, 2104936611
Kanakis Jewels and Watches kosmimakanakis

Στάθης ΦΩΤΗΣ

«Εικαστικά μέσα
δεν είναι μόνο
το πινέλο»

Μια συζήτηση
για την τέχνη,
τον πειραματισμό
και τη δημιουργική
διαδικασία

Της VILLY CALLIGA

Κύπρος, Λευκωσία. Η δασκάλα ενός νηπιαγωγείου επιλέγει συγκεκριμένα παιδιά από την τάξη και κάθε εβδομάδα ζωγραφίζουν ως ομάδα. Στην καρτέλα προόδου ενός από αυτά, του Στάθη, θα γράψει «Θέλει να γίνει αεροπόρος και ζωγράφος». Στα οκτώ του, η οικογένεια του Στάθη μετακομίζει στην Αθήνα. Η γειτονιά τους στη Γλυφάδα φτιάχνει βιτρό. Δίπλα της κι αυτός. Έτσι ξεκινάει πάλι να ζωγραφίζει. Σπουδάζει πληροφορική, ακολουθεί ένα μεταπτυχιακό στην στατιστική. Όμως έχει την αίσθηση ότι κάτι μέσα του παραμένει ανεκπλήρωτο. Ενώ διδάσκει ήδη ως καθηγητής πληροφορικής, ξεκινάει μαθήματα στο Εργαστήρι Ζωγραφικής του Γρηγόρη Κολυζέρα, στα Εξάρχεια. Αυτός τον προτρέπει να δώσει εξετάσεις στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών. Ο Στάθης Φώτης, το παιδί που ήθελε να γίνει «αεροπόρος και ζωγράφος», τελικά δεν έγινε ποτέ αεροπόρος.

Μίλησέ μας για τις σπουδές σου στην ΑΣΚΤ. Παρακολουθούσα ήδη έναν χρόνο ως ακροατής το εργαστήριο ζωγραφικής του Μάριου Σπηλιόπουλου στο οποίο εντάχθηκα πλέον «επίσημα» και ως σπουδαστής. Ήμουν τυχερός να έχω καθηγητές όπως τον Σπηλιόπουλο, τη Χατζησάββα, τον Χανδρή, τον Τρανό. Μου έδωσαν όλα τα εφόδια για να μπορώ να χτίζω και να εμβαθύνω στα έργα μου.

Μπορούσες να ανταποκριθείς στις απαιτήσεις της ΑΣΚΤ, ως εργαζόμενος; Ήταν απαιτητική περίοδος, όμως η ζωγραφική με έβαλε στην εγρήγορση που είχα ανάγκη. Οι καθηγητές μου έδειχναν κατανόηση. Χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν υπήρχε αυστηρότητα ή δεν απαιτούσαν πειθαρχία. Εδώ θα πρέπει να προσθέσω την αμέριστη υποστήριξη της μητέρας μου η οποία πίστευε σε μένα και σε αυτό που έκανα.

Θυμάσαι το πρώτο έργο σου που εκτέθηκε; Ήταν μια εγκατάσταση στην έκθεση «Μικροί Τόποι, Οδηγίες χρήσεις» σε επιμέλεια Παυλίνας Κύρκου και συντονισμό Παντελή Χανδρή, στο project space της ΑΣΚΤ. Απόλαυσα τη διαδικασία και είχα πολύ άγχος που μετατράπηκε σε ανακούφιση όταν είδα την θετική ανταπόκριση του κοινού.

Η πιο σημαντική στιγμή σου στην ΑΣΚΤ; Η παρουσίαση της πτυχιακής μου. Είχα δημιουργήσει ένα έργο όπου χρησιμοποίησα ως πλέγμα-δίκτυο τη δομή των νευρών των φύλλων του νούφαρου για να δημιουργήσω το δικό μου κόσμο «επικοινωνίας», το θέμα που

διαπραγματευόμουν. Το πρόσεξε ο Πύργος Τζάνερης της γκαλερί «Genesis» και μου πρότεινε να κάνω ατομική έκθεση τον Σεπτέμβριο του 2020 με μια σειρά έργων εμπνευσμένα από την πτυχιακή μου.

Εκείνη την περίοδο δεν έγινε το πρώτο lockdown; Ναι, και ήταν δύσκολο. Δεν μπορούσα να βρω τα υλικά, ένιωθα εγκλωβισμένο, δεν είχα διάθεση να δουλέψω αλλά έπρεπε να παραδώσω. Η έκθεση, με τίτλο «X [society]», παρουσιάστηκε εν μέσω καραντίνας, κάτι που περιορίσει τις δυνατότητες επικοινωνίας της, όμως είχα μια απόλυτα συνεπή και άψογη συνεργασία.

Χρησιμοποιείς «ασυνήθιστα υλικά» ως συμβολικά στοιχεία. Όπως αυτά του έργου σου στην έκθεση «Memorial» στο Πολεμικό Μουσείο. Ήταν ομαδική έκθεση σε επιμέλεια Ράνιας Καπελιάρη. Είχα παρουσιάσει μια ελληνική σημαία-ψηφιδωτό που κατασκεύασα από συλλέκτες αίματος, όπου σε κάθε κόκκινο αναγραφόταν το όνομα ενός φιλέλληνα. Ο συμβολισμός στα έργα μου είναι έντονος, απομονώνω κάποια συμβολικά στοιχεία και τα φέρνω στην υπερβολή τους δουλεύοντας λίγο σουρεαλιστικά.

Δεν φοβάσαι τον πειραματισμό; Καθόλου. Άλλωστε το πώς θα χρησιμοποιήσεις κάθε μέσο και τι αποτέλεσμα θα βγάλεις εξαρτάται από την ιδέα που θες να εκφράσεις. Το θέμα είναι να μη «φοβηθείς» το υλικό σου. Για παράδειγμα, πολλές φορές μένω στα ψηφιακά προσχέδιά μου χωρίς να τα συνεχίσω ζωγραφίζοντας. Πατί εικαστικά μέσα δεν είναι μόνο το πινέλο και ο καμβάς. Μπορεί να είναι ένα διάγραμμα, ένα βίντεο, μια performance. Δεν μπορώ να περιοριστώ από τεχνικές ή υλικά, είμαι σε ένα συνεχές ψάξιμο, κινούμαι σε πάρα πολλά επίπεδα, κάνω κατασκευές, βίντεο, πειραματίζομαι με το τυχαίο, μπορεί να ασχοληθώ με κάτι ακαδημαϊκό, να περάσω σε κάτι σουρεαλιστικό. Είναι φορές που νιώθω ότι ο χρόνος δεν μου φτάνει για να δοκιμάσω όλες τις ιδέες μου.

Έχεις αρκετές ομαδικές εκθέσεις στο ενεργητικό σου. Υπάρχει κάποια που ξεχωρίζεις; Ξεχωριστή σημασία για μένα έχουν οι τρεις ομαδικές που συμμετείχα σε επιμέλεια του καθηγητή γλυπτικής της ΑΣΚΤ Νίκου Χαραλαμπίδη, γιατί είναι ένας άνθρωπος που εκτιμώ.

Το εργαστήρι το μοιράζεσαι με άλλους καλλιτέχνες. Σου αρέσουν οι συνέργειες; Το μοιραζόμαστε 4 άτομα. Υπάρχει μια διακριτικότητα και έχουμε συνηθίσει από την ΑΣΚΤ να δουλεύουμε έτσι. Οι

συνέργειες μου αρέσουν, θα ήθελα να υπάρχουν περισσότερες στον ελληνικό χώρο, να είναι πιο δυνατές οι επικοινωνίες μεταξύ των καλλιτεχνών, να εξελίσσεται η τέχνη πέραν του εγωκεντρισμού.

Πώς προσεγγίζεις τη δημιουργική διαδικασία; Πίσω από κάθε έργο κρύβονται άπειρες ώρες δουλειάς, κόπος, πειραματισμός. Το έργο συνεπάγεται μια εσωτερική πάλη, συναλλάσσει διαρκώς μαζί του μέχρι να νιώσεις ότι έχει τελειώσει. Είναι μια πολύπλοκη διαδικασία, μια συνεχής αναζήτηση, μια αμφισβήτηση. Γκρεμίζεις, χτίζεις. Πάντως, όταν έχει ολοκληρωθεί ένα έργο το νιώθεις. Ακόμα κι αν υπάρχουν ατέλειες ή σχεδιαστικά λάθη ξέρεις ότι έχει τελειώσει γιατί αν τα διορθώσεις θα γίνει ένα άλλο έργο.

Επιδιώκεις την επαφή με το κοινό; Τη θεωρώ σημαντική. Απολαμβάνω τις επισκέψεις στο ατελιέ μου, δεν το αντιμετωπίζω ως άβατό μου αλλά ως χώρο επικοινωνίας. Για αυτό και οποιοσδήποτε θέλει να το επισκεφτεί μπορεί να μου στείλει μήνυμα στα κοινωνικά δίκτυα ή στο site μου.

Ποιο είναι το δυσκολότερο κομμάτι στη ζωή ενός καλλιτέχνη; Πέρα από το δημιουργικό κομμάτι, έχει να αντιμετωπίσει μια συγκεκριμένη πραγματικότητα σχετικά με την προώθηση της δουλειάς του. Αυτό είναι δύσκολο με την έννοια ότι δεν υπάρχει δομημένο πλαίσιο μέσα στο οποίο μπορεί να κινηθεί. Αυτή η ρευστότητα απαιτεί εμπειρία για να μπορέσεις να τη διαχειριστείς.

Αποζητάς την «επιτυχία»; Η επιτυχία είναι σχετική, δεν φτάνει να είσαι καλός καλλιτέχνης. Όλοι θέλουμε την επιτυχία ή να ζούμε αποκλειστικά από την τέχνη μας. Προσωπικά είμαι αρκετά συνειδητοποιημένος για το εφικτό ή ανέφικτο κάποιων πραγμάτων.

Θεωρείς ότι ένα έργο για να είναι συγκλονιστικό πρέπει να είναι βιωματικό; Υπάρχουν αρκετοί που το πιστεύουν. Δεν το απορρίπτω, σε ένα επόμενο βήμα μου θα δουλέψω ένα project καθαρά βιωματικό. Όμως δεν είναι το βίωμα πάντα αυτό που θα προσδώσει την βαθιά αξία, τη σπουδαιότητα ενός έργου. Σκέψου τον Σεζάν που ζωγράφιζε φρούτα.

Δουλεύεις κάτι συγκεκριμένο αυτή την περίοδο; Μια σειρά από προσωπογραφίες με συμβολικά και σουρεαλιστικά στοιχεία που στις περισσότερες δίνω μια επική διάσταση αλλάζοντας κλίμακα. **A**

CITY GUIDE

Φιλαρμόνια Ορχήστρα Αθηνών

Το Μέγαρο για τη Μαρία Κάλλας

Με γκαλά όπερας και έκθεση με προσωπικά αντικείμενα της Divina κορυφώνεται το Έτος Κάλλας στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών

Spiros Katopodis / vi3w.com

Τσαρλς
ΚαστρονόβοΛουκάς
Καρυτινός

Εκατό χρόνια από τη γέννηση της κορυφαίας υψιφώνου του 20ού αιώνα, η φωνή της και οι άριες που ερμήνευσε ζωντανεύουν στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών. Την Κυριακή 3 Δεκεμβρίου (στις 20:30) δύο λυρικοί καλλιτέχνες με εξαιρετικές φωνητικές ικανότητες, η **Ερμονέλα Γιάχο** («Καλλιτέχνις της χρονιάς 2023») και ο τενόρος **Τσαρλς Καστρονόβο** («Καλύτερος τραγουδιστής» στα Διεθνή Βραβεία Όπερας 2019) ερμηνεύουν ορισμένες από τις ωραιότερες σελίδες του ιταλικού και του γαλλικού ρεπερτορίου. Στο πρόγραμμά τους περιλαμβάνονται γνωστές άριες, καθώς και χαρακτηριστικά ντουέτα από όπερες των Σαρπαντιέ, Λαλό, Μασνέ, Τσιλέα, Μασκάνι, Καταλάνι και Πουτσίνι. Τους πλαισιώνει η **Φιλαρμόνια Ορχήστρα Αθηνών**, υπό τη διεύθυνση του **Λουκά Καρυτινού**.

Το ίδιο βράδυ εγκαινιάζεται στο φουαγιέ ισογείου της Αίθουσας Χρήστος Λαμπράκης η έκθεση «**Καλνύχτα, σας αγαπώ**», σε επιμέλεια **Λίλης Πεζανού**, που επιχειρεί να προσεγγίσει την προσωπικότητα της μεγάλης ντίβας πάνω στη σκηνή αλλά και εκτός σκηνής. Βασίζεται σε προσωπικά αντικείμενα-ενθυμήματα και φορέματά της από τη συλλογή του Νίκου Χαραλαμπίδου και συμπληρώνεται από μακέτες κοστούμιών του Γιάννη Τσαρούχη και της Λίλα ντε Νόμπιλι, και μια μακέτα του Πιέρο Τόζι για την ταινία «**Μήδεια**» του Παζολίνι. Σε οθόνη προβάλλονται συνέντευξη και κοντσέρτα. Η έκθεση θα διαρκέσει έως τις 30 Ιανουαρίου 2024.

INFO Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, Βασ. Σοφίας & Κόκκαλη
2107282333, megaron.gr / Γκαλά όπερας: 3 Δεκεμβρίου στις 20:30
Έκθεση: 3 Δεκεμβρίου 2023 - 30 Ιανουαρίου 2024

Ερμονέλα Γιάχο

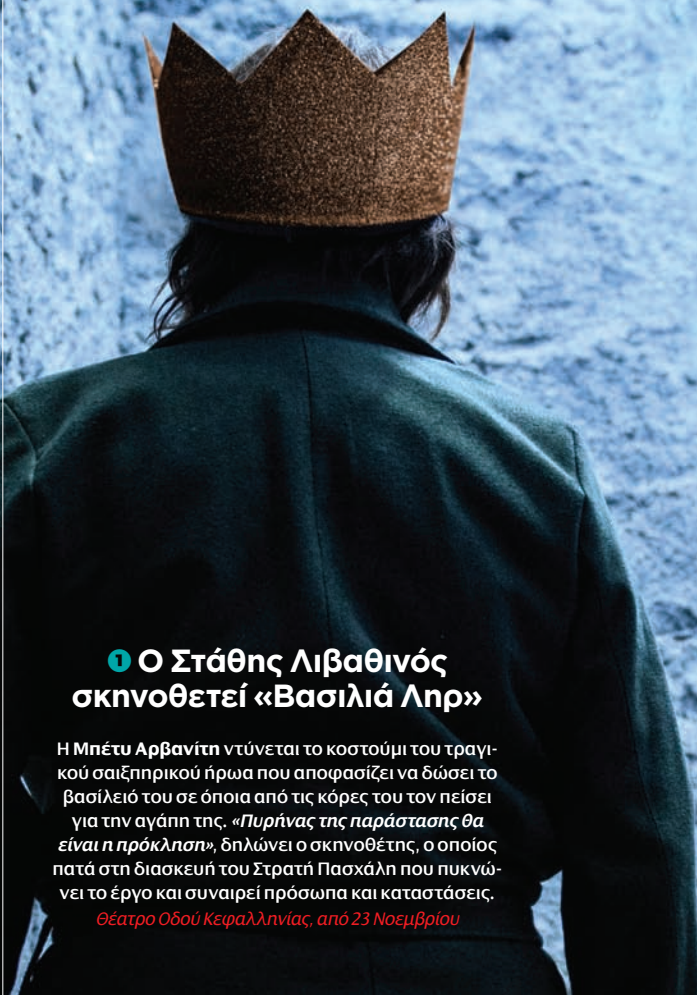

ΕΠΙΔΟΓΕΣ

Μη χάσετε αυτή την εβδομάδα

12

1 Ο Στάθης Λιβαθινός σκηνοθετεί «Βασιλιά Αηρ»

Η Μπέτυ Αρβανίτη ντύνεται το κοστούμι του τραγικού σαιξπηρικού ήρωα που αποφασίζει να δώσει το βασίλειό του σε όποια από τις κόρες του τον πείσει για την αγάπη της. «*Πυρίνας της παράστασης θα είναι η πρόκληση*», δηλώνει ο σκηνοθέτης, ο οποίος πατά στη διασκευή του Στρατή Πασχάλη που πυκνώνει το έργο και συναιρεί πρόσωπα και καταστάσεις.

Θέατρο Οδού Κεφαλληνίας, από 23 Νοεμβρίου

3 Μια έκθεση για την Κάλλας

Να ανακαλύψουμε εκ νέου τη μυθική δίνινα μάς καλεί η έκθεση «*Unboxing Callas*», που επιμελείται ο Βασίλης Ζηδιανάκης. Στον δεύτερο όροφο της Εθνικής Βιβλιοθήκης θα εκτεθούν η συλλογή του Δημήτρη Πυρομάλλη για τη θρυλική σοπράνο – δισκογραφία, βιβλιογραφία, φωτογραφικό υλικό, αντικείμενα – ντοκουμέντα από το αρχείο της ΕΛΣ καθώς και πρωτότυπα εικαστικά έργα έντεκα σύγχρονων καλλιτεχνών. Παράλληλα, στο φουαγιέ της Λυρικής θα παρουσιάζεται ένα εικαστικό έργο του Αλέξη Φιδετζή και της Μαλβίνας Παναγιωτίδη.

Εθνική Λυρική Σκηνή & Εθνική Βιβλιοθήκη
26 Νοεμβρίου 2023
- 10 Ιανουαρίου 2024

4 «Εγκλημα και τιμωρία» στην Τρικόρφων

Κορυφαίο ψυχολογικό δράμα της ανθρώπινης ύπαρξης, το διάσημο μυθιστόρημα του Φιόντορ Ντοστογιέφσκι διασκευάζει ο Θανάσης Τριαρίδης σε μια σκηνική πρόταση που απηχεί μέχρι και την οδυνηρή εμπειρία του Ολοκαυτώματος, και επιφυλάσσει έναν ρόλο έκπληξη για τον Ρώσο συγγραφέα. Στο δυναμικό του ο σκηνοθέτης Δημήτρης Τάρλοου έχει τον Προμηθέα Αλειφερόπουλο ως Ρασκόλνικοφ, τη Μαριάννα Πουρέγκα να ενσαρκώνει τη νεαρή πόρνη Σόνια και τους Δημήτρη Ήμελλο και Κώστα Φιλίππογλου (σε διπλή διανομή) στον χαρακτήρα του ανακριτή Πορφύρη. Η ATHENS VOICE είναι χορηγός επικοινωνίας της παράστασης.

Θέατρο Πορεία, από 23 Νοεμβρίου

Θέατρο,
συναυλίες,
εκθέσεις.
Πολιτιστικές
προτάσεις
που μας
ιντριγκάρουν

Της ΙΩΑΝΝΑΣ
ΓΚΟΜΟΥΖΑ

2 Απόψε, στους Πανάγαθου!

Ο Νίκος Γούναρης «συναντά» τη ρεμπέτισσα Μαρίκα Νίνου και την πιανίστα και συνεργάτιδα του Τσιτσάνη, Ευαγγελία Μαργαρώνη, στη νέα μουσική παράσταση της Μαργαρίτας Δαλαμάγκα-Καλογήρου. Οικοδεσπότης τους, ο... Πανάγαθος που στήνει κόντρες για να διασκεδάσει την ανία που του προκαλεί η παραδείσια απραξία. Θα γίνει τελικά τρικούβερτος καβγάς μεταξύ «ελαφρών» και «λαϊκών»; Με τους Δημήτρη Κοντοδόμη, Θάνο Πολύδωρα, Αμαλία Αυγουστάκη και Υβόνη Σιέμου.

Αγγέλων Βήμα, από 26 Νοεμβρίου

© ΠΑΤΡΟΚΛΟΣ ΣΚΑΦΙΔΑΣ

5 Ο «Προμηθέας» του Άρη Μπινιάρη

Σ' έναν δυστοπικό κόσμο, στον οποίο κυριαρχούν οι απολυταρχικές πρακτικές και η κοινωνική καταπίεση, ο κρατούμενος Προμηθέας (Μιχάλης Βαλάσσογλου) υπόκειται στις ανακρίσεις των εκπροσώπων του καθεστώτος. Ο Άρης Μπινιάρης αναμετράται ξανά με τον κόσμο του μυθικού επαναστάτη σε μια παράσταση που βασίζεται σε δικό του κείμενο και ενσωματώνει στίχους του ράπερ Άγνωστος Χειμώνας.

Θέατρο Γκλόρια, από 27 Νοεμβρίου

Για να καταχωριστείτε στους οδηγούς της Α.Υ., στείλτε δελτία Τύπου 2 εβδομάδες πριν από την προγραμματισμένη ημερομηνία. Ταχυδρομικώς στη διεύθυνση Χαρ. Τρικούνη 22, 10679 Αθήνα ή στο fax 210 3617310 ή στο avguide@athensvoice.gr

6 «Greco-futurisme» από τη Μόνικα Καμπασελέ

Γεννήθηκε και μεγάλωσε στην Ελλάδα, με καταγωγή από το Κονγκό, αλλά την τελευταία τετραετία ζει στο Παρίσι, όπου και ηχογράφησε το πρώτο της άλμπουμ ως leader. Στη μουσική της τα θρακιώτικα και τα ρεμπέτικα συναντούν τη bebop και το γαλλικό στοιχείο. Μετά το Παρίσι, η νεαρή τραγουδίστρια μας συστήνει το «Grecofuturisme» για πρώτη φορά στην Ελλάδα.

Half Note Jazz Club, 23 Νοεμβρίου στις 21:30

7 «Γυναίκες χωρίς σύνορα» στην οθόνη

Το «Μέντιουμ» της Χριστίνας Ιωακειμίδου, «Η δουλειά της» με τη Μαρίσα Τριανταφυλλίδου, η «Σελήνη» της Ζακλίν Λέντζου, «Η μητέρα του σταθμού» της Κωστούλας Τωμαδάκη, το «Χαντούς, ένα παραμύθι» της Αλεξίας Τσουνή, το «Bella» της Θέλγιας Πετράκη φιγουράρουν στο πρόγραμμα προβολών του 7ου Φεστιβάλ WIFT. Αφιερωμένη στην ισότητα στον κινηματογράφο, η διοργάνωση παρουσιάζει (χωρίς εισιτήριο) ντοκιμαντέρ και ταινίες μυθοπλασίας τις οποίες υπογράφουν ή στις οποίες έχουν συμμετοχή Ελληνίδες δημιουργοί.

Ταινιοθήκη της Ελλάδος, 23-26 Νοεμβρίου

8 Live στο Κύτταρο

Με διάθεση να δημιουργήσουν την ατμόσφαιρα ενός νεοϋορκέζικου underground κλαμπ επιστρέφουν στην Αθήνα οι **Fuzztones** αυτή την Παρασκευή. Ο Rudi Protzidi και η παρέα του φέρνουν στις αποσκευές τους και το πρόσφατο άλμπουμ τους «Encore». Τη βραδιά ανοίγουν οι **The Snails** (στις 21:00). Το Σαββατόβραδο, πάλι, στη σκηνή της Ηλείρας και Αχαρνών καταφθάνουν τα **Μωρά στη Φωτιά** με «Μανιφέστο», «Υποσχέσεις», «Funkπάθη», «Αδρεναλίνη» και βάλε... Μαζί τους οι **Σάτυροι** (από τις 22:00).

© ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΑΛΑΣΙΔΗΣ

ΜΗΝ ΤΟ ΣΑΞΕΙΣ

9 Τρεις βραδιές για τον Θάνο Μικρούτσικο

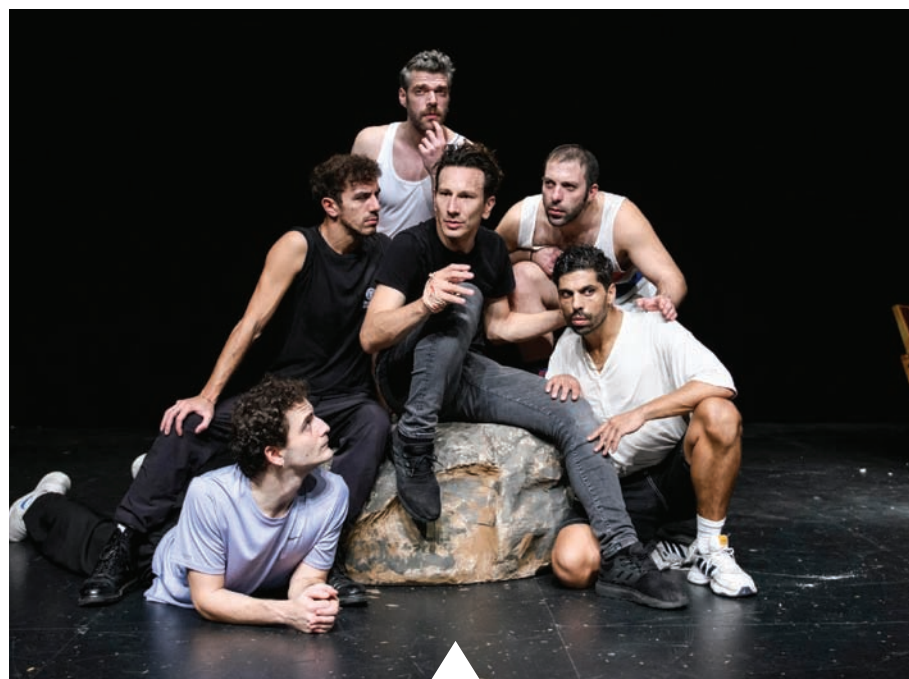
Έγραψε συμφωνικά έργα, όπερα, μουσική για τη σκηνή και τον κινηματογράφο, τραγούδια που αγαπήθηκαν όσο λίγα. Τέσσερα χρόνια από τον θάνατο του συνθέτη, τρεις συναυλίες μάς θυμίζουν την πλούσια παρακαταθήκη του. Στο Ολύμπια, την Παρασκευή η **Μαρία Παπαγεωργίου** επιλέγει «17 ταπεινά ρέκβιεμ για το μέλλον» από τη διανομογραφία του, ενώ μια μέρα αργότερα ο **Χρήστος Θηβαίος** τραγουδά «Τα μπλουζ του θάνατου». Και έπεται συνέχεια στις 30 του μήνα στο Μέγαρο με μελωδίες του για το θέατρο. Ολύμπια, Δημοτικό Μουσικό Θέατρο Μαρία Κάλλας, 24 & 25 Νοεμβρίου στις 20:30

© ΕΛΙΝΑ ΠΟΥΡΝΑΝΗ

10 Στο σύμπαν του MIRfestival

Από το προαύλιο του Αγ. Νικολάου Πευκακίων στην Ασκληπιού ως τη Γλυπτή Προκυμαία του Φλοιάβου, σε χώρους του κέντρου αλλά και σ' ένα δάσος μυστικό μάς διακτινίζει το φεστιβάλ που επιμελείται η **Χριστιάνα Γαλανοπούλου**. Δώδεκα περφόρμανς, που παρουσιάζονται σε πανελλαδική ή και παγκόσμια πρώτη, με ελεύθερη είσοδο, επιχειρούν να χτίσουν έναν χώρο για την τρυφερότητα. Θέτουν ερωτήματα για το παρελθόν και το μέλλον μας, φέρνουν στο επίκεντρο το τραύμα και την κάθαρση, τη γυναικεία οργή και την αναζήτηση της χαράς.

Από 23 έως 30 Νοεμβρίου

11 «Συρανό» ο Μιχάλης Σαράντης

Με το διάσημο έμμετρο ρομαντικό δράμα του Εντμόντ Ροστάν καταπιάνεται ο **Γιώργος Νανούρης**, σε μια παράσταση που ακροβατεί ανάμεσα στο χιούμορ και τη συγκίνηση. Επί σκηνής, ο ιππότης και ποιητής Συρανό ντε Μπερζεράκ χαρίζει στον Κριστιάν (Ιάσωνας Παπαματθαίου) τη φωνή και τις λέξεις του ώστε να κατακτήσει τη Ρωξάνη (Λένα Παπαληγούρα), εκφράζοντας έτσι τα δικά του συναισθήματα στην ηρωίδα.

Θέατρο Αλκυονίδας, από 24 Νοεμβρίου

12 Η Νίκη της Σαμοθράκης στο σύμπαν

Μετά τις Καρυάτιδες και τις Σειρήνες, η φωτογράφος **Αμαλία Σωτηροπούλου** εστιάζει το ενδιαφέρον της στο εμβληματικό μαρμαρίνο γλυπτό που βρέθηκε στο ιερό των Μεγάλων Θεών. Στις εικόνες της η Νίκη βγαίνει από τα όρια του κόσμου μας και μεταφέρεται στο διάστημα.

Γκαλερί 7, 28 Νοεμβρίου-30 Δεκεμβρίου (εγκαίνια στις 20:00-22:00)

ΓΛΥΦΑΔΑ

ΒΟΥΛΑ

Ανταπόκριση από τον πλανήτη που είναι πάντα καλοκαίρι

Της ΜΑΡΙΑΣ-ΙΩΑΝΝΑΣ ΣΙΓΑΛΟΥ ΦΩΤΟ: ΖΙΣΙΜΟΣ ΖΙΖΟΣ

Γλυφάδα και Βούλα: Καλώς ήρθατε στον πλανήτη όπου το California dreaming γίνεται πραγματικότητα. Στα μέρη που το «πάμε για καφέ καμιά μέρα», στον ξεχασμένο φίλο σου από το Δημοτικό, γίνεται πράξη. Στις γειτονιές που θα δεις ανθρώπους με μαγιό να πηγαίνουν στο σούπερ μάρκετ, όχι για να μωστράρουν το ακριβό τους μπανιερό με τα διάσημα χελωνάκια (που και αυτό στο πρόγραμμα είναι), αλλά για να ξεχυθούν στις θάλασσες κάνοντας σερφ, σκι ή ό,τι άλλο. Ναι, η θάλασσα είναι στο dna των νοτιών. Η Γλυφάδα είναι μια μικρή πόλη μέσα στην πόλη, που στην κουλτούρα της κουβαλά την αιγλή της παρελθοντικής ελίτ. Ιστορίες χρόνων από την παλιά καλή προαστιακή Αθήνα, επιφανείς κάτοικοι, εμβληματικά σπίτια από άλλες εποχές, μαγαζιά ορόσημα της pop κουλτούρας. Το αδελφάκι της, η Βούλα, πιο ήρεμη και χαλαρή, έχει γίνει τα τελευταία χρόνια εξίσου κοσμοπολίτικη και σικ.

Δεν είσαι γνήσιος Γλυφαδιώτης, αν δεν έχεις κάνει τη βόλτα σου στην Α. Μεταξύ για ψώνια με καφέ στο χέρι από το γνωστό καφέ της Εσπερίδων και γυαλί ηλίου – έχει - δεν έχει καλή ημέρα. Αυτή είναι η κλασικότερη εικόνα που περιγράφει το προάστιο, εκεί που είναι πάντα καλοκαίρι. Μία άλλη είναι η «αρμένικη βίζιτα» στις all day – στην κυριολεξία – καφετέριες

της Κύπρου και της Λαοδίκης, που ξεκινάς για καφέ και χωρίς να το καταλάβεις βρίσκεσαι με ένα ποτήρι κρασί στο χέρι να τα λες με άλλη παρέα, γιατί φυσικά χαζεύοντας την περαντζάδα θα βρεις και θα χαιρετήσεις 5-6 γνωστούς – μίνιμουμ. Η Γλυφάδα είναι το μέρος όπου Σάββατο μεσημέρι, για να βρεις διαθέσιμο ραντεβού σε οποιοδήποτε κομμωτήριο, πρέπει να κάνεις τάμα. Ειδικά όταν υπήρχαν ακόμη τόσοι παπαράτσι που προσπαθούσαν να βγάλουν μιλούνια celebrities (σε ελεύθερη μετάφραση... είχαν δώσει στημένο ραντεβού). Πώς θα έβγαινες με απεριποίητο μαλλί αν σε έπιανε ξόφαλτσα ο φακός; Και ας γνώριζες ότι το πρόσωπό σου θα καλυφθεί με «τετραγωνάκια».

Ναι, είναι υλιστικός κόσμος, αλλά δεν παύει να είναι αληθινός. Η Γλυφάδα και η Βούλα είναι οι γειτονιές που θα πιάσεις κουβέντα με τον γείτονα που βγάζει βόλτα τον σκύλο του, που δεν θα κοιτάς το κινητό στο φανάρι για να αποφύγεις να χαιρετήσεις τον διπλανό οδηγό (ίσως επειδή μοιράζεστε το California dreaming στον δρόμο με τους φοίνικες), που θα πάρεις τα φιλαράκια σου να πας για περπάτημα στην Τερψιθέα ή στη Βασιλέως Παύλου για αίσθηση αθηναϊκής γειτονιάς. Διαβάστε παρακάτω τα βασικά για την «πρωτεύουσα και συμμρωτεύουσα του νότου», που τις παρομοιάζουν με το Μαϊάμι της Αττικής.

40 FUN FACTS

ΓΙΑ ΤΗ ΓΛΥΦΑΔΑ ΚΑΙ ΤΗ ΒΟΥΛΑ

1 . Η Γλυφάδα απέχει από το κέντρο της Αθήνας περίπου 15 χιλιόμετρα.

2 . Έχει έκταση 25,37 km².

3 . Ο πληθυσμός της Γλυφάδας είναι 89.605 άτομα (σύμφωνα με την τελευταία απογραφή του 2021).

4 . Η μέση ζητούμενη τιμή για αγορά ακινήτου στη Γλυφάδα είναι στα 4.623 ευρώ ανά τ.μ. Πολλές φορές ξεπερνούν και τα 8.000 τ.μ. – συνήθως στην περιοχή του Γκολφ.

5 . Ο δήμος χωρίζεται σε δύο βασικά τμήματα: την Άνω Γλυφάδα, άνωθεν της Λεωφόρου Βουλιαγμένης, που περιλαμβάνει την Τερψιθέα, την Άνω Γλυφάδα, το Πυρνάρι, την Ευρυάλη, την Αίγλη, την Αιξωνή, και την Κάτω Γλυφάδα, κάτωθεν της Λεωφόρου Βουλιαγμένης, που περιλαμβάνει το κέντρο της πόλης και τον Άγιο Νικόλαο.

6 . Στα αρχαία χρόνια η Γλυφάδα ονομαζόταν Αιξωνή και ήταν η πόλη στα των Αθηνών. Στην περιοχή της Άνω Γλυφάδας υπήρχαν ιαματικές πηγές.

7 . Η ονομασία Γλυφάδα είναι νεότερη και προέρχεται από τα πηγάδια της περιοχής, των οποίων το νερό είναι υφάλμυρο, δηλαδή γλυφό.

8 . Ο κεντρικότερος δρόμος της Γλυφάδας είναι η Αγγελού Δημάρχου Μεταξά. Όρισε το μπάζετ σου από πριν, τα μαγαζιά εκτός από άπειρα έχουν και εξαιρετικές επιλογές.

9 . Δημοφιλέστερα στέκια μαγαζιών για φαγητό και ποτό είναι η Κύπρου, η Γιαννιτοπούλου και η Λαοδίκης.

10 . Φημίζεται για τις νερατζιές της. Τα λευκά τους άνθη προβάλλουν κάθε άνοιξη και δίνουν άρωμα νερολί.

11 . Καλύτεροι δρόμοι για τζόκινγκ είναι η Διαδόχου Παύλου (παραλιακά) και η Βασίλη Τσιτσάνη (Γκολφ).

12 . Γύρω στο 1900 όλη η παραλιακή περιοχή ήταν πευκόφυτη και εντελώς ακατοίκητη. Στην περιοχή υπήρχε μόνο ένα ξεκκλήσι προς τιμήν του Αγίου Κωνσταντίνου μέσα στο δάσος και ένα μικρό πανδοχείο, καταφύγιο κυνηγών.

13 . «Τρουβίλ» ονομαζόταν το κτίριο το οποίο στέγαζε το παλιό Δημαρχείο της Γλυφάδας, που κτίστηκε τη δεκαετία του '20, όταν ακόμη ήταν κυνηγετικό περίπτερο, δίπλα στο κύμα, σε μια Γλυφάδα κατάφυτη από πεύκα. Το 1946, ο Άγγελος Μεταξάς, ο πρώτος δήμαρχος Γλυφάδας, το μετέτρεψε σε Δημαρχείο και έτσι λειτούργησε μέχρι και το 1998, που χτίστηκε το νέο Δημαρχιακό Μέγαρο στην οδό Άλσους.

14 . Εκεί ήταν το πρώτο περιουσιακό

στοιχείο του Αριστοτέλη Ωνάση στην Ελλάδα που αγόρασε με τα χρήματα από τις δουλειές του στην Αργεντινή. Πέρασαν μεγάλες προσωπικότητες και φυσικά οι γυναίκες του Ωνάση – η Τίνα Λιβανού, η Μαρία Κάλλας και η Τζάκι Κένεντι. Σύμφωνα με επιθυμία της φημισμένης σοπράνο, το σπίτι είχε βαφτεί λευκό το 1960. Ήταν η τελευταία του κατοικία πριν πεθάνει στο Παρίσι. Η εγγονή του, Αθηνά, πούλησε το οικόπεδο και ο αγοραστής γκρέμισε το οίκημα.

15 . Το νεοκλασικό του Πρίγκιπα Πέτρου (1908-1980) ήταν στο σημερινό Bed and Bath επί της Λεωφόρου Βουλιαγμένης στην προέκταση της οδού Πρίγκιπος Πέτρου.

16 . Στη Γλυφάδα είχε επίσης σπίτι και ο Αλέκος Αλεξανδράκης, στο οποίο είχε μάλιστα φωτογραφηθεί για τις ανάγκες συνέντευξης που είχε παραχωρήσει στο περιοδικό «Φαντάζιο» τον Σεπτέμβριο του 1969.

17 . Το 1927 ο «Αστήρ» (Αστέρια) Γλυφάδας πρωτοστάτησε μαζί με τη Βούλα και τη Βουλιαγμένη στην επίσημη καθιέρωση των *baïns mixtes*, των μεικτών μπάνιων στην Αθήνα.

18 . Κάτω από το παλιό Δημαρχείο ήταν το Λούνα Παρκ International. Δεν υπάρχει παιδί των Νοτίων Προαστίων, και όχι μόνο, που να μην το θυμάται.

19 . Το Θρυλικό σινεμά Άννα Ντορ, που έκλεισε οριστικά το 2007, είχε πάρει το όνομά του από τις κόρες του πρώτου ιδιοκτήτη, Μαριάννα και Ντόρα.

20 . Το πρώτο κατάστημα Jumbo ιδρύθηκε το 1986 στη Γλυφάδα.

21 . Cosi, Dali, Coretto, Oscar, Chocolat, Rich ήταν καφέ που άφησαν εποχή στη Γλυφάδα των 90s και 00s. Με πιο κοσμικά το Café Καφέ και το Egomio.

22 . Το La Palma στη στοά ήταν το πιο γνωστό στέκι για ναργιλέ.

23 . Το πιο γνωστό παιδικό-εφηβικό ραντεβού ήταν στα Blanos Bowling και μετά στα Applebee's. Τα Blanos υπάρχουν ακόμη.

24 . Το θολωτό κτίριο του Ομίλου Ολυμπιακού έχει κρύσταλλα Swarovski στον τρούλο. Σίγουρα το έχετε δει διασχίζοντας την Ποσειδώνος.

25 . Μόλις άνοιξε παράρτημα η υπερπολυτελής σειρά ξενοδοχείων One & Only, στα Αστέρια Γλυφάδας.

26 . Ο δρόμος που χωρίζει τη Γλυφάδα από τη Βούλα είναι η Πρίγκιπος Πέτρου.

27 . Η Βούλα απέχει από το κέντρο της Αθήνας περίπου 16,4 χιλιόμετρα.

28 . Στη Βούλα βρίσκεται ο τερματικός σταθμός του τραμ, ο σταθμός Ασκληπείου Βούλας, με δρομολόγια προς Πλατεία Συντάγματος και ΣΕΦ.

29 . Ο σημερινός οικισμός δημιουργήθηκε τη δεκαετία του 1920.

30 . Παλιά (19ο και αρχές 20ού αιώνα) είχε τη μορφή φέουδου και είχε θεσπίσει την επιβολή διωδίων σε όσους ήθελαν να διαβαίνουν από τον παραλιακό τότε δρόμο (σημερινή Ποσειδώνος). Όποιος περνούσε, μαρκαριζόταν με μια βούλα για να αναγνωρίζουν ότι έχει καταβάλει το εκάστοτε αντάλλαγμα. Και έτσι ονομάστηκε Βούλα – η πιο πιθανή εκδοχή.

31 . Η Βούλα είναι χωρισμένη σε 6 συνοικίες Πολιτεία, Ευρυάλη, Δικηγορικά, Πανόραμα, Εξοχή και Πηγαδάκια.

32 . Η μέση ζητούμενη τιμή για αγορά ακινήτου είναι στα 5.111 ευρώ – ακριβότερη από της Γλυφάδας.

33 . Το νοσοκομείο Ασκληπείο άρχισε να λειτουργεί στη Βούλα το 1921 ως σανατόριο. Το 1948 μετατράπηκε σε νοσοκομείο για ορθοπεδικά περιστατικά και αργότερα προστέθηκαν και άλλες ειδικότητες.

34 . Το Μνημείο Ιωνίας στην πλατεία Αγίου Ιωάννου είναι μνημείο μνήμης των Ελλήνων της Μικράς Ασίας. Στη Βούλα εγκαταστάθηκαν οικογένειες Μικρασιτών μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή του 1922.

35 . Καλύτεροι δρόμοι για τζόκινγκ στη Βούλα είναι η Βασιλέως Παύλου και η Κωνσταντίνου Καραμανλή – επέκταση της Ποσειδώνος. Μπορείς όμως να τρέξεις και στα στενά της γιατί η Βούλα είναι πιο κηπούπολη από τη Γλυφάδα, με λιγότερα αυτοκίνητα.

36 . Ο Πλανήτης και η Βιολέτα, που δεν υπάρχουν πια, ήταν τα δύο αγαπημένα σινεμά της Βούλας.

37 . Στο θρυλικό San Lorenzo στην παραλία της Βούλας, που άνοιξε τον Ιούνιο του 1982, γυριστήκαν το 1983 σκηνές από την ταινία «Ξερίφης ο μηχανοφάγος» του Όμηρου Ευστρατιάδη με τον Κώστα Βουτσά, τον Αλέκο Τζαβετάκο, τον Γιάννη Γκιωνάκη κ.ά.

38 . DVD έπαιρναν όλοι από το Imagine και το ODC. Πρόσφατα βρήκα ένα ξεχασμένο στο σπίτι μου.

39 . Δεν υπάρχει νότιος που να μην είχε παίξει στις κούνιες του Επίκουρου. Σπασιαλιτέ το μπέργκερ με ροκφόρ.

40 . Την άνοιξη του '24, αναμένεται να ολοκληρωθεί το νέο υπερπολυτελές «91 Athens Riviera» glamping της Grivalia Hospitality.

PECAN & CO

Οι θησαυροί των λιβανέζικων γεύσεων

Το Pecan & Co είναι ένα γυναικοκρατούμενο nuts concept store που εδώ και έναν χρόνο ο λαός της Γλυφάδας έχει λατρέψει και εσύ που δεν είσαι από εκεί πρέπει να το επισκεφτείς. Κι αυτό γιατί θα βρεις πεντανόστιμους και σούπερ τραγανούς ξηρούς καρπούς από τον Λίβανο, αλλά και άλλες λαχταριστές λιχουδιές.

Οι ξηροί καρποί δεν τηγανίζονται, αλλά ψή-

νονται όπως ξέρουν να κάνουν στον Λίβανο για να διατηρούν ατόφια γεύση και θρεπτική αξία. Θα ανακαλύψεις περισσότερες από 20 ποικιλίες. Κάποιες από αυτές που σίγουρα θα πάρεις με το τσουβάλι: καλαμπόκι BBQ, κάσιους καπνιστό, φιστίκι αράπικο με θυμάρι, στραγάλι τσίλι, αμύγδαλα καπνιστά. Για το καθημερινό σνακ ή για το τέλειο συνοδευτικό του ποτού, τώρα που έρχονται και γιορτές, οι ξηροί καρποί που θα σε προμηθεύσουν είναι ό,τι καλύτερο υπάρχει στην κατηγορία εκεί έξω.

Όμως το Pecan & Co θα το λατρέψεις και για κάτι ακόμα. Για τα αυθεντικά λιβανέζικα γλυκά ταψιού, όπως ο μπακλαβάς ή το κιουνεφέ. Ξεχωρίζουν γιατί, σαν γνήσια ανατολίτικα, είναι τραγανά και έχουν σιρόπι τόσο όσο για να μη λιγωθείς ακόμα κι αν φας λίγο παραπάνω. Αν κάνεις το πέρασμά σου από εκεί, θυμήσου να πάρεις όμως και μείγματα θυμαριού (Zaatar Mixes), γνήσια ανθόνερα από ρόδα ή άνθη πορτοκαλιάς και οπωσδήποτε αμυγδαλωτά. Ωράριο Λειτουργίας: Δευτέρα - Παρασκευή 09.00-19.00, Σάββατο 09.30-19.00.

📍 Δούσμανη 13, Γλυφάδα, 2169002025

📱 pecanandcotheshop 📷 pecanandcotheshop

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΓΛΥΦΑΔΑ ΒΟΥΛΑ

ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΕΙΑ ΠΑΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ

Τα γλυκά που αγάπησαν γενιές και γενιές!

Οσοί έχουν περάσει έξω από την οδό Παπανδρέου, στη Γλυφάδα, γνωρίζουν καλά τι σημαίνει η φράση «μοσχοβολάει ο τόπος». Το ίδιο και από την 28ης Οκτωβρίου, στην Ξάνθη. Είναι τα περίφημα Ζαχαροπλαστεία Παπαρασκευάς που με τις μυρωδιές τους μας φτιάχνουν την ημέρα! Ονειρεμένες καριόκες, αφράτα τσουρέκια, υπέροχα αμυγδαλωτά, φοβερά μελομακάρονα, φτιαγμένα με παραδοσιακή συνταγή, γεμιστά με καρύδι και σιρόπι μελιού, αξέχαστοι κουραμπιέ-

δες με φρέσκο βούτυρο και μεγάλα κομμάτια αμύγδαλο, είναι κάποιες μόνο από τις γεύσεις και τα αρώματα που συνθέτουν μια αίσθηση σχεδόν μαγική, που μένει αξέχαστη σε μικρούς και μεγάλους.

Τα Ζαχαροπλαστεία Παπαρασκευάς είναι μια οικογενειακή επιχείρηση, με ιστορία που έρχεται από το μακρινό 1926 και φήμη που ξεπερνάει τα σύνορα της Ελλάδας. Ότι θα βρείτε εδώ, τόσο στη Γλυφάδα όσο και στην Ξάνθη, παρασκευάζεται με μεράκι και μεγάλη αγάπη στο σύγχρονο εργαστήριο 1.200 τ.μ. στο Πετροχώρι Ξάνθης, πάντα με τα καλύτερα υλικά: φρέσκα αυγά και φρέσκο γάλα από την περιοχή, φρέσκο βούτυρο δικής τους παραγωγής, άριστης ποιότητας ξηροί καρποί από την ορεινή Ξάνθη. Κι εκτός από αυτά στα οποία αναφερθήκαμε, θα βρείτε και άλλα πολλά. Κεράσματα, σιροπιαστά (θεικά σαραγλί, κανταΐφια και μπακλαβάδες), βουτήματα, πατισερί, σοκολάτες αλλά και εποχιακά (θυμηθείτε το αυτό ενόψει Χριστουγέννων, ετοιμάζουν πολιτικές βασιλόπιτες που θα τις θυμάστε όλο τον χρόνο!).

Ανοικτά καθημερινά 08.30 με 21.30, ενώ όλα αυτά τα νόστιμα μπορούν να έρθουν και στο σπίτι σας κατόπιν συνεννόησης με τα καταστήματα.

📍 ΓΛΥΦΑΔΑ: Παπανδρέου 13 & Λαζαρίδη, 2108980220 /

ΞΑΝΘΗ: 28ης Οκτωβρίου 186, 2541022677

www.paparaskevas.gr

📱 ΠΑΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΕΙΟ ΞΑΝΘΗΣ

MAMY BLUE

Νέα άφιξη με αυθεντική ναπολιτάνικη πίτσα

Ναπολιτάνικο αέρα στη Γλυφάδα έφερε η άφιξη του πολύ ιδιαίτερου Mamy Blue, που άνοιξε τις πόρτες του μόλις την περασμένη εβδομάδα. Η ατμόσφαιρά του είναι αυτή που θα σας κερδίσει πρώτη. Σαν σκηνή σισιλιάνικης ταινίας, με τις λεμονιές τριγύρω να δίνουν την αίσθηση της αυλής, με πρωταγωνιστές όλους εμάς και, φυσικά, την αυθεντική ναπολιτάνικη πίτσα, για την οποία σίγουρα θα αρχίσει να συρρέει κόσμος όχι μόνο από τα νότια προάστια αλλά από όλη την Αθήνα!

Το ζυμάρι ωριμάζει από 36 έως 48 ώρες, δίνοντας μοναδικά χαρακτηριστικά στη γεύση, με τις πίτσες να ψήνονται αποκλειστικά σε ξυλόφουρνο στους 450-500 βαθμούς Κελσίου. Το σχήμα της μοιάζει με τη ρόδα του κάρου και οι Ναπολιτάνοι την ονομάζουν la pizza a "ruota di carro" και πίσω από αυτό το όνομα κρύβεται μια μικρή ιστορία που θα σας διηγηθούμε: η πίτσα αυτή εμφανίστηκε περίπου το 1500 μ.Χ. στη Νάπολι. Οι πιτσαγιόλο στις εργατικές φτωχικές συνοικίες της πόλης προσπαθούσαν να ανοίξουν το ζυμάρι όσο το δυνατόν περισσότερο, ώστε να βγουν περισσότερα και μεγαλύτερα κομμάτια για να ταΐσουν όσα περισσότερα στόματα μπορούσαν. Για αυτό και η παράδοση λέει ότι όσο πιο πλατιά ήταν η πίτσα τόσο φτωχότερη ήταν η γειτονιά. Τα χαρακτηριστικά της είναι η πολύ λεπτή και ανοιχτά διάπλατη ζύμη της και δεν είναι τυχαίο που και σήμερα στη Νάπολι σχηματίζονται ουρές για δοκιμάσουν το είδος της πίτσας αυτής στις δύο πιο χαρακτηριστικές πιτσαρίες της πόλης, την Da Michele από το 1870 και το Sorbillo από το 1935.

Να σας προτείνουμε την εξαιρετική Mamy Blue, με μοτσαρέλα Fior di Latte, gorgonzola, guanciale, καραμελωμένο κρεμμύδι και σχοινόπρασο, την πεντανόστιμη Marinara, με σάλτσα ντομάτας San Marzano, σκόρδο, ρίγανη και έξτρα παρθένο ελαιόλαδο, αλλά και τη λαχταριστή Modena, με μορταδέλα, μοτσαρέλα Fior di Latte, burratino και πέστο βασιλικού με φιστίκι Αιγίνης. Μαζί με τις πίτσες, ο κατάλογος θα σας προτείνει ορεκτικά, σαν τα ναπολιτάνικα κεφτεδάκια και την ποικιλία αλλαντικών, φρέσκιες σαλάτες (μη χάσετε την Buratta, με ψητά παντζάρια, καβουρδισμένα φουντούκια, σταφίδες και παλαιωμένο βαλσάμικο), αλλά και pasta, σαν τα λαζάνια rotolo, με ραγού μανιταριών, μυρωδικά και χειροποίητη σάλτσα ντομάτας. Όλα αυτά θα τα συνοδεύσετε τέλεια με φινό κρασί, σε φιάλη και χύμα (Τυρνάβου). Βάλτε το στο πρόγραμμα, γιατί σε λίγο καιρό για αυτή τη ναπολιτάνικη πίτσα θα μιλάει όλη η Αθήνα!

 Ανδρέα Παπανδρέου 126, Γλυφάδα, 2109600082

 mamyblue_pizza mamybluepizza

ANGELINA LE PETIT PARIS

Το επόμενο στέκι σου
στην καρδιά της Γλυφάδας

Tο ατμοσφαιρικό Angelina Le Petit Paris άνοιξε τις πόρτες του στην καρδιά της Γλυφάδας τον Οκτώβριο του 2022, σε έναν χώρο με υπέροχη διακόσμηση που παραπέμπει σε γαλλικό bistrot. Σε αυτή την όμορφη και ζεστή σάλα θα ανακαλύψεις κάτι λαχταριστό για κάθε στιγμή της ημέρας, με έμφαση στη γαλλική και την ιταλική κουζίνα. Εδώ, έχουν το αποκλειστικό coffee blend που δεν θα βρεις αλλού και τα υπέροχα brunch της γαλλικής κουζίνας, όπως τα θρυλικά

Croque Madame και Monsieur, γαλλικά κρουασάν βουτύρου, μοσοχομυριστή μπλόπιτα, σάντουιτς brioche και χειροποίητα γλυκά. Από το μεσημέρι και μετά δοκιμάστε Vitello Tonnato, εξαιρετικές pinsa, capraccio αλλά και τα χειροποίητα ραβιόλι, που φτιάχνονται καθημερινά στην κουζίνα του Angelina Le Petit Paris.

Όλα αυτά, όπως επίσης και τα πλούσια πλατό εκλεκτών τυριών κι αλλαντικών, μπορείς να τα συνοδεύσεις με ένα ωραίο ποτήρι κρασί (θα βρεις μία άκρως ενημερωμένη wine list με ετικέτες από τον γαλλικό, τον ιταλικό και τον ελληνικό αμπελώνα), μια premium σαμπάνια, ένα καπνιστό ούισκι ή ένα signature cocktail. Μήπως όλοι οι δρόμοι της Γλυφάδας και όχι μόνο οδηγούν στο Angelina Le Petit Paris !!!

Ώρες λειτουργίας: Κυριακή με Πέμπτη 09.00-00.00, Παρασκευή και Σάββατο: 09.00-02.00.

Extra tip: Το Angelina Le Petit Paris είναι διαθέσιμο και για private party.

📍 Λ. Δημάρχου Αγγέλου Μεταξά 38, Γλυφάδα 2108981126
📱 angelina_lepetit_paris_2012 🌐 ANGELINA le petit Paris

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΓΛΥΦΑΔΑ ΒΟΥΛΑ

ELLYZ

Χρώμα, άρωμα και γεύση
στη Γλυφάδα!

Aυτό το ινσταγκραμικό roz cafe brunch place γεμάτο χρώμα, λουλούδια και φανταστικά αρώματα που σε προδιαθέτουν για τέλειες γεύσεις, άνοιξε τις πόρτες του στη Γλυφάδα. Από το πρωί θα γευτείς νόστιμες pastry επιλογές όπως το Ellyz Rose Cake, το εξαιρετικό κέικ βουτύρου βανίλιας, με απαλό compote από εξωτικό λίτσι και σμέουρα και στρώσεις από cream cheese αρωματισμένο με λευκά τριαντάφυλλα. Αλλά και άλλες ιδιαί-

τερες επιλογές σε cakes, cupcakes, donuts και pancakes. Θα τα συνδυάσεις με ένα από τα καλύτερα χαρμάνια καφέ ή με μία από τις επιλογές τσαγιού που θα βρεις στο μενού.

Θα δοκιμάσεις ακόμα νόστιμο brunch που σερβίρεται ως τις 18.00 με πιάτα βασισμένα στο αυγό, όπως το Open Toast Avocado, ή ένα από τα Healthy Bowls, όπως το BUDDHA BOWL με αβοκάντο, πράσινη σαλάτα, αγγούρι, ντοματίνια, πολύχρωμη κινόα, ρεβίθια, ραπανάκι, κολοκύθι, λιαστή ντομάτα, κολοκυθόσπορους και ελαφριά σος ταχίνι. Στις επιλογές σου είναι ακόμα νόστιμες φρέσκες σαλάτες αλλά και Sandos και Burgers τα οποία μπορείς να συνδυάσεις με ένα από τα γευστικά ισορροπημένα cocktails του μενού – αγαπήσαμε το DIAMOND EYES με Skinos Mastiha, Lavender, Lime, Vanilla, Cocchi Americano και ασπράδι αυγού.

Tip Στον επάνω όροφο με την εξίσου λουλουδάτη διακόσμηση και το πιάνο μπορείς να διοργανώσεις μοναδικά events, όπως party γενεθλίων, bachelorette, baby showers ή gender reveal εκδηλώσεις.

📍 Ζησιμοπούλου 7, Γλυφάδα, 2108983614
www.ellyz.gr/el 📱 ellyzcafe 🌐 Ellyz Athens

DB.ONE

Μια ξεχωριστή γαστρονομική εμπειρία
για τους λάτρεις του κρέατος

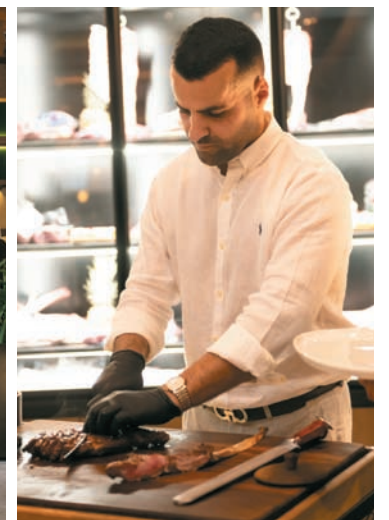
Η ρθε στη Γλυφάδα πριν από εφτά μήνες με μότο "The place to meat" κι έκτοτε αποτελεί σημείο αναφοράς για τα νότια προάστια και όχι μόνο, προσφέροντας υψηλής ποιότητας απολαύσεις στους απαιτητικούς λάτρεις του κρέατος. Σε ένα φιλόξενο χώρο ιδιαίτερης αισθητικής, ο ταλαντούχος σεφ Ulash Tunç, μαζί με την

ομάδα του, μας προσφέρουν μια ξεχωριστή γαστρονομική εμπειρία, μέσα από τις ιδιαίτερες κοπές κρεάτων, αποκλειστικά από φάρμες της Ιαπωνίας, της Αυστραλίας και της Αμερικής. Και όλα αυτά τα εκλεκτά μπορείτε να τα συνδυάσετε τέλεια με κάποια από τις φίνες ετικέτες κρασιού ή με ένα από τα εμπνευσμένα signature κοκτέιλ του καταλόγου.

Κρατήστε, ακόμη, ότι για όσους επιθυμούν μια πιο προσωπική εμπειρία, το DB.one διαθέτει μια πολυτελή ιδιωτική τραπεζαρία που μπορεί να φιλοξενήσει έως και 10 άτομα, με θέα στον κήπο, ενώ ο ατμοσφαιρικός χώρος του εστιατορίου προσφέρεται και για εταιρικά γεύματα. Πολύ συχνά, επίσης, το DB.one φιλοξενεί ξεχωριστά live shows, για τα οποία μπορείτε να ενημερώνεστε εγκαίρως από τα social media του εστιατορίου. Καθημερινά ανοικτά από τις 13.00 έως 01.00.

Extra tip: Σημειώστε ότι έχει δημιουργηθεί επιλογή set menu σε προνομιακή τιμή που σερβίρεται καθημερινά 13.00 με 17.00.

📍 Κύπρου 65, Γλυφάδα, 2108981018, 6976736982
www.db.one.gr 📱 Dboneathens 📷 thedb.one

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΓΛΥΦΑΔΑ ΒΟΥΛΑ

WINE PAIRINGS

Ολοκληρωμένη εμπειρία φαγητού και κρασιού

Ανακαλύψαμε ένα μέρος στη Γλυφάδα που έκανε τον συνδυασμό φαγητού και κρασιού εμπειρία! Hirene_di_atene και η υπόλοιπη ομάδα οινόφιλων δημιούργησαν το www.winepairings.eu. Η διαδικτυακή κάβα απέκτησε και φυσική παρουσία, στην οδό Μαραγκού 18 στη Γλυφάδα. Ο επισκέπτης μπορεί να περιπλανηθεί στην κάβα του καταστήματος με 500

plus ετικέτες κρασιού κατά 90% από Ελλάδα, Ιταλία, Γαλλία και Ισπανία. Με τη βοήθεια του οινολόγου επιλέγει κανείς μια φιάλη και με ένα πρωτοποριακό μηχάνημα rapid cooler σε 5 λεπτά είναι έτοιμη στη σωστή θερμοκρασία να το απολαύσει!

Στο delicatessen ανακαλύψαμε διάφορες νοστιμιές από όλη τη Μεσόγειο για να φτιάξουμε ένα όμορφο δώρο για τους φίλους μας ή ένα εταιρικό καλάθι. Από Παρασκευή έως και Δευτέρα το Winepairings.eu λειτουργεί από τις 17.00 ως bar και bistro με 12 πρωτότυπα πιάτα. Ανάμεσα σε αυτά βρήκαμε από ιταλικό street food με riadina, ελληνικό caprese με τυρί Άνδρου Λούβαρη και δυόσμο, αλλά και μία ταλιάτα με παλαιωμένο μοσχάρι 50 ημερών. Στον κατάλογο κάθε πρόταση φαγητού συνοδεύεται με μία οινική πρόταση. Εύκολο! Κάθε Παρασκευή απολαμβάνουμε σε προσφορά πρωτότυπα spritz 1 + 1. Winepairings.eu θα ξαναπάμε σίγουρα!

📍 Μαραγκού 18, Γλυφάδα, 21 0894 1511 📱 winepairings.eu 📷 wine_pairings_eu

HOMELIER

Η πιο όμορφη έξοδος
για τα ψώνια των
γιορτών

Στην Αγίου Ιωάννου 26, στη Βούλα, θα απολαύσεις την πιο όμορφη έξοδο για τα ψώνια των γιορτών και θα βρεις ό,τι επιθυμείς για το σπίτι σου. Από λευκά είδη και διακοσμητικά μέχρι εργαλεία και μηχανήματα για τον κήπο σου. Ενόψει Χριστουγέννων θα προμηθευτείς πανέμορφα διακοσμητικά για να στολίσσεις το σπίτι σου ή να προσφέρεις όμορφα δώρα σε αγαπημένα πρόσωπα. Ρίξε μια ματιά στο e-shop Homelier.gr και τσέκαρε τις συλλογές από κοντά με την πρώτη ευκαιρία.

📍 Αγίου Ιωάννου 26, Βούλα, 2108951357

www.homelier.gr Homelier homeliergr

LE CAFÉ

όπως λένε και
οι Γάλλοι, αλλά
στη Γλυφάδα!

Το Le Café είναι μόλις ενός μήνα, αλλά ήδη ένα πολύ ψαγμένο ανερχόμενο στέκι στην κατηγορία French Crust Bistro & Café.

Σε περιμένει να απολαύσεις με παριζιάνικη διάθεση τον καφέ σου από τις 6:30 το πρωί μέχρι τις 7 το απόγευμα. Στον ζεστό και φιλόξενο χώρο του θα δοκιμάσεις ένα από τα πιο δυνατά χαρμάνια εκεί έξω, αυτό της Hausbrandt Gourmet 100% Arabica. Και σίγουρα θα το συνοδεύσεις με αλμυρές και γλυκές λιχουδιές,

όπως είναι τα ολόφρεσκα μίνι μπαγκετίνια, τα μοσχομυριστά κρουασάν βουτύρου ή τα λαχταριστά γεμιστά μπισκότα.

Αν ο δρόμος του καφέ σου περνάει από τη Γούναρη στη Γλυφάδα, τόλμησε τη γαλλική εκδοχή του. Αν πάλι δεν έχεις τον απαιτούμενο χρόνο, αλλά κινείσαι στην ευρύτερη περιοχή, πάρε delivery στο σπίτι ή στο γραφείο, τηλεφωνικά ή μέσω Efood/Wolt, και θα μας θυμηθείς!

📍 Δημητρίου Γούναρη 82, 2109690124

Le Café lecafe_glyfada

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΓΛΥΦΑΔΑ ΒΟΥΛΑ

MONOPOLY REAL ESTATE AGENCY

Εδώ τα ακίνητα κινούνται!

τα πάντα: κατοικίες, επαγγελματικά κτίρια, καταστήματα, γραφεία, ξενοδοχεία, οικόπεδα.

Στο Monopoly θα αναλάβουν, επίσης, την έκδοση Golden VISA, τη διαχείριση ακινήτων, την ανακαίνιση ακινήτων συνεργαζόμενοι με επαγγελματίες του κλάδου, την επαγγελματική φωτογράφιση ακινήτων από επαγγελματίες φωτογράφους, φωτογράφιση 360 μοιρών, ακόμη και τη φωτογράφιση με drone για λίψεις οικόπεδων και μονοκατοικιών από ψηλά. Παράλληλα, οι τραπεζικοί του σύμβουλοι μπορούν να σας ενημερώσουν αλλά και να αναλάβουν την έκδοση του δανείου σας.

Μπειτε στην ενημερωμένη και εύχρηστη ιστοσελίδα του για να δείτε τις ειδικές κατηγορίες που σας προτείνει, όπως αποκλειστικές, ακίνητα για Golden Visa, ευκαιρίες, παραθαλάσσια, επενδυτικά και για βραχυχρόνια μίσθωση ακίνητα. Γιατί, όπως λένε στο Monopoly, εδώ τα ακίνητα κινούνται!

Extra tip: Το Monopoly είναι μέλος του Συλλόγου Μεσιτών Αστικών Συμβάσεων (ΣΜΑΣΑΑ) από το 1991 και της Διεθνούς Ομοσπονδίας Επαγγελματιών Ακινήτων (FIABCI) από το 1999.

📍 Αγίου Νικολάου 55 & Οινόης, Γλυφάδα, 2109603023, 2109602739,

www.monopoly-realestate.gr Monopolyrealestate monopoly.realestate.gr

ΚΕΜΠΑΠΤΖΙΔΙΚΟΝ ΤΟ ΓΝΗΣΙΟΝ

Θα βρεις αυτό που λέει και το όνομά του!

Αν ρωτήσεις του κατοίκους των νοτιών προαστίων πού θα φας καλό παραδοσιακό κεμπάπ, θα σε στείλουν στη Βούλα, στην πλατεία, στο Γνήσιον. Στο Κεμπαπτζίδικο που κουβαλάει συνταγές από το 1922. Το σίγουρο είναι ότι δεν θα χάσεις, γιατί θα απολαύσεις το γνωστό ανατολίτικο

έδεσμα όπως το έκαναν οι παππούδες μας από τη Μικρά Ασία! Με εξαιρετικής ποιότητας φρέσκο κρέας αρνίσιο ή μοσχάρι, καλοψημένο και χορταστικό. Θα το πάρεις τεμάχιο ή μερακλίδικη μερίδα. Σε ισκεντέρ ή σε γιαουρτλού εκδοχή. Θα δοκιμάσεις ακόμα σουτζούκι και παστουρμά που θα γλείφεις τα δάχτυλά σου αλλά και κλασικές πίτες – τυλιχτά ή καλαμάκια της επιλογής σου. Όλα τα κρέατα είναι φρέσκα με μαρινάδες ημέρας και γενικότερα, ότι έρθει στο πιάτο σου είναι χειροποίητο. Σε κάθε μπουκιά θα «σκάνε» στο στόμα σου τα εξαιρετικά μπαχάρια και οι τέλειες χειροποίητες σάλτσες. Να δοκιμάσεις οπωσδήποτε κοντοσουβλί, χοιρινό ή κοτόπουλο (και σε τυλιχτό) και αν πας με μεγάλη παρέα να πάρεις μία «γνήσια» ποικιλία – θα μας θυμηθείς. Βρες το Γνήσιο σε Βούλα και Καισαριανή 12.00-01.00 καθημερινά αλλά και στο E-food ή Wolt.

📍 Βασιλέως Παύλου 82, Βούλα, 2108951131

www.kbb1922.com 📱 Κεμπαπτζίδικο «Το Γνήσιον» 📷 kebaptognision

ΑΦΙΕΡΩΜΑ **ΓΛΥΦΑΔΑ** **ΒΟΥΛΑ**

QUEEN BURGER

45 χρόνια αυθεντικό Burger House

Το Queen Burger για τους πιστούς δεν είναι η ανακάλυψη της Αμερικής αλλά είναι το μέρος που ανακάλυψαν την Αμερική – συγκεκριμένα την κουζίνα της – το 1978. Πριν από τις μεγάλες αλυσίδες και πριν από την εποχή που το burger γίνεται επιστήμη, εκεί σε αυτό τον γεμάτο αναμνήσεις χώρο φτιάχτηκε για πρώτη φορά το περίφημο σάντουιτς μπιφτέκι με ψωμί.

Χωρίς κανένα διάλειμμα όλα αυτά τα χρόνια στο Queen θα γευτείς την πιο γνήσια εκδοχή του burger. Με 100% μοσχάρι κιμά εκλεκτό χωρίς προσθήκη αλατιού, πιπεριού και άλλων μπαχαρικών το ζουμερό μπιφτέκι θα ψηθεί μπροστά στα μάτια σου. Έπειτα θα μπει ανάμεσα σε αφράτο ψωμί το οποίο είναι ειδική παραγγελία για το μεπρεκεράδικο και θα το απολαύσεις σε όποια εκδοχή θες: Κλασικό cheeseburger, με bacon, με διπλό, με BBQ ή με Cheddar. Θα δοκιμάσεις ακόμα Chicken Burgers με φρέσκο παναρισμένο κοτόπουλο και όλα αυτά θα τα συνοδεύσεις με φρεσκοκομμένες τηγανητές πατάτες μαγο, Στο Queen θα βρεις ακόμα φανταστικό hot dog, μερίδες, αλλά και φρέσκες σαλάτες.

Μην παραλείψεις να παραγγείλεις και βάφλα από τις λίγες με χειροποίητο μείγμα και οπτοπωτικό μηχανής, όπως παλιά. Να θυμάσαι ότι στο Queen δεν τα πάνε καλά με τα προπαρασκευασμένα και έχεις τη σιγουριά ότι τρως αληθινό φαγητό.

📍 Γιαννιτσοπούλου 3, Γλυφάδα, 2108980747, 2108980332

www.queenburger.gr 📱 Queen Burger Glyfada

ΤΟ ΒΟΥΛΙΩΤΙΚΟ

Το νέο στέκι της Βούλας έχει θαλασσινούς μεζέδες κι εξαιρετικές τιμές

Άνοιξε μόλις πριν λίγες μέρες και ήδη συζητιέται πολύ. Πιθανότατα γιατί το Bouliviotiko με την απαστράπτουσα καθαριότητά του, την απροσποίητη φιλοξενία των ανθρώπων του και τις γαργαλιστικές μυρωδιές που βγαίνουν από την κουζίνα του είναι ένα μεζεδοπωλείο που έλειπε από την περιοχή. Βασική αρχή της φιλοσοφίας του είναι η καλύτερη δυνατή σχέση ποιότητας-τιμής, πράγμα που σημαίνει ότι ο τελικός λογαριασμός θα σας εκπλήξει θετικά!

Όπως λένε οι ίδιοι οι ιδιοκτήτες: «σε μια εποχή που η έξοδος για φαγητό είναι δύσκολη υπόθεση για τους πολλούς, εμείς φτιάξαμε τιμές για όλους». Έτσι, στο μενού του θα συναντήσετε ενδιαφέροντα πιάτα (κυρίως θαλασσινούς μεζέδες, αλλά όχι μόνο), ποιοτικά τσίπουρα, ούζα και καλό κρασί σε τιμές κάτι παραπάνω από καλές. **Extra tip:** Για την πρώτη γνωριμία το Bouliviotiko προσφέρει 10% έκπτωση στον λογαριασμό σας μέχρι και τις 10/12/2023.

📍 Στρατάρχη Παπάγου 28, Βούλα, 2108991909

ΕΛΛΑΔΙΚΟΝ

Το παντοπωλείο με όλα τα καλά της Ελλάδας!

Στο Ελλαδικόν θα βρεις διαλεκτά προϊόντα μικρών παραγωγών και συνεταιρισμών. Με μια ματιά, θα εντοπίσεις ελληνικά βούτυρα καρπών, όσπρια και ρύζια νέας εσοδείας και φρέσκα ζυμαρικά. Ακόμα παξιμάδια, χειροποίητα παραδοσιακά γλυκά, τοπικά αλκοολούχα ποτά, κρασί από μικρά οινοποιεία, γκαζόζες και πολλά άλλα. Μέχρι και χειροποίητα chips από ελληνικές πατάτες! Σίγουρα γνήσιο

μέλι – αν προλάβεις και αυτό που παράγουν οι ίδιοι. Θα βρεις ακόμα εξαιρετικά παρθένο ελαιόλαδο και μάλιστα σε τιμές λογικές. Πέρα από την ποιότητα στο τραπέζι σου, ψωνίζοντας από το Ελλαδικόν, στηρίζεις την εγχώρια παραγωγή που κρατάει ψηλά τη σημαία της παράδοσης. Ωράριο λειτουργίας: Δευτέρα με Παρασκευή 09.00-15.00 & 17.30-21.00, Σάββατα 09.00-16.00.

📍 Αττικής 2, Γλυφάδα, 2109612616

📌 ΕΛΛΑΔΙΚΟΝ ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟ 📌 elladikon_pantopoleio

ΑΦΙΕΡΩΜΑ **ΓΛΥΦΑΔΑ** **ΒΟΥΛΑ**

**TASTE
ATHENS
VOICE**

follow @tastevoice on **Instagram**

tag your pics with **#tastevoice** to be featured

Taste lovers, join us!

ΣΙΝΕΜΑ

Του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΪΜΑΚΗ

critic's CHOICE

Ναπολέων (NAPOLEON) **½

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Ρίντλεϊ Σκοτ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Χοακίμ Φίνιξ, Βανέσα Κέρμπι, Ταχάρ Ραχίμ, Ρούπερτ Έβερετ

Η άνοδος και η πτώση του Ναπολέοντα Βοναπάρτη. Η ιστορία του κορυφαίου Γάλλου στρατηλάτη παρουσιάζεται όχι μόνο μέσω των στρατιωτικών δεξιοτήτων του, ειδικά στο κομμάτι του σχεδιασμού στη σκακιέρα των πολεμικών συγκρούσεων, αλλά πρωτίστως μέσω της εκρηκτικής σχέσης του με την Ιωσήφίνα ντε Μποαρνέ.

Υπάρχει μια λοξή ματιά εκ μέρους του Ρίντλεϊ Σκοτ που μετατρέπει τη φιλόδοξη βιογραφία του Ναπολέοντα σε ένα weird φιλμ, όπου ο «βασιλιάς παρουσιάζεται γυμνός». Ίσως πιο γυμνός από όσο θα έπρεπε. Τι εννοούμε με αυτό; Ότι ο Βρετανός σκηνοθέτης, που θυμίζουμε ότι ξεκίνησε την κινηματογραφική σταδιοδρομία του το 1977 και πάλι με τους ναπολεόντιους πολέμους (οι υπέρροχοι «Μονομάχοι» με τον Κιθ Καραντιάν και τον Χάρβεϊ Καϊτέλ), επιστρέφει στην αγαπημένη του ιστορική εποχή, με τη διαφορά ότι αποδυναμώνει αισθητά το ηρωικό στοιχείο για χάρη μιας πιο σαρδόνιας ματιάς. Υπάρχουν σκηνές στο φιλμ όπου τούτη η κατάμαυρη ειρωνεία προκαλεί ευχάριστες εκπλήξεις (μια αποδόμηση ουσιαστικά του ηρωικού πολεμικού ιδεώδους), αλλά και αντιφατικά συναισθήματα ή σκιώδη σημεία γύρω από τον Βοναπάρτη, που παρουσιάζεται μεν ως μια στρατιωτική ιδιοφυία αλλά και τρομερά συμπλεγματικός. Ειδικά στο κομμάτι που αφορά στη σχέση εξάρτησης με την Ιωσήφίνα, ο Βοναπάρτης μοιάζει με ένα άβουλο πλάσμα που αδυνατεί να σταθεί στο ύψος —κι όχι μόνο λόγω του χαμηλού αναστήματος του— της δυναμικής και χειραφετημένης συντρόφου του, η οποία πριν γνωρίσει τον Ναπολέοντα είδε τον αριστοκρατικής καταγωγής άντρα της να πέφτει θύμα της μανίας του Ροβεσπιέρου για την γκιλοτινή, την περίοδο της εγκαθίδρυσης του «βασιλείου του τρόμου». Η Βανέσα Κέρμπι είναι εξαιρετική στον ρόλο της σαγηνευτικής Ιωσήφίνας, ενώ ο Φίνιξ παλεύει με τους δαίμονες του χαρακτήρα του για να βρει μια σταθερή βάση να στηριχτεί χωρίς να τα καταφέρνει πάντα, θύμα κι αυτός της τάσης του Σκοτ να φτιάξει μια πειραγμένη και ακραία βιογραφία. Το πρώτο μέρος του φιλμ παρ' ότι είναι αποσπασματικό, με την αφήγηση να μοιράζεται σε διαφορετικούς χρόνους, παρουσιάζει τεράστιο ενδιαφέρον. Εδώ ο Σκοτ δείχνει ίσως την πιο ρεαλιστική, πειστική εκδοχή του Ναπολέοντα. Από τη θριαμβευτική νίκη στην Τουλόν, που σημάδεψε τη μετέπειτα πορεία του ως την ανάμειξή του με την πολιτική και φυσικά τη γνωριμία του με την Ιωσήφίνα, ο στρατηγός Ναπολέων μοιάζει με έναν κανονικό άνθρωπο που κάποια στιγμή αποκτά τρομακτικά αφύσικη δύναμη, την οποία φυσικά δεν μπορεί να διαχειριστεί κατάλληλα. Οι ντελικάτες και χιουμοριστικές σκηνές σε αυτό το μέρος αγγίζουν τα όρια μιας ανελέητης σατιρικής βιογραφίας. Όμως όσο η πλοκή προχωρά, το δράμα κερδίζει μέτρα στο πεδίο της μάχης και καταλήγει σε μια μάλλον ρουτινιάρικη διεκπεραίωση. Ακόμη κι έτσι πάντως υπάρχουν σημεία που η σκηνοθετική μαεστρία του Σκοτ στις πολεμικές σκηνές (από το Άουστερλιτς μέχρι το Βατερλώ) μας αφήνουν κυριολεκτικά άναυδους.

ΑΚΟΜΗ

▶▶▶ Το περιπετειώδες δράμα «Ο δρόμος της εξιλέωσης» (*Desperation Road*) ** της Ναντίν Κρόκερ, με τους Γκάρρετ Χέντλαντ, Γουίλιαμ Φιτζέραλντ και Μελ Γκίμπσον, αφηγείται την ιστορία δύο απόκληρων που βλέπουν τις πορείες τους να συναντιούνται ύστερα από ένα παιχνίδι της μοίρας. Το σενάριο αποτελεί διασκευή του ομότιτλου μυθιστορήματος του Μάικλ Φάρις Σμιθ. ▶▶▶ Το νέο φιλμ της Ανιέσκα Χόλαντ «Πράσινα σύνορα» είναι ένα δράμα για το προσφυγικό που εκτυλίσσεται στα σύνορα Πολωνίας-Λευκορωσίας. ▶▶▶ Μια νέα πυρετώδης και ντελιριακή αλληγορία του Κιρίλ Σερεμπρένικοφ («Πιστός») πάνω στη σύγχρονη ρωσική πραγματικότητα είναι ο υπερβολικά σχηματικός «Πυρετός του Πετρόφ» ** που μπλέκει συνεχώς τη φαντασία με την πραγματικότητα αλλά με άνιστα αποτελέσματα.

JUST THE NOTES

Κόκκινος ουρανός ***
Τα στοιχεία της φύσης και της ζωής του Κρίστιαν Πέτζολντ

Ναπολέων **½
Αυτοκρατορικός και αυτοκαταστροφικός

Ευχή **
Με την ευχή μας για τα 100 χρόνια Ντίσνεϊ

Με τα μάτια της Νταλβά (Dalva) ***
Παιδική αθωότητα που σκλαβώνει

Ο δρόμος της εξιλέωσης **
Η μοίρα παίζει νοσηρά παιχνίδια

Πράσινα σύνορα *
Ενωμένη Ευρώπη χωρίς λύση στο προσφυγικό

Πυρετός του Πετρόφ **
Η ρωσική κοινωνία που νοσεί

* ΑΔΙΑΦΟΡΗ
** ΜΕΤΡΙΑ
*** ΚΑΛΗ
**** ΠΟΛΥ ΚΑΛΗ
***** ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΗ

Μπαίνουμε σε προ-οσκαρική περίοδο

Κόκκινος ουρανός (ROTER HIMMEL) ***

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Κρίστιαν Πέτζολντ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Τόμας Σούμπερτ, Πάουλα Μπιρ, Έβο Τρεμπς

Σε ένα μικρό εξοχικό στη Βαλτική θάλασσα συγκεντρώνονται τέσσερις νέοι. Οι ανώδυνες και σχετικά ξένοιαστες μέρες τους διακόπτονται απότομα όταν το κοντινό δάσος αρπάζει φωτιά.

Παλιοί και νέοι φίλοι προσπαθούν να μάθουν ο ένας τα χούγια του άλλου, αλλά οι μικρές σπίθες που θα ανάψουν μεταξύ τους θα μετατραπούν γρήγορα σε μια καταστροφική πυρκαγιά που θα αφήσει μόνο «αποκαΐδια». Η φωτιά που πυρώνει την καλλιτεχνική δημιουργία αλλά και η φωτιά που αναδεικνύει τα ερωτικά συναισθήματα, τη ζήλεια και τις ανασφάλειες μεταξύ των μελών της παρέας. Το ερωτικό γαϊτανάκι που στήνεται γύρω της έχει τη λογική του συγκρουσιακού χαρακτήρα ανάμεσα στους διαφορετικούς τύπους, αλλά σε μια δεύτερη ανάλυση δηλώνει πως κάτω από την επιφάνεια αυτού του δράματος χαρακτήρων κρύβεται μια επικείμενη οικολογική καταστροφή.

Ευχή (WISH) **

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Κρις Μπακ, Φον Βερασάνθρον ΜΕΤΙΣ ΦΩΝΕΣ ΤΩΝ: Αριάννα Ντε-Μπούζ, Κρις Πάιν, Άλαν Τάντικ και στα ελληνικά: Ερασμία Μαρκίδη, Χρήστος Θάνου, Ανδρέας Ευαγγελάτος

Στο μαγικό βασίλειο των Ρόζας όπου ο εγωπαθής βασιλιάς Μανίφικο έχει τη δύναμη να εκπληρώνει ευχές (αλλά σπανίως το κάνει), η νεαρή ιδεαλίστρια Άσα κάνει μια ευχή τόσο δυνατή που την ακούει μια κοσμική δύναμη.

Η νέα ταινία της Ντίσνεϊ έρχεται από την ομάδα που μας χάρισε το «Ψυχρά κι ανάποδα». Χωρίς να βρίσκεται σε... πλήρη φόρμα, χιούμορ, τραγούδι, χορός και διδακτικά μηνύματα εναλλάσσονται σαν να βρίσκονται στον αυτόματο πιλότο, με εμφανή την αγχωτική προσπάθεια των δημιουργών να προσδώσουν στην ιστορία στοιχεία εκμοντερνισμού. Αν και δεν τα καταφέρνουν απόλυτα (πολυάριθμες οι ντισνεϊκές αυτοαναφορές που ίσως να ξενίσουν το μέσο θεατή) το τελικό αποτέλεσμα είναι ικανοποιητικό και με έντονο νοσταλγικό χρώμα. Η «Ευχή» είναι φτιαγμένη με τέτοιο τρόπο ώστε να την απολαύσουν κυρίως οι φαν των παιδικών μιούζικαλ, των νεαροδιστοριών και φυσικά οι λάτρεις των ταινιών της Ντίσνεϊ.

Με τα μάτια της Νταλβά (DALVA) ***

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Εμανουέλ Νικό ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Αλέξις Μανέντι, Ζέλντα Σαμόν, Φαντά Γκίρασι

Η 12χρονη Νταλβά μια μέρα βλέπει την αστυνομία να εισβάλει στο σπίτι και την χωρίζουν με το ζόρι από τον πατέρα της τον οποίο οδηγούν στη φυλακή. Εκείνη μπαίνει σε ένα κέντρο υποδοχής έκτακτης ανάγκης για εφήβους.

Μια σοκαριστική υπόθεση παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης γίνεται ένα τρυφερό χρονικό ενηλικίωσης που δεν εκβιάζει τη συγκίνηση και προκαλεί εύστοχες απορίες για την εύθραυστη παιδική ψυχολογία. Η μικρή Νταλβά λειτουργεί σαν ένας ισότιμος συζητητής με τους κοινωνικούς λειτουργούς που έχουν αναλάβει την προσαρμογή στα νέα δεδομένα της ζωής της. Η καταπληκτική νθοποιός που υποδύεται την Νταλβά στο τολμηρό σκηνοθετικό νηπιούτο μεγάλο μήκους της Εμανουέλ Νικό είναι αποκάλυψη. Το φιλμ απέσπασε αρκετά βραβεία σε διεθνή φεστιβάλ, μεταξύ των οποίων το βραβείο της FIPRESCI στο «Ένα Κάποιο Βλέμμα» του φεστιβάλ των Καννών και το βραβείο υποσχόμενης νθοποιού.

«Φοβάμαι να μείνω μόνη» (Με τα μάτια της Νταλβά)

ΒΙΒΛΙΟ

Επιμέλεια:
ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΜΠΙΡΜΠΛΗ

«Η δύναμη της τελετουργίας»

Το βιβλίο του Δημήτρη Ξυγαλάτα για τις συμβολικές πράξεις που μας ενώνουν, μας χωρίζουν και μας εμπνέουν, από τις εκδόσεις Διόπτρα

Του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΑΤΣΟΥΚΑ

Η γκάμα των τελετουργικών συμπεριφορών που μνημονεύονται στο βιβλίο του ανθρωπολόγου Δημήτρη Ξυγαλάτα είναι πραγματικά τεράστια. Η μαυροφορεμένη γυναίκα που σέρνεται στα μαρμάρια σκαλοπάτια της Παναγιάς της Τήνου, ο Μωαμεθανός που νηστεύει κατά το Ραμαζάνι, ο Ταϊλανδέζος τασοίστης που τρυπιέται προς τιμήν των Εννέα Θεών με οτιδήποτε μπορεί να φανταστεί κανείς, από μαχαίρια και σουβλες, μέχρι κέρατα και ομπρέλες... Αλλά και το τσουγκρίσμα των αυγών, ο δικαστής που κραδαίνει το σφυρί του, ο τζογαδόρος που φιλάει τα ζάρια, η έπαρση της σημαίας σ' ένα στρατόπεδο και μια προεδρική ορκωμοσία, η πρόποση σ' ένα δειπνο, μια τελετή αποφοίτησης από το πανεπιστήμιο... Ανεξάρτητα από το αν ανήκουν σε θρησκευτικό ή κοσμικό πλαίσιο, όλες αυτές οι δραστηριότητες είναι τυποποιημένες, επαναληπτικές και δίνουν στην εκάστοτε περίπτωση ένα ορισμένο νόημα και σπουδαιότητα. Η νοηματοδότηση μιας περίπτωσης ως σημαντικής είναι αυτό που διαχωρίζει τις τελετουργίες από άλλες, επίσης στερεοτυπικές αλλά λιγότερο ξεχωριστές πράξεις, όπως είναι οι συνήθειες. Για παράδειγμα, το να πλένουμε τα δόντια μας κάθε βράδυ έχει έναν χρηστικό σκοπό, την στοματική υγιεινή. Το νόημα της συγκεκριμένης πράξης απορρέει από την άμεση λειτουργία της – η πράξη είναι αιτιωδώς διαυγής. Αν αντί γι' αυτό, χαριτολογεί ο συγγραφέας, κουνούσαμε κάθε βράδυ την οδοντόβουρτσα στον αέρα, θα ήμασταν

πο κοντά στην τελετουργία. Ο λόγος είναι πως οι τελετουργίες είναι αιτιωδώς αδιαφανείς, δηλαδή δεν είναι χρηστικές και δεν συνδέονται με κάποιο αποτέλεσμα με τρόπο ώστε να μπορεί να ειπωθεί ότι το προκαλούν. Ένα σκαλιστό ποτήρι σε μια αρχαιολογική ανασκαφή που όμως είναι πολύ μικρό για να πιει κανείς απ' αυτό και έχει μια τρύπα στον πάτο του, χαρακτηρίζεται ως τελετουργικό. Παρομοίως, υπάρχουν ακολούθιες πράξεις που δεν μπορεί κανείς να πει ότι είναι λειτουργικές με την έννοια ότι επιτελούνται για να επιτευχθεί ένα συγκεκριμένο αποτέλεσμα. Απαιτούν παρ' όλα αυτά την προσήλωσή μας καθ' ότι περιέχουν συμβολικές κινήσεις που πρέπει να θυμόμαστε και να εκτελούμε με πιστότητα. Ο κουμπάρος ή η κουμπάρα σ' έναν ελληνικό ορθόδοξο γάμο πρέπει ν' αλλάξει τρεις φορές τα δαχτυλίδια στα δάχτυλα του γαμήλιου ζευγαριού, όπως και τα στέφανα στα κεφάλια τους. Ο ιερέας πρέπει να διαβάσει τρεις προσευχές και το ζευγάρι πρέπει να πιει τρεις γουλιές κρασί από το ίδιο ποτήρι πριν χορέψουν τον χορό του Ησαΐα – τρεις φορές τον γύρο ενός τραπεζιού που συμβολίζει την Αγία Τράπεζα. Τίποτα απ' αυτά δεν έχει νομική βαρύτητα, τον γάμο τον πιστοποιεί το υπογεγραμμένο και σφραγισμένο επίσημο έγγραφο που κατατίθεται στο Ληξιαρχείο. Στον κοινό νοου, ωστόσο, η γαμήλια τελετή είναι που επικυρώνει τον γάμο και όχι τα σχετικά έγγραφα...Τι είναι αυτό που ωθεί τους ανθρώπους σε όλα τα μήκη και πλάτη της γης να αφιερώνουν τόσο προσοχή και χρόνο σε τυποποιημένες, συχνά αρκετά παράξενες ή κι επώδυνες δραστηριότητες όπου στόχος δεν είναι το αποτέλεσμα αλλά, μάλλον, η ίδια η πράξη; Αυτή είναι η ερώτηση που καθόρι-

σε την ακαδημαϊκή πορεία του συγγραφέα, όπως μας αποκαλύπτει ο ίδιος στο τέλος του εισαγωγικού κεφαλαίου, «*Το Παράδοξο της Τελετουργίας*». Μέχρι εδώ, βρισκόμαστε μόλις στη σελίδα 20 ενός βιβλίου 270 σελίδων και οι ενδείξεις είναι ότι έχουμε στα χέρια μας ένα συναρπαστικό ανάγνωσμα. Ένας καθόλου αμελητέος λόγος είναι οι πρωτοπρόσωπες αναφορές του Ξυγαλάτα στις εμπειρίες του σαν ερευνητής πεδίου σε διάφορες κουλτούρες από την Ελλάδα μέχρι τον μακρινό Μαυρίκιο (βλ. την απροσχεδιασμένη συμμετοχή του εκεί σε τελετή πυροβολίας!). Η χαρακτηριστική μορφή του ανθρωπολόγου του 19ου αιώνα ήταν ένας γενειοφόρος ηλικιωμένος άντρας που καθόταν άνετα στο γραφείο του κάπου στη Βρετανία, καπνίζοντας την πίπα του και διαβάζοντας αναφορές ταξιδιωτών και ιεραποστόλων για τους «πρωτόγονους» κάποιων εξωτικών χωρών. Πλέον, και ειδικά μετά τον αναθεωρητή Μαλινόφσκι, η απόσταση ανάμεσα στον ανθρωπολόγο και το αντικείμενο μελέτης του εξαλείφεται: μπαίνει στα σπίτια των ανθρώπων, κάθεται στο τραπέζι τους, ταξιδεύει μαζί τους στη θάλασσα και, ενίοτε, περπατάει δίπλα τους πάνω σε αναμμένα κάρβουνα.

Ένας δεύτερο σημείο ενδιαφέροντος είναι η διεπιστημονική βάση από την οποία αρδεύονται οι ανθρωπολογικές μέθοδοι. Όχι μόνο η εθνογραφία, η αρχαιολογία και η θεωρία της εξέλιξης αλλά και τα στατιστικά μοντέλα και η ανάπτυξη νέων τεχνολογιών στη βιοχημεία και την εγκεφαλική απεικόνιση, επιτρέπουν την προσέγγιση ζητημάτων που ήταν δυσπρόσιτα στο παρελθόν. Για παράδειγμα, είμαστε για πρώτη φορά σε θέση, με τη βοήθεια φορητών αισθητήρων, να μελετήσουμε τι συμβαίνει στο σώμα των ανθρώπων όταν συμμετέχουν σε ακραία επώδυνες τελετουργίες, όπως η πυροβολία.

Στη συγκεκριμένη πρακτική, τα ευρήματα καταδεικνύουν το πώς μια βαθύτατα προσωπική εμπειρία γίνεται ταυτόχρονα βαθύτατα συλλογική. Οι αισθητήρες καταγράφουν κατά τη διάρκεια της τελετής τους παλμούς της καρδιάς να κορυφώνονται στη μέγιστη καρδιακή συχνότητα των 200 bpm! Το ίδιο όμως καταγράφεται και στους αισθητήρες όχι μόνο όσων περπατούν πάνω στα κάρβουνα, αλλά και στους κοντινούς ανθρώπους τους που τους παρακολουθούν. Η ίδια οριακή σωματική αντίδραση διαχέεται σε όλη την ομάδα που μοιράζεται συναισθηματικούς δεσμούς. Αυτό που οι συμμετέχοντες περιγράφουν ως «αδύνατον να μπει σε λόγια» μπορούμε πλέον να το μεταφράσουμε στην εικόνα μιας συλλογικής καρδιάς. Το περίεργο είναι ότι ενώ το σώμα βρίσκεται σε τέτοια ακραία διέγερση, η υποκειμενική εμπειρία του πυροβάτη σταθερά μιλάει για μια αίσθηση απόλυτης ηρεμίας και γαλήνης.

Νομίζω αρκεί να σταθούμε σε αυτό. Υπηρετώντας την επιστήμη του με πάθος, ευρηματικότητα και προσωπική επένδυση, ο Ξυγαλάτας, εγκαινιάζει καινούργιο έδαφος στην κατανόηση του «τελετουργικού όντος». Παρά την ενίοτε υπερβολική προσκόλλησή του στη θεωρία της εξέλιξης, οι προεκτάσεις όσων περιγράφονται στο βιβλίο είναι τόσο γόνιμες όσο και αιγιματικές. Εκπληρώνει δηλαδή, ακριβώς τον στόχο της επιστήμης – να δίνει μορφή σε καινούργια ερωτήματα προς διερεύνηση. **Α**

**ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ
ΜΕ ΑΙΤΙΑ**

Μια ελπιδοφόρα αφήγηση για το σύμπαν μετά τον Αϊνστάιν

Του ΑΡΗ ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ

Όλοι γνωρίζουμε την περίφημη φράση του Αϊνστάιν «*Ο Θεός δεν παίζει ζάρια*». Τι εννοούσε, ωστόσο, με αυτή του την ατάκα ο μεγάλος εκείνος φυσικός επιστήμων; Ότι ο Θεός δεν παίζει ζάρια αλλά μπορεί να τον συναντήσουμε σε κάποιο καζίνο σκυμμένο πάνω από μια ρουλέτα; Ή ότι προτιμάει το μπλακ τζακ σε κάποια πιο ηριβέ αίθουσα; Ή, αν βρίσκεται στο Μπαλί, ότι αρέσκεται να βάζει στοιχήματα στις κοκορομαχίες; Δεν αποκλείεται βέβαια να συχνάζει στις ιπποδρομίες του Άσκοτ – εκεί όπου οι αριστοκράτες της υψηλής κοινωνίας δοκιμάζουν τα καινούργια καπέλα τους. «*Ο Θεός δεν παίζει ζάρια*». Με αυτή του τη φράση ο Αϊνστάιν ήθελε να μας βεβαιώσει ότι οι νόμοι του σύμπαντος είναι έτσι φτιαγμένοι που δεν πρόκειται να αλλάξουν με μια ζαριά που θα ρίξει κάποιος βαριεστημένος Δημιουργός. Οι νόμοι του σύμπαντος παγιώθηκαν τη στιγμή της Μεγάλης Έκρηξης και έκτοτε παραμένουν ψυχροί και αναλλοίωτοι – όπως το πρόσωπο ενός παίκτη πόκερ. Ο χρόνος, στενά υφασμένος με τον χώρο, είναι ουσιαστικά ακίνητος, δεν υπάρχει εξέλιξη στο σύμπαν, κι αν υπάρχει αυτή δεν έχει να κάνει με ντόρτια και εξάρες.

Ο καθηγητής John F. Haught, έχει άλλη άποψη. Στο βιβλίο του αυτό, με τον έξυπνο τίτλο «*Ο Θεός μετά τον Αϊνστάιν*», επιχειρεί μια διαφορετική κοσμοθεώρηση για το μεγάλο βιβλίο του σύμπαντος. Αφού μας μιλήσει για τις δύο σχολές σκέψης που ουσιαστικά δεν έχουν αλλάξει από την εποχή των αρχαίων Ελλήνων: τη σχολή του προσωκρατικού Δημοκρίτου με την ατομική του θεωρία στην οποία στηρίχτηκε στη συνέχεια η υλιστική θεώρηση του κόσμου, και τη σχολή του Πλάτωνα με τα αιώνια πρότυπα όπου εδράζεται η ιδεολογική αντίληψη του κόσμου, ο John F. Haught μας προτρέπει να δούμε την ιστορία του σύμπαντος σαν μια αφήγηση εν εξελίξει.

John F. Haught
Ο Θεός μετά τον Αϊνστάιν
Εκδ. Πεδίο

Μπορεί να υπήρξε ένα ατέλειωτο, ψυχρό και αδιάφορο χρονικό διάστημα έως την άφιξη της ζωής στον πλανήτη Γη, μπορεί ο άνθρωπος να εμφανίστηκε ουσιαστικά το τελευταίο δευτερόλεπτο στην κοσμολογία του σύμπαντος, αυτό όμως, κατά τον καθηγητή, δεν σημαίνει ότι φτάσαμε

ως εδώ χάρη σε μια σειρά από ευτυχή γεγονότα (που εξηγούνται με την τύχη και την αναγκαιότητα, σύμφωνα με το βιβλίο του Ζακ Μονό που έχουμε διαβάσει όλοι), αλλά διότι υπάρχει μια αφήγηση στο μυθιστόρημα του σύμπαντος, μια αφήγηση ενός ευφάνταστου Δημιουργού, μια πλοκή στην οποία κανείς δεν γνωρίζει το τέλος. Οι σελίδες γράφονται καθώς η ιστορία προχωράει, ο Δημιουργός δεν έχει στήσει στον τοίχο του συγγραφικού του εργαστηρίου κάποιο σχεδιάγραμμα με τα κεντρικά πρόσωπα του έργου, οι ήρωες είναι αυτοί που εξελίσσουν την ιστορία, κι όλα αυτά φτιάχνουν ένα βιβλίο με διαρκείς ανατροπές και εκπλήξεις που κρατούν το ενδιαφέρον του αναγνώστη.

Έτσι μου κράτησε και μένα το ενδιαφέρον αυτό το βιβλίο, επειδή μοιάζει με την αφήγηση του μυστηρίου ενός φόνου σε κλειστό δωμάτιο, ένα δωμάτιο όπου δεν παίζονται ζάρια ή άλλα τυχερά παίγνια, ένα δωμάτιο όπου ο αναγνώστης απολαμβάνει τη σκέψη του συγγραφέα.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ /
ΕΚΔΟΣΕΙΣ /
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ /
ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

«Μάνα πατρίδα, κακιά μητριά»

ή όσα δεν γράφονται συνήθως για την Προσφυγιά και τη Μικρασιατική Καταστροφή

Του ΝΙΚΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ

Ο Κυριάκος δεν μιλάγε σχεδόν ποτέ για τις θύμψές του. Η μάνα του, η Πολυξένη, δεν ήθελε καν να θυμάται. Εκαναν σαν να μην τους συνέβησαν ποτέ αυτά που έζησαν. Σαν να ήταν κάποιοι άλλοι και όχι αυτοί οι ίδιοι που πήραν των οματιών τους, σκαρφάλωσαν στο καράβι, αποβιβάστηκαν στον Πειραιά και από εκεί τράβηξαν άλλος για Κοκκινιά, άλλος για Μοσχάτο ή Τζιτζιφιές και όλα αυτά μέσα στον Δάγκειο, τις ψείρες, τον πόνο, την απώλεια, το θανατικό. Ο Κυριάκος ήταν τριών, άντε τεσσάρων χρονών αγοράκι. Η μάνα του, Καραμανλού, μιλούσε μόνον τουρκικά και μπορούσε να συνεννοηθεί στα αρμένικα, αλλά ήξερε να ψέλνει στα ελληνικά. Ο άντρας της αστεφάνωτη την είχε, ο Νίκος, από την Καπαδοκία, τη Μαλακωπή συγκεκριμένα, κάτι λίγα χιλιόμετρα από την Καισάρεια. Ήταν άντρας γερός και καταφερτζής, έπιαναν τα χέρια του. Δεν μιλούσαν λοιπόν ποτέ για το τότε. Μιλούσαν για το τώρα και το αύριο, αλλά το ΤΟΤΕ το είχαν εξοστρακισμένο, ξεγραμμένο από τη ζωή τους. Τόσο πολύ τους πονούσε. Οι δυο τους, μάνα και γιος, συνεννοούταν στα τουρκικά όταν δεν ήθελαν να καταλαβαίνουν οι άλλοι. Αυτές οι κοφτές κουβέντες, οι συνθηματικές φράσεις δηλαδή, τους ένωσαν με την προηγούμενή τους ζωή. Μέχρις εκεί. Κουβέντα για τον Πειραιά, λέξη για το ταξίδι, ούτε ένας σπασμός στο πρόσωπο για όσα έζησαν φτάνοντας στην Ελλάδα εκείνα τα καταραμένα χρόνια της ήττας. Την είπαν Μικρασιατική Καταστροφή. Τον είπαν ξεριζωμό. Τελικά μία μόνον λέξη μπορεί να κλείσει μέσα της όλο αυτό το φορτίο της πίκρας, της απελπισίας, της απόγνωσης, της ντροπής, του φόβου. Προσφυγιά. Σαν βρισιά ακουγόταν τότε αυτή η λέξη εκεί γύρω από το λιμάνι, στα Λεμονάδικα και ακόμα πιο πάνω στην ανηφορίτσα του Αγίου Διονύσιου. Προσφυγιά. Σαν κάταρα ακουγόταν στα αυτιά των ντόπιων. Πώς να μην ακουγόταν, άλλωστε. Βλέπεις, αυτή η λέξη είχε εννοιατωμένες τις έννοιες της προδοσίας, της ήττας, του ξεπουλήματος, της απώλειας, ακόμη και κάθε ίχνους αξιοπρέπειας σε κάποιες στιγμές. Προσφυγιά. Σαν να λέμε, λέπρα.

Ο Κυριάκος ήταν ο πατέρας μου, η Πολυξένη, η μάνα του, ήταν η γιαγιά μου και εγώ, πρώτη γενιά πρόσφυγας στα μέρη των Ελλαδιτών. Ο Πάννης ο Σιώτος είχε την καλοσύνη και την αυθάδεια, είχε το κουράγιο, να ασχοληθεί μαζί μας. Μιλάω για αυθάδεια και ας μην παρεξηγηθώ. Εννοώ ότι ο Πάννης ο Σιώτος αυθαδιάζει ως προς το κυρίαρχο αφήγημα γράφοντας αυτά που έγραψε για όλους εμάς. Αποφάσισε να υποστεί τη φρικτή βάσανο της περιγραφής, χειρότερα ακόμη, της σε βάθος κατανόησης της εφιαλτικής εκείνης χρονιάς, 1922-1923. Δύσκολο ταξίδι αυτό του Πάννη.

Ξέρει πως η Συνθήκη της Λωζάνης ήταν η επίσημη πρόβα τζε-νεράλε της ανταλλαγής πληθυσμών σε πραγματική κλίμακα. Είδαν πώς εξελίχθηκε, κατέγραψαν τις λεπτομέρειες, ήξεραν τα λάθη που δεν θα έπρεπε να επαναληφθούν. Σε πρωτοφανή κλίμακα η ανταλλαγή πληθυσμών επαναλήφθηκε στην Ινδία, όταν χωρίστηκαν οι Μουσουλμάνοι από τους Ινδουιστές. Ινδία-Πακιστάν, για την ακρίβεια δύο Πακιστάν, το ανατολικό και το δυτικό. Το πρώτο το ξέρουμε σήμερα ως Μπαγκλαντές.

Άνοιξα το βιβλίο στην πρώτη του σελίδα, κάπου στα μέσα Ιουλίου. Αγνάντευα το Αιγαίο από μία σκεπασμένη βεράντα με δύο γιγαντιαίους φίλους. Η θάλασσα δεν απείχε ούτε δέκα μέτρα. Το διάβασα μονορούφι. Τελειώνοντας την τελευταία σελίδα ήξερα ήδη μέσα μου πως αυτό το αφήγημα, μοναδικό ως προς την οπτική του γωνία, θα έπρεπε να μετατεθεί σε μία δεύτερη διάσταση. Από τη δημοσιογραφικού χαρακτήρα μυθοπλασία σε αφηγηματική εικόνα. Με ανά στιγμές ηχητική υπόκρουση το χράνα χρούπα της φωτογραφικής μηχανής, την αναλογική βέβαια, και της παλιάς κατάμαυρης γραφομηχανής Remington. Ο ξερός ήχος της γραφομηχανής σβήνει, τότε ακούγεται στην αρχή αμυδρά το μπαγλαμαδάκι, σαν δάκρυ στην άκρη του ματιού που το δάχνεις στα γρήγορα με την αντίστροφη κοφτή κίνηση του χειριού για να μη σε δούνε και μετρήσουν τον πόνο σου τα κοράκια και οι αετονύκηδες. Το μπαγλαμαδάκι ντε, αυτή τη συντροφιά στο βουβό μοιρολόι. Αυτό το μαχαίρι έβαλε στη χέουσα πληγή ο

Γιάννης Σιώτος
«Μάνα πατρίδα, κακιά μητριά»
Εκδ. Καστανιώτη

Πάννης Σιώτος και το στριφογύρισε. Ξεκινώντας από τον τίτλο «Μάνα πατρίδα κακιά μητριά» ξετύλιξε την πρόθεσή του να αμφισβητήσει τα συνήθη, κινούμενος πέρα και έξω από τις τόσο κοινότοπες, αδιάφορες και συχνά εμετικές αναφορές στα караβάνια των ανθρώπων που έφθαναν στον Πειραιά αγκαλιά με την αρρώστια, την ανασφάλεια, τον τρόμο και κυρίως αυτή την καταλυτική θλίψη. Ένα μόνιμο χαρακτηριστικό που ακολούθησε τη ζωή αυτών των ανθρώπων τις επόμενες δεκαετίες. Την αντιλαμβανόσους στα τραγούδια τους, τις κουβέντες τους, τους καβγάδες τους, ακόμη και στις γιορτές τους. Μια φορά πρόσφυγας πάντα πρόσφυγας, μου είπε κάποτε ένας δικός μας που συνέχισε το ταξίδι του και έφθασε στη Μαρσίλια και παραπέρα ακόμη, ψάχνοντας να χαθεί στο ανώνυμο πλήθος του κόσμου και να βγάλει τη μυρουδιά της ανασφάλειας από πάνω του. Μάταια. Μια φορά πρόσφυγας πάντα πρόσφυγας. Ο ξεριζωμός σε εμβαπτίζει αμέσως σε ένα δηλητηριώδες μίγμα. Νιώθεις παντού την απειλή, γίνεσαι θεριό συχνά ανήμερο, προστατεύεις με νύχια και με δόντια αυτά που κατέχεις, αποφεύγεις τις μοιρασίες, γίνεσαι μονόκντος, συχνά κακός, αγύριστο κεφάλι. Αυτό κρατά πολύ, μπορεί και γενιές. Μαθαίνεις να ξαπλώνεις με την καχυποψία και να χαϊδεύεις με επιφυλακτικότητα.

Ο Γιάννης Σιώτος, δημοσιογράφος ο ίδιος, έγραψε ένα βιβλίο με κινηματογραφικά στοιχεία αφήγησης. Θες οι συχνές, στακάτες αναφορές σε μονόσπλη της εποχής που περιέγραφαν την κατάσταση κάτω στο λιμάνι, στα ξύλινα βαγόνια του Ηλεκτρικού, έξω και μέσα στους οίκους ανοχής, πίσω από τα τσουβάλια με τα ρύζια και τα άλευρα στις αποθήκες των μαυραγοριτών ή μέσα στα μουχλιασμένα γραφεία των αστυνομικών. Θες το εύρημα των ξένων ανταποκριτών που είναι ταυτόχρονα οι εγγυητές για την αντικειμενικότητα της αφήγησης αλλά και εξομολογητές, κάποιες φορές και εξορκιστές. Είναι πολυεπίπεδος ο ρόλος τους. Μέσα από τον δημοσιογραφικό κυνισμό που συντροφεύει αναπόφευκτα, για λόγους προφύλαξης της ίδιας τους της ψυχής, όσους καταδικάστηκαν να περιγράφουν τις ανθρώπινες τραγωδίες, οι ανταποκριτές παλεύουν να διατηρήσουν την ανθρωπιά της αφήγησης με κάποιες λίγες, ελάχιστες, στιγμές ερωτισμού που επαναφέρουν στις ράγες της πραγματικής ζωής την αρρωστημένη μηχανή της ιστορίας. Ακόμη και στη χειρότερη στιγμή μιας τραγωδίας υπάρχει πάντα ο χώρος για μία χαραμάδα ζωής και μία απειροελάχιστη, έστω, αχτίδα ελπίδας.

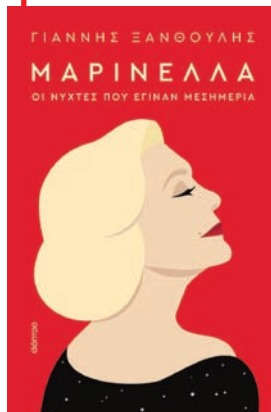
Ο συγγραφέας είναι αμείλικτος με εκείνους που έσπασαν, γονιμοποίησαν, συντόνισαν, εκτέλεσαν την καταστροφή εκεί στη Μικρά Ασία και εδώ μετά έχτισαν τον μηχανισμό της απίστευτης βαρβαρότητας που επέτρεψε την εκμετάλλευση των απελπισμένων του κόσμου αυτού. Μέσα από την παράθεση των «μονόσπληων» των εφημερίδων, αφού μόνον στα ψιλά μπορούσε να περάσει το αφήγημα του προσφυγικού δράματος, ο αναγνώστης αντιλαμβάνεται τον ρόλο των πολιτικών, των ισχυρών, του Βασιλικού Οίκου, των παρακρατικών, των μαυραγοριτών, των νταβατζήδων, των κυριλέ μαστροπών και των αδιόστακτων τραπεζίτων. Τα «μονόσπληα» είναι οι κράχτες της αλήθειας. Δεν αμφισβητούνται. Verba volant, scripta manent. Μέσα από τα φωνικά και τα σεξουαλικά εγκλήματα με θύματα τα προσφυγάκια, εκεί στις σκιές του λιμανιού, με μυρωδιά αποσύνθεσης ανακατεμένη με φτηνιάρικο άρωμα και ξεθυμασμένη μπύρα, ο αναγνώστης οδηγείται βήμα-βήμα σε μία ολοκληρωμένη εικόνα για το τι επιτέλους ήταν αυτό που οι μεγάλοι αυτού του κόσμου αποκάλεσαν «ανταλλαγή πληθυσμών» και περριφρανούσαν τόσο πολύ γι' αυτό.

Το βιβλίο του Γιάννη Σιώτου δεν θα μπορούσε να καταλήξει αναπαυτικά σε κάποιο ράφι μιας βιβλιοθήκης, αν προηγουμένως δεν γίνει σενάριο και μετά σινεμά. Θα πρέπει να ταξιδέψει αυτή η αφήγηση και να εικονογραφηθούν οι λέξεις. Τα θύματα πρέπει να ακούσουν τις κραυγές τους και οι θύτες να αντικρίσουν τον θάνατο που προκάλεσαν, κατάματα. Η καθάρση είναι μία πολύπλοκη διαδικασία, όπως και το πένθος. Και την ήττα του 1922 ακόμη την πενθούμε, αν δεν το έχετε αντιληφθεί. **A**

Κατσαρόλες με Βιβλία

Και εγένετο η Μαρινέλλα... και μία θρακιώτικη λαχανιά!

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΚΑΚΑΟΥΝΑΚΗ

Ο Πάννης Ξανθούλης παραμένει συνεπής. Περιπατάει στους ίδιους δρόμους, έχοντας πάντοτε μια ελαφρά παιγνιώδη διάθεση και ένα λαμπερό βλέμμα. Του αρέσει πάντα και για πάντα η ίδια βόλτα στην Καλλιθρομίου, στα Εξάρχεια, το Σάββατο στη Θουρυβώδη και πολύβουη λαϊκή, ενώ η καθημερινότητα δεν κατέβαλε ποτέ το ανήσυχο πνεύμα του.

Και κάπως έτσι «Οι νύχτες έγιναν μεσημέρια» και ο Πάννης Ξανθούλης παραδίδει σε όλους εμάς εικόνες του παρελθόντος που δεν θες να μη μάθεις γι' αυτές. Η κρυφή γοητεία της Μαρινέλλας σε συνδυασμό με την πένα του Ξανθούλη αποκαλύπτουν τις λεπτομέρειες εκείνες που συνθέτουν τη ζωή και την καλλιτεχνική πορεία της Ελληνίδας ερμηνεύτριας.

«Θα έπρεπε να γράψετε ένα βιβλίο για τη μαμά». Κουβέντα από την Τζωρτίνα στα γενέθλια της Μαρινέλλας, πριν από χρόνια. Το άκουσα, το ξέχασα. Δεν το πήρα απήφιστα, αλλά ήξερα πως είμαι ακατάλληλος για βιογράφος, εξαιτίας του ύψους που γράφω. Καλώς ή κακώς» γράφει στο οπισθόφυλλο του βιβλίου ο Ξανθούλης.

«Ξέρετε, εγώ... Έφερνα αντιρρήσεις, ξέροντας τον χαρακτήρα μου. Η άλλη πλευρά επέμενε: «Κάνετε λάθος...». «Μα είμαι ολόκληρος ένα κινούμενο λάθος», απαντούσα». Τελικά, ο βιογράφος «εάλω»...

«Εσύ με ξέρεις» – η Μαρινέλλα.

«Εγώ σ' αγαπώ, αλλά φοβάμαι ότι εσύ δεν με ξέρεις», απαντούσα».

Ανοίγω το βιβλίο στη σελίδα 49: «Το νεόκοπο όνομα Μαρινέλλα της είχε στήσει καρτέρι στο εξοχικό κέντρο Πανόραμα στη Θεσσαλονίκη. Το κέντρο διευθύνει κάποια κυρία Μαρίκα και το "Ντούο Χάρμα" κυριαρχούσε με τον συνθέτη πανταχού παρών. Μάλιστα, την ίδια εποχή γίνεται ευρύτερα γνωστός όταν ο Χάρμας χορεύει και τραγουδά με τον Αυλωνίτη το τραγούδι "είμαι άνδρας και το κέφι μου θα κάνω και θα πω και μια κουβέντα παραπάνω».

Η Κυριακή (Κική) Παπαδοπούλου έβγαζε κάποια λίγα λεφτά από το θέατρο τα οποία δεν έφταναν και πάει στο εξοχικό κέντρο για να τραγουδήσει. Ο Χάρμας συμφωνεί καθώς διακρίνει κάτι στη φωνή της. Αλλά, όπως μεταφέρει ο Ξανθούλης, της λέει «κορίτσι μου, είναι δυνατόν να σε βγάλουμε στο πάλο ως Κική Παπαδοπούλου; Για τραγουδίστρια σε πήραμε, όχι για δακτυλογράφω».

Στο μεταξύ –και εδώ μπαίνει το στοιχείο της στήλης, η μαγειρική– ο Ξανθούλης γράφει πως «επειδή ήταν ανάφαγο παιδί», οι γονείς του τον πήγαιναν «σε ταβερνεία» μήπως φάει καμιά μπουκιά. Έτσι ο συγγραφέας γνωρίζει τα τραγούδια του Χάρμα από τις περιηγήσεις του στα κεντρικά και είχε ακούσει την τελευταία μεγάλη του επιτυχία που «ήταν ένας καρσιλαμάς που μιλούσε για μία τσιγγάνα, τη Μαρινέλλα, που άναβε φωτιές και τα λοιπά και τα λοιπά» Ποιο ήταν αυτό;

«Και τη λένε Μαρινέλλα
Και είναι μούρλια είναι τρέλα,
Μαρινέλλα, Μαρινέλλα
Έλα στο τσαρδί μου, ένα...
«Θα σε πούμε Μαρινέλλα»

«Μαρινέλλα; Θα ξεράσω...» έφριξε η Κική

«Δεν θα το μετανιώσεις Μαρινέλλα. Και το θέμα, αγαπούλα, έκλεισε. Χώνεψε το...»

Η αφήγηση του Πάννη Ξανθούλη είναι γοητευτική και φτιάχνει μία βιογραφία πάνω στον θρόνο της Μαρινέλλας. Τον ακολουθώ και παρακολουθώ πάντα τις εκπομπές του. Εν τω μεταξύ, βάζω το νερό στην κατσαρόλα να βράζει...

Μοσχαρίσιο κρέας με λάχανο (θρακιώτικη λαχανιά)

Η συνταγή Υλικά

- 2 κιλά μοσχαρίσιο κρέας
- 2 μοσχαρίσια κόκαλα
- 1 αφράτο λάχανο
- 2 μεγάλα κρεμμύδια
- 2 (ή περισσότερες) καυτερές πιπεριές
- αλάτι
- 1 φλιτζάνι λάδι

Η εκτέλεση

Βράζουμε το κρέας και τα δύο κόκαλα –για να δυναμώσουμε τον ζωμό–, με τα κρεμμύδια φιλοκομμένα, το λάδι και το αλάτι. Βγάζουμε το κρέας από την κατσαρόλα. Από το

λάχανο αφαιρούμε όλα τα σκληρά μέρη (κοτσάνια κ.λπ.) χωρίς όμως να τεμαχίζουμε τα φύλλα του, και το ρίχνουμε στη σάλτσα. Όταν βράσει το λάχανο, προσθέτουμε το κρέας και τις πιπεριές. Προσέχουμε να μη μείνουν πολλά ζουμιά, για αυτό και δεν χρειάζονται πολύ νερό, αφού το λάχανο αφήνει υγρά. Η λαχανιά, που είναι κυρίως σπασιαλιτέ του Έβρου και συνήθισαν να τρώνε οι Έλληνες πρόσφυγες από την Ανδριανούπολη και τα περίε, καλό θα είναι να

προγραμματιστεί μια μέρα που η θερμοκρασία θα είναι ιδιαίτερα χαμηλή.

Τα βιβλία

«Μαρινέλλα - Οι νύχτες που έγιναν μεσημέρια» του Πάννη Ξανθούλη, εκδόσεις Διόπτρα
«Συνταγές μέσα από τη λογοτεχνία - Αγαπημένα φαγητά Ελλήνων συγγραφέων» της Μαρίας Αννίνου και της Αμφιτρίτης Σαραφιανού, εκδόσεις Τα Νέα

Το κρασί

«Thema» 2013, Κτήμα Παυλίδου, Δράμα

ΘΕΑΤΡΟ

Κριτική του
ΔΗΜΗΤΡΗ ΤΣΑΤΣΟΥΛΗ

ΟΥΪΛΙΑΜ ΣΑΪΞΠΗΡ

«Δωδέκατη Νύχτα - Ή ό,τι επιθυμείτε»

Η «Δωδέκατη νύχτα» του Σαίξπηρ (γραμμένη το 1601 ή το 1602) είναι μια κωμωδία παρεξηγήσεων, αλλά κυρίως ένα έργο μεταμφιέσεων και ρευστών ταυτοτήτων. Τα βιολογικά φύλα ακυρώνονται πίσω από την παρενδυσία των προσώπων, δημιουργώντας ένα παράδοξο ερωτικό γαϊτανάκι, καθώς ο πόθος λειτουργεί ανεξάρτητα από το φύλο, έστω και αν στο τέλος επανέρχεται η τάξη. Και αυτό το επιτρέπει η «Δωδέκατη νύχτα» που είναι η τελευταία νύχτα του δωδεκαήμερου των Χριστουγέννων, όπου επιτρέπονται όλες οι ανατροπές –κοινωνικές, ταξικές, έμφυλες–, όπως στο καρναβάλι. Άλλωστε, όλα θα συμβούν σε έναν τόπο μυθικό, την Ιλλυρία, γεγονός που δικαιολογεί την όποια εκτροπή, αφού αυτά συμβαίνουν εκτός της κοινωνίας των θεατών της (τότε) παράστασης.

Όλα αρχίζουν όταν μετά από ένα ναυάγιο, η Βιόλα σώζεται στον άγνωστο και εκθρικό τόπο της Ιλλυρίας, έχοντας χάσει τον δίδυμο αδελφό της Σεμπάστιαν. Θα μεταμφιεστεί σε αγόρι προς αποφυγήν κινδύνων και θα ενταχθεί στην υπηρεσία του δούκα Ορσίνο, τον οποίο σύντομα θα ερωτευτεί. Μόνο που αυτός είναι ερωτευμένος με την πενθούσα Ολίβια, η οποία αρνείται κάθε επίσκεψη ξένων, με φύλακα τον επιστάτη της Μαλβόλιο και περιτριγυρισμένη από τον Φέστε, τον τρελό, την υπηρέτριά της Μαρία, τον θείο της σερ Τόμπυ, που οργανώνουν διαρκώς τρελά πάρτι, μη σεβόμενοι το πένθος της.

Η Βιόλα, ως Σεζάριο, υπηρέτης του Ορσίνο, θα αναλάβει το καθήκον να πείσει την Ολίβια να ανταποκριθεί στον έρωτα του αφέντη της. Μόνο που η Ολίβια θα ερωτευτεί τον όμορφο Σεζάριο. Αλλά, και ο Ορσίνο τρέφει ιδιαίτερα αισθήματα για τον πιστό του Σεζάριο, ο οποίος θα βρεθεί αντιμέτωπος με τον ερωτικό του «αντίζηλο» για την καρδιά της Ολίβια, τον σερ Αντρίου. Τότε είναι που θα εμφανιστεί ο επίσης διασωθείς αδελφός της Σεμπάστιαν, για να σώσει, μέσω παρεξηγήσεων και εν αγνοία της αδελφής του, την κατάσταση. Ο τελευταίος, άλλωστε, ακολουθείται από τον Αντόνιο, τον νέο που τον έσωσε και δηλώνει με κάθε ευκαιρία την αγάπη του γι' αυτόν, δημιουργώντας ένα άλλο εν δυνάμει ζευγός, αμιγώς ομοφυλόφιλο και δίχως ανάγκη παρενδυσίας.

Ο **Γιάννης Κακλέας** σκηνοθετεί την παράσταση, αποδίδοντας περιεκτικά-μουσικά τη μετάφραση του **Ερρίκου Μπελιέ**, ως μια μουσική πανδαισία, μια συνεχή χορευτική γιορτή μεταμφιέσεων και μεταμφιεσμένων εντός ενός άδειου από σκηνικά χώρου. Ήδη ο Φέστε εμφανίζεται με τη μορφή μιας πολυοχιδούς ντραγκ περσόνας, με την επιβλητική και άψογη κινησιολογικά ερμηνεία του ταλαντούχου νέου ηθοποιού **Κωνσταντίνου Γεωργόπουλου**. Τα πολυάριθμα, εντυπωσιακά κοστούμια των μεταμφιεσμένων ή των βασικών προσώπων που σχεδίασε η **Ηλένια Δουλαδίκη**, σε συνδυασμό με τα τεχνίσματα και τις περούκες του **Κωνσταντίνου**

Σαββάκη και το μέικ απ της **Όλγας Φαλέι** δημιουργούν μια πανδαισία χρωμάτων και αισθητικά άρτιων ή και αστειών μεταμορφώσεων, κάτω από τους φωτισμούς της **Στέλλας Κάλτσου**, που ντύνουν ουσιαστικά τη σκηνή.

Ταυτόχρονα, η δυναμική μουσική του **Γρηγόρη Ελευθερίου** αποτελεί κινητήριο μοχλό της δράσης: αφενός δημιουργεί το πεδίο ώστε να αναπτυχθεί η κίνηση και οι εντυπωσιακές χορογραφίες της **Αγγελικής Τρομπούκη** (που συμμετέχει ως Φοίβη), οι οποίες επεκτείνονται σε διάφορα επίπεδα της σκηνής, δίνοντας συχνά την αίσθηση κάτι του απειλητικού και σκοτεινού μέσα στη γενικευμένη ευωχία· αφετέρου, προσφέρει την ευκαιρία στον πολλών ερμηνευτικών διαβαθμίσεων **Κωνσταντίνο Μπιμπή** να δώσει νέες προεκτάσεις στον σχετικά περιορισμένο ρόλο του Ορσίνο παίζοντας πιάνο και ερμηνεύοντας με την εξαιρετική φωνή του τα τραγούδια της παράστασης, δίνοντας ένα μουσικό ρεσιτάλ.

Η **Αμαλία Καβάλη** ως Βιόλα/Σεζάριο, αποδεικνύει για ακόμα μια φορά πόσο εύκολα μπορεί να μεταμορφώνεται επί σκηνής ανάλογα με τον ρόλο που αναλαμβάνει. Η δυναμική ή άλλοτε πάλι τρυφερή γυναίκα άλλων θεατρικών (ή και τηλεοπτικών) ερμηνειών της, μεταστρέφεται εδώ, χωρίς ψιμίθια, σε ένα αθώο νεαρό άφυλο πλάσμα, το οποίο με εύλογη αμηχανία αντιμετωπίζει τις ανεξαρτητως φύλου ερωτικές προκλήσεις, καθώς κινείται και εκφέρει λόγο, άτολμα, ενός άγουρου εφήβου, ως Σεζάριο, ή εισβάλλοντας δυναμικά στον χώρο ως Σεμπάστιαν. Η Μαρία της **Ελευθερίας Παγκάλου** με την ωραία κίνηση, ο σερ Αντρίου του πολυβραβευμένου μονωδού **Πωλ Ζαχαριάδη** με την εξαιρετική, σπάνια για τα ελληνικά δεδομένα, φωνή κόντρα τενόρου, αλλά και ο πληθωρικός σερ Τόμπυ του **Παναγιώτη Παπαϊωάννου**, μαζί με τη σύντομη εμφάνιση του **Αλέξανδρου Σκουρλέτη** ως Αντόνιο συμπληρώνουν τα πρόσωπα της «Δωδέκατης νύχτας», συμμετέχοντας όμως ενεργά σε όλες τις χορευτικές μασκαράτες που παρεμβάλλονται στη ροή της ιστορίας. Ικανοποιητική, ως επί το πλείστον, η Ολίβια της Ηλιάνας Μαυρομάτη, αβέβαιη τονικά σε κάποιες από τις κωμικές της ατάκες. Ιδιαίτερη μνεία αξίζει να γίνει στον **Αλέξανδρο Ζουριδάκη**, ο οποίος στον ρόλο του Μαλβόλιο, με τη στεντόρεια αυστηρή φωνή και το αδέκαστο ύφος και παρουσιαστικό, θα μεταλλαχτεί, μετά τη φάρσα Μαρίας και σερ Τόμπυ, σε πολύχρωμη ενδυματολογικά και επιδέξια υποκριτικά καρικατούρα του εαυτού του, επιδιώκοντας να γίνει αρεστός στην Ολίβια και αποβλέποντας στην ταξική του άνοδο. Εκπροσωπεί έτσι, με την πλήρως ελεγχόμενη ερμηνεία του και την πλαστικότητα του προσώπου, την άλλη διάσταση της μεταμφίεσης, μιας κατά προσδοκία κοινωνικοποίησης με λάθος μέσα.

Ο Γιάννης Κακλέας, σκηνοθετώντας τη «Δωδέκατη νύχτα», αναδεικνύει τα άρρητα του σαιξπηρικού κειμένου, εκείνα που υφέρπουν πίσω από τις διαδοχικές ερωτικές παρεξηγήσεις, ήτοι τη ρευστότη-

τα των ερωτικών/σεξουαλικών ταυτοτήτων: το φιλί στο στόμα του Ορσίνο στον Σεζάριο (όταν αγνοεί ότι είναι η Βιόλα), το κυνήγι και τα λόγια αγάπης του Αντόνιο προς τον Σεμπάστιαν, ο έρωτας της Ολίβια προς τον Σεζάριο/Βιόλα, αποτρέποντάς την να της αποκαλύψει το πραγματικό της/του φύλο, υπερβαίνουν τα ερωτικά λάθη των εμπλεκόμενων λόγω παρενδυσίας και οδηγούν στη διαπίστωση ότι ο ερωτικός πόθος λειτουργεί ανεξάρτητα από τις έμφυλες ταυτότητες. Τα πάντα είναι ρευστά.

Σε αυτή τη μυθική χώρα, όπου απροσδιόριστοι κίνδυνοι καιροφυλακτούν, όλα λειτουργούν εκτός παραδεδομένων ηθικών κανόνων της τότε (ή και σύγχρονης) κοινωνίας.

Και αν στο τέλος η «από μηχανής» άφιξη του διασωθέντος Σεμπάστιαν δίνει ένα ευτυχές, σύμφωνο με τους ηθικούς κανόνες, τέλος, μέσω του βεβιασμένου γάμου του με την Ολίβια, την οποία μόλις γνώρισε, αφήνοντας χώρο για την αποκάλυψη της πραγματικής ταυτότητας της Βιόλας που επιτρέπει τον δικό της γάμο με τον ως τότε αφέντη της/του Ορσίνο, η σκηνοθεσία του Κακλέα, σε αντίθεση με άλλες σκηνικές αναγνώσεις, στέκει σκεπτική απέναντι στο αίσιο αυτό τέλος. Και αυτό διότι, σε αντίθεση με το έως τότε σκηνικό πανηγύρι, τα πάντα σιωπούν, και τα δύο ζευγάρια στέκονται σε στάση προσοχής, μετωπικά, ανέκφραστα απέναντι στο κοινό. Καθιστώντας ορατή τη συμβατικότητα μιας τέτοιας αναπάντεχης έκβασης του ερωτικού παιχνιδιού: Βιόλα και Σεμπάστιαν έχουν αναχθεί σε άβουλες πλέον μαριονέτες της επικρατούσας ηθικής τάξης, που καθορίζει τις ορθές ερωτικές επιλογές με βάση το βιολογικό φύλο.

Είναι άλλωστε, υποθέτω, και ο λόγος που ο Κακλέας επιλέγει, σε αντίθεση με τα σκηνοθετικά ισχύοντα, να παρουσιάσει στο τέλος μια δεύτερη ηθοποιό με ίδια κοψιά, ως Σεμπάστιαν, ώστε να συνυπάρξουν επί σκηνής τα δύο δίδυμα αδέρφια. Επιπλέον, η Βιόλα δεν θα ντυθεί θριαμβευτικά με τα γυναικεία της ρούχα, όπως γίνεται συνήθως στο τέλος, ανακτώντας και εξωτερικά την «καταπιεσμένη» ως τότε θηλυκότητά της. Αντίθετα, θα παραμείνει με την αντρική στολή της, πανομοιότυπη με αυτή που φοράει ο αδελφός της, ως αντικατοπτρισμός του. Δύο γυναίκες ηθοποιοί μεταμφιεσμένες σε άντρες, Διαιωνίζοντας την αμφισημία ταυτοτήτων και φύλων. Ή, όπως λέει και ο υπότιτλος, «ό,τι επιθυμείτε».

Έτσι, πέρα από ένα μουσικοχορευτικό ευφρόσυνο πανηγύρι, ο Γιάννης Κακλέας μοιάζει να τέμνει σε βάθος τη σαιξπηρική κωμωδία, αναδεικνύοντας τις συνδηλώσεις της, αυτές που τελικά αφορούν και τους σύγχρονους προβληματισμούς της εποχής μας.

INFO

Ουίλλιαμ Σαίξπηρ, «Δωδέκατη Νύχτα - Ή ό,τι επιθυμείτε».

Σκηνοθεσία: **Γιάννης Κακλέας**.

Θέατρο Τέχνης Καρόλου Κουν - Υπόγειο.

All That Jazz: Μερικές νέες επανακυκλοφορίες κι ένας αποχαιρετισμός στον Γιάννη Στεφανάκο

► Κάποτε δουλεύαμε στο Σπίτι στο Χαλάνδρι, διαφορετικές μέρες. Αργότερα στο Speakeasy. Ήξερα ότι αυτός ο άνθρωπος ήταν DJ. Πραγματικός DJ. Εγώ ποτέ δεν ήμουν, έβαζα απλώς μουσικές τη μία δίπλα στην άλλη. Την πρώτη φορά που με είδε με ρώτησε πώς διάολο τα καταφέρνω να κάνω επτά εκπομπές την εβδομάδα. Κι εγώ τον ρώτησα πώς διάολο μπορούσε εκείνος να κάνει επτά set την εβδομάδα. Συναντηθήκαμε για πρώτη φορά στο Kosmos. Και αμέσως μετά, στην ίδια γειτονιά. Εκατό μέτρα απόσταση. Τα Πετράλωνα δεν είναι και τόσο μεγάλα. Βρισκόμασταν στον Κύριο Χου ή στο Κλουβί για καφέ. Ύστερα το γυρίζαμε στην μπίρα. Μια φορά την εβδομάδα, μια φορά στις δύο εβδομάδες, ίσως λίγο πιο αραιά, ανάλογα με τα τρεξίματα. Μιλούσαμε για μουσικές. Από τα λαϊκά που υπεραγαπούσε μέχρι τη jazz που αγαπούσαμε κι οι δυο. Μα όχι την κανονική jazz. Την jazz από την Ιταλία, ας πούμε. Έτσι όπως ακούω μερικά albums της ιταλικής Red Records, σκέφτομαι ότι στην πραγματικότητα ανήκουν στον Πάννη. Ο **Sal Nistico**, για παράδειγμα, ή ο **Massimo Urbani**. Ο **Vittorio Gennari** και ο **Pietro Condorelli**. Τα απίθανα βινύλια της Red, επίσης. Το «*Love Remains*» του **Bobby Watson**—σπουδαίο album—κι εκείνες οι ιταλικές στιγμές του **Chet Baker**: πόσο όμορφο το «*Intimacy*»!

Ζήλευα πάντα την καταπληκτική ιδέα που είχε να κάνει στο «Ζουρ Φιξ» κάθε χρόνο αφιέρωμα στους σημαντικότερους δίσκους που είχαν κυκλοφορήσει

50 χρόνια πριν. Σε λίγους μήνες θα έπιανε το 1974. Λείπεις, φίλε... Στη γειτονιά έχει πλακώσει μια σπάνια κατήφεια. Βλέπεις, η ξαφνική σου αναχώρηση συνέπεσε με την αλλαγή του καιρού, το πρώτο κρύο, κάτι επίμονες βροχές, ξέρεις...

Μιλούσαμε συχνά για την Tone Poet, τη σειρά της Blue Note με τις εξαιρετικές επανεκδόσεις. Για το πόσο μεγάλη δισκάρα είναι το «*Picture Of Heath*»: **Chet Baker, Art Pepper, Phil Urso, Carl Perkins, Curtis Counce, Larence Marable**. Ή το πιο πρόσφατο «*Let 'Em Roll*» του **John Patton** με την απίστευτη εκτέλεση του «*Shadow Of Your Smile*». Ή το «*No Room*

For Squares» του **Hank Mobley**, που κανένας μας δεν πρόλαβε να πάρει. Ή για την Atlantic, που επανακυκλοφορεί το «*Blues And Roots*» του **Mingus**.

Μιλούσαμε για την International Anthem. Μάλλον εγώ είμαι πιο ερωτοχτυπημένος με το Chicago. Το «*Lados B*» του **Daniel Villarreal** είναι από τα καλύτερα του 2023 για μένα. Είναι κι ο **Jeff Parker** μέσα. Μεγάλη μορφή, επίσης. Το «*New Breed*», η «*Suite for Max Brown*», όλοι οι **Tortoise**, το «*Universal Beings*» του **Makaya McCraven**.

Συνέχεια jazz ακούω αυτές τις μέρες. Μα κάτι παράξενο γίνεται μ' αυτήν την υπόθεση. Ο **Γιαννουλόπουλος**, ο **Γεωργίου**, ο **Κατσιγιάννης**, τώρα ο **Στεφανάκος**, έφυγαν πολύ πρόωρα. Επιστρέφω νοερά στο υπόγειο της Αγίας Σοφίας, τότε που οι καπνοί από τα τσιγάρα έπνιγαν το μικρό studio. «*Διαμάντια στον ουρανό της νύχτας*»... Αν υπήρχε ακόμα ο Jazz FM, ο Γιάννης θα έπρεπε να είναι πρώτος εκεί μέσα.

Μου μιλούσε για το λαϊκό τραγούδι. Για τον **Παπαϊωάννου**, τον **Καζαντζίδη**, τον **Τσιτσάνη**, τον **Παγιουμτζή**. Πόσο μεγάλη αγάπη είχε γι' αυτό! Για κάποιον λόγο δεν έγινε ποτέ ο κόσμος μου αλλά λατρεύω αυτού του τύπου τις ιστορίες: από τον Απέργη μέχρι τον Τσάμπρα, από τον Γεραμάνη μέχρι τον Στεφανάκο. Κάπου θα τα λένε αυτοί οι δύο τελευταίοι τώρα κι εμείς δεν παίρνουμε χαμπάρι.

Τρέμμω μην συναντήσω την Εκλαίρ στον δρόμο. Πατί δεν υπάρχουν λόγια να πες ούτε στα ζωάκια ούτε στους ανθρώπους που τα κρατούν. Είναι ένας ύπουλος, σκληρός, άδικος κόσμος. Πορεύεσαι στα τυφλά μέχρι το τέλος, προσπαθώντας να αδράξεις τα πιο όμορφα που μπορείς. Και ποτέ δεν προλαβαίνεις...

Λατρεύαμε κι οι δυο τον **Tim Buckley**. Τον **Nick Drake**. Αλλά και τον **Jonathan Richman**. Συμφωνούσαμε ότι το «*That Summer Feeling*» είναι ο απόλυτος ύμνος του καλοκαιριού. Έρχεται χειμώνας όμως. Και κάποιος λένε ότι θα πέσουν αρκετές βροχές. Θα έχει καλό whiskey και πολλή jazz. Παρά τον πόνο που άθελά σου μου φόρτωσε, δεν σκοπεύω να ξεκινήσω πάλι το κίνημα. Μα—όπως ο Μάρλοου στον «*Μεγάλο ύπνο*»—θα σου ανάψω ένα τσιγάρο, φίλε, και θα το αφίσω να καίγεται μπροστά μου στο τασάκι. Αντίο, και σ' ευχαριστώ για τα μοιράσματα...

Σημειώσεις Ενός Μονομανούς CLXXXII

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΦΛΩΡΑΚΗ

Τζένη μου, είμαι πάρα πολύ απογοητευμένη. Έχω μια σχέση εδώ και δύο μήνες, αλλά αυτός δεν μου δείχνει ιδιαίτερα το ενδιαφέρον που θέλω. Τον νιώθω λίγο μαγκωμένο. Είμαι ερωτευμένη μαζί του και του το δείχνω με κάθε τρόπο θεωρώ, αλλά αυτός μου βγάζει συνεχώς ένα μυστήριο. Για παράδειγμα, αργεί να απαντήσει στα μηνυτά μου, ενώ τον βλέπω online—μπορεί να κάνει να μου απαντήσει και 6 ώρες. Δεν του έχω πει τίποτα γι' αυτό, γιατί φοβάμαι μη γίνω πιεστική. Το κερασάκι στην τούρτα μπήκε όταν αρχίσαμε να συζητάμε για το τι θα κάνουμε τις γιορτές και του πρότεινα να πάμε κάπου μαζί για 2-3 μέρες που θα έχω άδεια από τη δουλειά, και μου είπε με τρόπο ότι προτιμάει να κάνει διακοπές με τους φίλους του. Το κατάπα και είπα ok, αλλά μέσα μου βράζω κυριολεκτικά. Τι να κάνω; Είμαι αρκετά προβληματισμένη.

Λοιπόν, πάρε μια βαθιά ανάσα γιατί πρέπει να του μιλήσεις. Θεωρώ ότι η σχέση σας δεν θα μπορέσει να αναπτυχθεί, αν κρατάς πράγματα μέσα σου. Θα κουραστείς ψυχικά και κάποια μέρα θα κάνεις μπαμ! Εκείνος έχει κάθε δικαίωμα να θέλει να πάει διακοπές με τους φίλους του, αλλά κι εσύ έχεις κάθε δικαίωμα να θέλεις κάτι διαφορετικό. Χρειάζεται να επικοινωνείτε τα θέλω σας, να τα συζητάτε, για να τα βρискετε κάπου στη μέση. Μη φορτώνεσαι με τύψεις ότι ενδεχομένως να γίνεσαι φορτική. Πρότεινέ του να πάτε κάπου μαζί μετά τις γιορτές, να δεις τι θα σου απαντήσει, κι εμείς εδώ είμαστε!

Μανεκέν μου, βγαίνω με έναν τύπο ο οποίος αποδείχθηκε αρκετά περίεργος. Βρισκόμασταν αρκετά συχνά με τον συγκεκριμένο και κάναμε σεξ μόνο, αλλά είχαμε ποικιλία. Δηλαδή ξεκινήσαμε από τα πιο κλασικά και μετά κάναμε και πιο τρελά πράγματα. Ωραία ήταν, δεν λέω. Τελευταία, αρχίσαμε να έχουμε και μια σχέση πιο στενή, ταίριαζαν οι απόψεις μας σε πολλά ζητήματα και είπαμε και αρκετά πράγματα πιο προσωπικά. Μια μέρα, λοιπόν, μου έστειλε μήνυμα και μου πρότεινε να κάνουμε σεξ και με άλλους. Έτσι ξερά, όπως στο λέω. Του απαντάω με χιούμορ τη φράση «*Ούτε καν*». Όπως στο λέω πραγματικά. Και μου απαντάει—στο ξερά πεθαίνεις—«*Δεν θέλω να σε ξαναδώ*». Τι παίρνει ο κόσμος πραγματικά;

Καλά, το τελευταίο ερώτημα σπκώνει μεγάλη κουβέντα! Το πήρε κατάκαρδα ο φίλος, αλλά δεν πειράζει, καλύτερα. Ξίδι! Ελπίζω να έχεις καταλάβει ότι δεν πρέπει να ασχοληθείς περαιτέρω. Αν δεν ταίριαζουν τα θέλω σας, γιατί να μπλέκεις παραπάνω; Δεν νομίζω ότι χρειάζεται να απαντήσεις κάτι άλλο, γιατί θα χάσεις και τον χρόνο σου. Προχωράμε μέχρι εκεί που θέλουμε και που αισθανόμαστε εμείς άνετα, και όχι μέχρι εκεί που θέλουν οι άλλοι. Πολύ ορθά έπραξες και μπράβο σου. Bye, bye και goodbye!

Τζένη μου, γιατί κάποιοι άνθρωποι να είναι τόσο επιφανειακοί; Σοβαρά τώρα! Τα έφτιαξα με ένα παιδί πρόσφατα. Γνωριστήκαμε από τα social, εγώ τον ερωτεύθηκα από τις φωτογραφίες—ήταν ένας κούκλος. Αλλά και από κοντά, ακόμα καλύτερος. Και σε αυτόν άρεσα πολύ από την πρώτη στιγμή. Είχε κολλήσει πολύ μαζί μου και συνεχώς με κολλάκευε. Ώσπου ήρθε η στιγμή που κάναμε έρωτα και αφού τελειώσαμε, μου είπε πως αυτή η ελιά που έχω στο μπουτί είναι αρκετά μεγάλη. Εγώ φρίκαρα και του λέω πως είναι κληρονομιά από τον μπαμπά μου, γιατί έχει μια ίδια. Και μου απαντάει πως τις σπαιχίνεται τις ελιές, γιατί τις θεωρεί αντιαισθητικές. Τα παίρνω κι εγώ και τον ρωτώ αν μου περνάει με τρόπο πως πρέπει να την αφαιρέσω. Μου απαντάει πως θα ήταν αισθητικά ωραίο να το κάνω. Εμένα φυσικά δεν μου άρεσε όλο αυτό, με έκανε να νιώσω άσχημα και προφανώς από τότε έχει αραιώσει η επικοινωνία μας.

Αχ, έλεος! Να του στείλεις ένα αποχαιρετιστήριο dm λέω εγώ, και να μην ασχοληθείς ξανά με αυτό το άτομο, γιατί όπως κατάλαβες δεν έχει καμία ουσία. Λογικό να απογοητεύεσαι με τέτοιους ανθρώπους. Δυστυχώς, ζουν ανάμεσά μας. Δες το σαν μια εμπειρία που σου έμαθε κάτι για τον κόσμο και μη διανοηθείς να αφαιρέσεις την ελιά σου, αν εσύ δεν το θες πραγματικά. Εύχομαι να βρεις έναν ώριμο συναισθηματικά άνθρωπο που να σου αξίζει.

ΜΙΑ ΜΟΥ ΒΡΟΜΙΚΑ
-Reloaded-
Της ΤΖΕΝΗΣ ΜΕΛΙΤΑ

Μίλα μου βρόμικα.
Μίλα μου αληθινά.
email: info@athensvoice.gr
instagram: @melitajenny

COSMIC TELEGRAM

Από την ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΜΑΝΟΥΣΑΚΗ

Κριός

20 Μαρτίου - 19 Απριλίου

Αγαπημέ μου Κριέ, αυτή η εβδομάδα θα έχει νεύρα, κυκλοθυμία, αλαζονεία και πολλές εκπλήξεις. Το σύμπαν δοκίμασε λίγο την ψυχολογική σου κατάσταση, αλλά εσύ τα ξέρεις – φροβούνται ωρέ τα παλικάρια; Στα ερωτικά, οι ελεύθεροι θα έχουν πολλές ευκαιρίες, όχι τίποτα σοβαρό όμως, γι' αυτό μην επενδύσετε σε χρόνο και συναίσθημα! Εσύ που είσαι σε σχέση ευνοείται η σεξουαλική ζωή με το ταίρι σου και ίσως καταφέρετε να εμβαθύνετε σε παρελθοντικά προβλήματα. Στα επαγγελματικά θα είσαι αρκετά τυχερός καθώς θα έρθουν ευκαιρίες για να αναδείξεις τα ταλέντα σου, κι ίσως κάποιες ευκαιρίες αναβάθμισης.

Καρκίνος

21 Ιουνίου - 21 Ιουλίου

Αγαπημέ μου Καρκίνε, η εβδομάδα σου ίσως ξεκίνησε με κάποιες αναποδιές, όμως θα είναι πιο χαλαρή από τις προηγούμενες. Στον οικονομικό τομέα, πρέπει να σταματήσεις να ρισκάρεις και να αρχίσεις να αποταμιεύεις. Εσύ που είσαι κολλημένος με κάποιον πρώην, η Αφροδίτη στον Ζυγό θα σου φέρει μια ευκαιρία αν όχι επανασύνδεσης, στιγμιαίας επανένωσης – κατάλαβες τι εννοώ. Εσύ που είσαι σε σχέση είσαι πιο τρυφερός με το ταίρι σου. Στα επαγγελματικά, προς το τέλος εβδομάδας θα νιώσεις μεγάλη πίεση γιατί βάζεις πράγματα που δεν χωράνε εκ των πραγμάτων στο πρόγραμμα.

Ζυγός

22 Σεπτεμβρίου - 22 Οκτωβρίου

Αγαπημέ μου Ζυγέ, είσαι από τους πιο ευνοημένους της εβδομάδας. Οι αστρολογικές όψεις σε βάζουν σε μία διαδικασία επαναπροσδιορισμού στις φιλίες σου, στις σχέσεις σου, ακόμα και στον τρόπο που εργάζεσαι ή συνεργάζεσαι – πράγμα θετικό μια και συχνά διστάζεις να κάνεις αλλαγές. Στον ερωτικό τομέα, η Αφροδίτη στο πλευρό σου σε κάνει θελκτικό και σου δίνει αυτοπεποίθηση. Για τους ζευγαρωμένους Ζυγούς, λίγη προσοχή σε τυχόν καβγάδες και παραπάνω έλεγχος σε αυτά που ειπώνονται σε συζητήσεις με το ταίρι. Στον επαγγελματικό τομέα, ετοιμάσου για πολλή δουλειά...

Αιγόκερως

21 Δεκεμβρίου - 19 Ιανουαρίου

Αγαπημέ μου Αιγόκερε, η εβδομάδα σου θα είναι άκρως ενδιαφέρουσα καθώς κινείται γύρω από τον άξονα οικονομικών και επαγγελματικών εξελίξεων. Τι καλύτερο; Το τελευταίο διάστημα έχεις τα νεύρα σου, ειδικά στα αισθηματικά ξύνεις τα νύχια σου για καβγά. Είναι στο χέρι σου να σταματήσεις την όποια ηλίθια παρεξήγηση για να προλάβεις τα χειρότερα. Κάποια εμπόδια σε ένα επαγγελματικό θέμα προκαλούνται από προσωπικό σου ζήτημα, αν είσαι όμως πραγματικός Αιγόκερως δεν θα το αφήσεις να επηρεάσει και άλλους τομείς. Στον ερωτικό τομέα, μπορείς να εκπληρωθεί κάποιο ερωτικό σου αποθνήμονο, κράτα όμως χαμηλό προφίλ.

Ταύρος

20 Απριλίου - 19 Μαΐου

Αγαπημέ μου Ταύρε, είναι καλή εβδομάδα να αρχίσεις να τακτοποιείς τις εκκρεμότητες που έχεις βάλει στον πάγο. Για τους ελεύθερους τίποτα νεότερο στον ερωτικό τομέα – στην περίπτωση που προκύψει κάποιο φλερτ δεν το απορρίπτουμε, απλώς δεν το λαμβάνουμε σοβαρά υπόψη. Όσον αφορά τους δεσμευμένους, δεν είναι κατάλληλη στιγμή για έξτρα απαιτήσεις από τον σύντροφο. Για εσένα που είσαι «in the middle of something», θα πρότεινα να μη δοκιμάζεις τα νεύρα του συντρόφου. Στα επαγγελματικά, τα πράγματα θα αποδειχθούν κάπως ζόρικα – δεν είσαι συνηθισμένος να τα κάνεις όλα τελευταία στιγμή.

Λέων

22 Ιουλίου - 22 Αυγούστου

Αγαπημένο μου Λιοντάρι, διανύεις μια κρίσιμη εβδομάδα αφού ακόμα επιδροούν οι όψεις από τον Σκορπιό, που σε έχουν ισοπεδώσει. Παρ' όλα αυτά κάποια άτομα που υποψιάζεσαι για «σκάρτα» και κάποιες καταστάσεις που σου ψιλοβρομάνε, σε δικαιώνουν καθώς δεν έχεις αδικώς υποψίες... Στον ερωτικό τομέα, εσύ που είσαι κολλημένος με ένα άτομο το οποίο δεν ανταποκρίνεται, θα το πάρεις απόφαση και θα πας παρακάτω. Εσύ που είσαι ελεύθερος απολαμβάνεις το φλερτ. Εσύ που είσαι σε σχέση έχεις λίγο γραμμένο το ταίρι σου γιατί σε απασχολούν άλλα και θα ακούσεις γκρίνιες.

Σκορπιός

23 Οκτωβρίου - 21 Νοεμβρίου

Αγαπημέ μου Σκορπιέ, διανύεις μια εβδομάδα ξεκούραστη και χωρίς εντάσεις. Το μόνο που θα σε παρακαλούσα είναι να μην πετάς τον χρόνο σου με άτομα που σε πάνε φανερά πίσω. Ίσως έρθει μια γνωριμία με άτομο που θα επηρεάσει τον ερωτικό τομέα ή και τον εργασιακό. Στην αρχή ίσως σου φανεί κάπως βαρετή, αλλά άμα δώσεις λίγο χρόνο θα δεις ότι έχει πολύ ενδιαφέρον. Για τους ελεύθερους, ίσως προκύψει κάποιο παράνομο φλερτ (δεν μπαίνουν με ανάρμοστα σε ζευγάρια, πόσες φορές θα το πούμε;), μην επενδύσεις συναισθηματικά. Εσύ που είσαι σε σχέση απολαμβάνεις τον έρωτα από την αρχή, με έντονη σεξουαλική διάθεση. Στα επαγγελματικά όποιος βιάζεται σκοντάφτει.

Υδροχόος

20 Ιανουαρίου - 17 Φεβρουαρίου

Αγαπημέ μου Υδροχόε, έπαθες αλλά δεν έμαθες απ' ό,τι βλέπω. Χειμάρρος η αντίδρασή σου σε πράγματα απλά. Πρέπει να μάθεις να ελέγχεις τα νεύρα σου και να μη βγάζεις γρήγορα συμπεράσματα, γιατί αυτό σου στερεί ευκαιρίες και σχέσεις. Πρέπει να πιστέψεις σε σένα και να το βάλεις στόχο! Χρησιμοποίησε το ένστικτό σου και βάσει αυτού απέριψε μια δουλειά που φαίνεται να μην πηγαίνει καλά. Στον ερωτικό τομέα, οι ελεύθεροι θα έχουν τα τυχερά τους! Για τους δεσμευμένους, κάποια πράγματα έχουν κάπως ξεφύγει τον έλεγχο και πρέπει να μαζευτούν. Μόλις τα αστρολογικά φαινόμενα αποχαιρετίσουν τον Σκορπιό, θα ηρεμήσεις.

Δίδυμοι

20 Μαΐου - 20 Ιουνίου

Αγαπημέ μου Δίδυμε, δεν πρόκειται για την καλύτερη περίοδο της ζωής σου. Υπάρχουν αναβολές τις οποίες προκαλείς εσύ, αλλά ρόδα είναι και γυρίζει. Όσον αφορά τον ερωτικό τομέα, τα έντονα αστρολογικά φαινόμενα είτε θα φέρουν κακά μαντάτα, είτε έντονες απογοητεύσεις. Ο Κρόνος όμως είναι δάσκαλος – φέρνει στον δρόμο μας άτομα και καταστάσεις για να μας διδάξει. Ίσως παρατηρήσεις κάποια απότομη αλλαγή στο άτομο με το οποίο κάτι παίζει ερωτικά το τελευταίο διάστημα, μπορεί να σου φανεί απότομος. Στα επαγγελματικά δεν θα υπάρξει κάποια αλλαγή, ίσως αυτό είναι και που σε ταλαιπωρεί, η στασιμότητα!

Παρθένος

23 Αυγούστου - 21 Σεπτεμβρίου

Αγαπημέ μου Παρθένε, αυτή την εβδομάδα καλείσαι να είσαι ειλικρινής με άτομα τα οποία απλώς σου τρώνε ενέργεια. Θα πιάσεις τον εαυτό σου να έχεις τάσεις φυγής, αλλά συγκεντρώσου και θα ξεπεράσεις τις δυσκολίες. Στον ερωτικό τομέα, τα γρήγορα συμπεράσματα είναι περιττά γιατί μας οδηγούν σε λάθος εκτιμήσεις. Μπορεί π.χ. εσύ να θεωρείς ότι το άτομο που σε ενδιαφέρει αδιαφορεί, αλλά στην πραγματικότητα να μη διαθέτει χρόνο. Για τους δεσμευμένους, να πούμε ότι η υποστήριξη και η δοτικότητα είναι απαραίτητες σε μια σχέση. Στα επαγγελματικά διανύεις πολύ καλή περίοδο.

Τοξότης

22 Νοεμβρίου - 20 Δεκεμβρίου

Αγαπημέ μου Τοξότη, ίσως νιώθεις μια περίεργη αλλαγή στην ατμόσφαιρα. Περιμένεις πώς και πώς τον Άρη να περάσει στο ζώδιό σου για να γίνει ξανά ο μαχητής που ήσουν. Στα ερωτικά σου θα έρθουν αρκετές ευκαιρίες για φλερτ, ίσως και κανένα one night stand. Για εσένα που είσαι σε σχέση, ίσως εκλάβεις συμπεριφορές τις οποίες δεν τις έχεις ξαναδεί από το ταίρι σου. Δεν αποκλείεται να μάθεις και κάτι που θα σε κάνει να πέσεις από τα σύννεφα. Στον επαγγελματικό τομέα και στα οικονομικά η στασιμότητα σου τρώει το σικώτι, όμως θα υπάρξουν εξελίξεις. Το περιττό άγχος με το οποίο παλεύεις το τελευταίο διάστημα προέρχεται από τον παρουσία του Κρόνου – υπομονή!

Ιχθύες

18 Φεβρουαρίου - 19 Μαρτίου

Αγαπημένο μου Ψάρι, θα υπάρξει μια μικρή αποδιοργάνωση. Κράτα σε προτεραιότητα οικογένεια και φίλους γιατί θα βοηθήσουν στην επίλυση διαφόρων προβλημάτων. Στον ερωτικό τομέα, τα δεσμευμένα ψάρια θα χρειαστούν λίγη αποσυμπίεση καθώς οι πιέσεις από τον σύντροφο δημιουργούν άγχος. Για τους ελεύθερους, η σχέση που καλλιεργείται θα καταλήξει κάπου, οπότε go for it! Στα επαγγελματικά όλα αναβολές, αλλά δεν ψαρεύεις (ψάρι θα αλωνίσει). Μπαινεις σε beast mode και εργάζεσαι σκληρά! Δεν αποκλείεται να σκάσει κάποια αποκάλυψη για ένα άτομο στον περίγυρό σου το οποίο σε «θαύει» – ξεσκαρτάρισμα το λέω εγώ.

ΜΗ ΧΑΣΕΙΣ

Την καθημερινή αστρολογική σου προβλέψη στο athensvoice.gr/zodia

* Για πιο ολοκληρωμένη εικόνα των αστρολογικών σου τάσεων θα πρέπει να διαβάσεις και τον ωροσκόπο σου

Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

ΤΟ SOUNDTRACK

ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

**voice
voice
102.5**

ΔΕΠΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ

ΕΙΜΑΣΤΕ ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΟΣΑ ΠΑΝΕ ΤΗΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΜΠΡΟΣΤΑ

Βιωσιμότητα

Μείωση των εκπομπών ρύπων άνω του 26% σε έναν χρόνο, εφαρμογή κριτηρίων ESG

Ενεργειακή Ασφάλεια

Επαναδιαπραγμάτευση μακροχρόνιων συμβολαίων προμήθειας, που μας επιτρέπουν να εγγυηθούμε την ενεργειακή ασφάλεια της χώρας

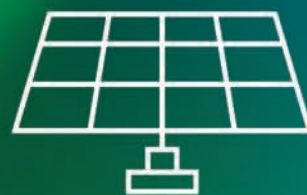
Στήριξη

Στήριξη 1 εκατομμυρίου νοικοκυριών & επιχειρήσεων με πάνω από 180 εκατ. ευρώ και μέρισμα στην κοινωνία πάνω από 120 εκατ. ευρώ

Αγωγός IGB

Δυναμικότητα 3 δισ. m³ φυσικού αερίου ετησίως

ΑΠΕ

Ισχύς άνω των 700 MW σε όλη τη χώρα, με στόχο το 1 GW Ανάπτυξη έργων υδρογόνου και πράσινων καυσίμων

Τερματικός LNG Αλεξανδρούπολης

Χωρητικότητα 153.500 m³ LNG

Μονάδα Ηλεκτροπαραγωγής στην Αλεξανδρούπολη με φυσικό αέριο

Ισχύς 840 MW, ισοδύναμη με 3 ρυπογόνες λιγνιτικές μονάδες

FISIKON

Πανελλαδικό δίκτυο 28 πρατηρίων με CNG/FISIKON και προώθηση της αεριοκίνησης

Είμαστε πίσω από τη δυναμική μεταμόρφωση της ΔΕΠΑ Εμπορίας σε μια σύγχρονη καθετοποιημένη εταιρία ενέργειας. Χάρη στον μακρόπνοο σχεδιασμό, τις επενδύσεις και τις στρατηγικές συνεργασίες, αντιμετωπίσαμε με επιτυχία τις προκλήσεις της ενεργειακής κρίσης και θωρακίσαμε την ενεργειακή ασφάλεια της χώρας. Παράλληλα, συγκρατήσαμε το ενεργειακό κόστος για τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις, απορροφώντας ένα σημαντικό μέρος των αυξήσεων στη διεθνή τιμή του φυσικού αερίου. Στηρίζουμε την ελληνική οικονομία, εξασφαλίζοντας ενεργειακή επάρκεια και προσιτές τιμές για τις επιχειρήσεις και τις βιομηχανίες της χώρας. Είμαστε πίσω από το πράσινο σχέδιο που μας πάει στο μέλλον με επενδύσεις σε ηλεκτροπαραγωγή από φυσικό αέριο, αεριοκίνηση, ΑΠΕ και πράσινα καύσιμα.

ΟΜΙΛΟΣ

Κ Ρ Α Τ Α Μ Ε Τ Η Ζ Ω Η Ε Ν Ε Ρ Γ Η

ATHENS voice

ΕΝΟΙΚΙΑΖΕ

ΓΚΑΡΣΟΝΙΕΡΑ 29Τ.Μ. - 770€

ΗΜΙΔΙΑΜΠΕΡΕΣ - ΗΜΙΦΟΤΕΙΝΟ

ΑΞΙΖΕΙ ΝΑ ΤΟ ΔΕΙΤΕ

ΒΑΡΕΘΗΚΕΣ ΤΑ
ΠΟΡΟΠΟΜΠΕΪΡΟ;

97752

ΣΚΑΝΑΡΕ ΓΙΑ
ΤΟΥΜΠΑΝΕΪΡΟ
ΝΤΗΛΣ

Δημιουργούμε αξία για την Ελλάδα του μέλλοντος

Socioeconomic Impact Report Lidl Ελλάς 2022

Η συνεισφορά μας
στην ελληνική οικονομία

€953εκ.

Η συνολική
συνεισφορά μας στο ΑΕΠ

0,46%

και αντιστοιχεί στο
0,46% του ΑΕΠ της χώρας

€363εκ.

συνολικά φορολογικά έσοδα
για το κράτος δημιουργούνται
από τη δραστηριότητά μας

0,48%

αποτελώντας το 0,48%
των συνολικών φορολογικών
εσόδων του κράτους

Θέσεις εργασίας που
υποστηρίζουμε στην Ελλάδα

33.147

συνολικές θέσεις εργασίας
που υποστηρίζουμε στην Ελλάδα
όπου αντιστοιχούν στο **0,82%**
της συνολικής απασχόλησης στην Ελλάδα

86.182

ανθρώπους, υποστηρίζει το εισόδημα από
τις συνολικές θέσεις εργασίας. Από κάθε
άμεση θέση εργασίας μας υποστηρίζονται
3,9 επιπλέον θέσεις εργασίας
στην ελληνική οικονομία

Συνολικές επενδύσεις σε πρωτοβουλίες
για την κοινωνία, το περιβάλλον, χορηγίες
και δωρεές προϊόντων

€1,35εκ.

Τα συνολικά αποτελέσματα αναφέρονται στο σύνολο των άμεσων, έμμεσων και επαγόμενων επιδράσεων.

Τα ποσά έχουν στρογγυλοποιηθεί στον πλησιέστερο ακέραιο και τα ποσοστά έχουν υπολογιστεί
επί των μη στρογγυλοποιημένων ποσών.

